

กรมควบคุมมลพิษ
POLLUTION CONTROL DEPARTMENT

รายงานสถานการณ์ สิ่งแวดล้อมระดับพื้นที่ ประจำปี 2567

(มุกดาหาร ยโสธร ศรีสะเกษ อำนาจเจริญ อุบลราชธานี)

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี)

กรมควบคุมมลพิษ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คำนำ

รายงานสถานการณ์สิ่งแวดล้อมระดับพื้นที่ ประจำปี 2567 ฉบับนี้ สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) จัดทำขึ้นเพื่อรวบรวมและประเมินสถานการณ์ทางด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ความรับผิดชอบ 5 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดยโสธร จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดอุบลราชธานี โดยสาระสำคัญของรายงานสถานการณ์สิ่งแวดล้อม ระดับพื้นที่ ประจำปี 2567 ประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของพื้นที่ สถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ และการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการประเมินสถานการณ์ วิเคราะห์ และวางแผนดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ให้ดีขึ้น

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ขอขอบคุณหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งให้ความร่วมมือในการจัดทำรายงานฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์และสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินสถานการณ์ด้าน สิ่งแวดล้อมกำหนดแนวทาง และใช้ในการประกอบการตัดสินใจ พร้อมทั้งใช้ในการวางแผนการดำเนินงานเพื่อการบริหารจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี)
เมษายน 2568

กรมควบคุมมลพิษ
POLLUTION CONTROL DEPARTMENT

สารบัญ

- 01 บทสรุปสถานการณ์
คุณภาพสิ่งแวดล้อม
- 11 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป
- 21 สถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม
สถานการณ์มลพิษและของเสียอันตรายชุมชน
สถานการณ์คุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน
สถานการณ์คุณภาพคุณภาพอากาศในบรรยากาศ
สถานการณ์น้ำเสียชุมชน
สถานการณ์แหล่งกำเนิดมลพิษ
สถานการณ์การร้องเรียนปัญหาสิ่งแวดล้อม
- 88 ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม
ที่สำคัญในพื้นที่
- 93 การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม
- 104 เอกสารอ้างอิง
- 105 คณะผู้จัดทำ

รายงานสถานการณ์สิ่งแวดล้อมระดับพื้นที่ ประจำปี 2567

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี)

บทสรุป สถานการณ์ คุณภาพสิ่งแวดล้อม

บทสรุปสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม ปี 2567

1

สถานการณ์มูลฝอย

ในปี 2567 สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ดำเนินการสำรวจข้อมูลการจัดการมูลฝอยชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบ 5 จังหวัด พบว่า ปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้นในปี 2567 โดยเฉลี่ยประมาณวันละ 3,141.76 ตันต่อวัน ซึ่งพบอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี มากที่สุด มีจำนวน 1,523.66 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 48.50 ของปริมาณมูลฝอยทั้งหมด รองลงมา ได้แก่ จังหวัดศรีสะเกษ ยโสธร มุกดาหาร และอำนาจเจริญ คิดเป็นจำนวน 679.60, 436.66, 292.15 และ 209.67 ตันต่อวัน ตามลำดับ และมีปริมาณมูลฝอยที่ได้รับการกำจัด ณ สถานที่กำจัดมูลฝอยจำนวนทั้งสิ้น 2,726.54 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 86.78 ของปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั้งหมด

การบริหารจัดการสถานที่กำจัดมูลฝอย พบว่า มีสถานที่กำจัดมูลฝอย จำนวนทั้งสิ้น 143 แห่ง โดยเป็นสถานที่กำจัดมูลฝอยที่ต้องตามหลักวิชาการ จำนวน 8 แห่ง และสถานที่กำจัดมูลฝอยที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ จำนวน 134 แห่ง ได้ดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาประสิทธิภาพอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และได้ขับเคลื่อนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการจัดการพื้นที่กำจัดมูลฝอยชุมชนแบบเทกองกลางแจ้งให้ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยสามารถปิดสถานที่กำจัดมูลฝอยที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ จำนวน 4 แห่ง คือ 1) สถานที่กำจัดมูลฝอยชุมชนของเทศบาลตำบลอ่างศิลา อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี 2) สถานที่กำจัดมูลฝอยชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ใต้ อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี มีสถานที่กำจัดมูลฝอยชุมชน จำนวน 2 แห่ง และ 3) สถานที่กำจัดมูลฝอยชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลเชียงคำ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

การติดตามตรวจสอบผลกระทบคุณภาพสิ่งแวดล้อมการปนเปื้อนจากสถานที่กำจัดมูลฝอย เพื่อประเมินระดับการปนเปื้อนและความเสี่ยงของสถานที่กำจัดมูลฝอยในพื้นที่วิกฤตและจัดทำแนวทางการแก้ไขปัญหาคอนคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่ ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้ถูกต้องตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ 1) สำนักงานเทศบาลตำบลคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร 2) องค์การบริหารส่วนตำบลคำไผ่ จังหวัดยโสธร 3) สำนักงานเทศบาลเมืองกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ 4) สำนักงานเทศบาลตำบลนาหมอม้า จังหวัดอำนาจเจริญ และ 5) สำนักงานเทศบาลตำบลน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า มีแหล่งน้ำผิวดินที่พบค่าความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) มีคุณภาพน้ำต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 (> 2.0 มิลลิกรัมต่อลิตร) จำนวน 1 แห่ง คือ ห้วยปลวก อยู่ห่างจากสถานที่กำจัดมูลฝอยสำนักงานเทศบาลตำบลน้ำยืน ประมาณ 260 เมตร มีค่าความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) เท่ากับ 6.8 มิลลิกรัมต่อลิตร และผลการวิเคราะห์ค่าโลหะหนัก จำนวน 9 พารามิเตอร์ ได้แก่ นิกเกิล แมงกานีส ทองแดง สังกะสี ตะกั่ว โครเมียมทั้งหมด แคดเมียม สารหนู และเหล็ก มีค่าไม่เกินเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน

ในปี 2567 สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ได้ดำเนินการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแหล่งน้ำสำคัญในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร ยโสธร ศรีสะเกษ อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี โดยติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำ จำนวน 6 แหล่งน้ำ รวม 26 จุดตรวจวัด การประเมินคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน โดยใช้ดัชนีคุณภาพน้ำผิวดิน (Water Quality Index : WQI) พบว่า มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี จำนวน 5 แหล่งน้ำ ได้แก่ แม่น้ำมูล แม่น้ำโขง ลำน้ำเสียว ลำเซบาย และแม่น้ำชี และคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ จำนวน 1 แหล่งน้ำ ได้แก่ ลำโดมใหญ่

การประเมินแนวโน้มคุณภาพน้ำ พิจารณาจาก ค่าคะแนนดัชนีคุณภาพน้ำผิวดิน (WQI) โดยการนำค่าของคุณภาพน้ำ 5 พารามิเตอร์ ได้แก่ ค่าออกซิเจนละลายน้ำ (Dissolved Oxygen : DO) ความสกปรกในรูปของสารอินทรีย์ (Biochemical Oxygen Demand : BOD) แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (Total Coliform Bacteria : TCB) แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (Fecal Coliform Bacteria : FCB) และแอมโมเนีย-ไนโตรเจน ($\text{NH}_3\text{-N}$) มาปรับเป็นคะแนน 0 – 100 โดยคุณภาพน้ำแปรผันตามคะแนน คือ ค่าคะแนนยิ่งมาก คุณภาพน้ำยิ่งดี พบว่า คุณภาพน้ำโดยรวมของแหล่งน้ำในช่วง 3 ปี (ปี พ.ศ.2565 - 2567) มีแนวโน้มดีขึ้น คุณภาพน้ำส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี โดยมีลำโดมใหญ่ที่อยู่ในเกณฑ์พอใช้ตลอดช่วง 3 ปี และไม่มีแหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมมาก

สถานการณ์ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน ($\text{PM}_{2.5}$) จังหวัดอุบลราชธานี จากสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศในบรรยากาศทั่วไป กรมควบคุมมลพิษ ณ ศูนย์แสดงและจำหน่ายสินค้าโอท็อป (OTOP CENTER) จังหวัดอุบลราชธานี ในปี 2567 พบว่า ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน ($\text{PM}_{2.5}$) เฉลี่ย 24 ชั่วโมง มีค่าอยู่ในช่วง 3.8 – 129.8 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร โดยส่วนใหญ่จะมีค่าสูงเกินมาตรฐานในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนเมษายน ซึ่งเป็นช่วงที่มีการเผาในพื้นที่การเกษตรเพื่อเตรียมการปลูกพืชในฤดูถัดไป โดยมีจำนวนวันที่มีค่าฝุ่นละออง $\text{PM}_{2.5}$ สูงเกินมาตรฐาน จำนวน 92 วัน จากการตรวจวัด 354 วัน คิดเป็นร้อยละ 25.99 ของจำนวนวันที่ตรวจวัดทั้งหมด และค่าสูงสุด (129.8 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) พบในเดือนพฤษภาคม 2567 สำหรับฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 10 ไมครอน (PM_{10}) พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง 9 - 178 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร โดยมีจำนวนวันที่มีค่าสูงเกินมาตรฐาน (สูงเกิน 120 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) จำนวน 17 วัน จากการตรวจวัดทั้งหมด 354 วัน คิดเป็นร้อยละ 4.80

คุณภาพอากาศในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร จากสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศในบรรยากาศทั่วไป กรมควบคุมมลพิษ ติดตั้ง ณ สนามกีฬาากลางจังหวัดมุกดาหาร อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร โดยตรวจวัดฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน ($\text{PM}_{2.5}$) พบว่า มีค่าอยู่ในช่วง 9.2 – 87.6 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร มีจำนวนวันที่มีค่าสูงเกินมาตรฐาน จำนวน 90 วัน จากการตรวจวัดทั้งหมด 366 วัน คิดเป็นร้อยละ 24.59 โดยส่วนใหญ่มีค่าสูงเกินมาตรฐานในเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายน และสถานการณ์ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 10 ไมครอน พบว่ามีค่าอยู่ในช่วง 19 - 118 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ซึ่งไม่เกินเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

คุณภาพอากาศในพื้นที่จังหวัดยโสธร จากสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศในบรรยากาศทั่วไป กรมควบคุมมลพิษ ติดตั้ง ณ สวนสาธารณะพญาแถน ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร โดยตรวจวัดฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน ($PM_{2.5}$) พบว่า มีค่าฝุ่น $PM_{2.5}$ เฉลี่ย 24 ชั่วโมง อยู่ระหว่าง 4.4 – 81.6 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร โดยมีจำนวนวันที่มีค่าสูงเกินมาตรฐาน จำนวน 88 วัน จากการตรวจวัดทั้งหมด 365 วัน เดือนที่มีจำนวนวันของฝุ่น $PM_{2.5}$ เฉลี่ย 24 ชั่วโมง สูงเกินมาตรฐานมากที่สุด คือ เดือนเมษายน จำนวน 25 วัน รองลงมาคือ เดือนมีนาคม จำนวน 24 วัน และไม่พบค่าฝุ่น $PM_{2.5}$ สูงเกินมาตรฐานฯ ในเดือนมิถุนายน-กันยายน

คุณภาพอากาศในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ จากสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศในบรรยากาศทั่วไป กรมควบคุมมลพิษ ติดตั้ง ณ สถานีอุตุนิยมวิทยาศรีสะเกษ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ โดยตรวจวัดฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน ($PM_{2.5}$) พบว่า มีค่าอยู่ในช่วง 3.3 – 66.7 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร มีจำนวนวันที่มีค่าสูงเกินมาตรฐาน จำนวน 57 วัน จากการตรวจวัดทั้งหมด 366 วัน โดยเดือนที่มีจำนวนวันของฝุ่น $PM_{2.5}$ เฉลี่ย 24 ชั่วโมง สูงเกินมาตรฐานมากที่สุด คือ เดือนกุมภาพันธ์ จำนวน 20 วัน รองลงมาคือ เดือนมีนาคม จำนวน 18 วัน และไม่พบค่าฝุ่น $PM_{2.5}$ สูงเกินมาตรฐานฯ ในเดือนมิถุนายน-ธันวาคม

คุณภาพอากาศในพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญ จากสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศในบรรยากาศทั่วไป กรมควบคุมมลพิษ ติดตั้ง ณ สำนักงานเทศบาลเมืองอำนาจเจริญ ตำบลบึง อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ โดยตรวจวัดฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน ($PM_{2.5}$) พบว่า มีค่าฝุ่น $PM_{2.5}$ เฉลี่ย 24 ชั่วโมง อยู่ระหว่าง 3.9 – 72.3 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร โดยมีจำนวนวันที่มีค่าสูงเกินมาตรฐาน จำนวน 72 วัน จากการตรวจวัดทั้งหมด 366 วัน เดือนที่มีจำนวนวันของฝุ่น $PM_{2.5}$ เฉลี่ย 24 ชั่วโมง สูงเกินมาตรฐานมากที่สุด คือ เดือนเมษายน จำนวน 28 วัน รองลงมาคือ เดือนมีนาคม จำนวน 21 วัน และไม่พบค่าฝุ่น $PM_{2.5}$ สูงเกินมาตรฐานฯ ในเดือนมิถุนายน-พฤศจิกายน

สำหรับก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO_2) ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ (NO_2) ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ (CO) ในจังหวัดพื้นที่รับผิดชอบ พบว่า มีค่าไม่เกินมาตรฐานกำหนด ส่วนสถานการณ์ก๊าซโอโซนในพื้นที่รับผิดชอบ มีปริมาณก๊าซโอโซนเฉลี่ย 1 ชั่วโมง สูงสุด ของจุดตรวจวัดในพื้นที่รับผิดชอบ มีค่าอยู่ในช่วง 89 – 127 ส่วนในพันล้านส่วน (ppb) และค่าเฉลี่ย 8 ชั่วโมงสูงสุด มีค่าอยู่ในช่วง 77 – 109 ppb โดยส่วนใหญ่มีค่าสูงเกินมาตรฐานในช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน

ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) มีจังหวัดที่มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน ได้แก่ จังหวัดอุบลราชธานี มีระบบบำบัดน้ำเสีย จำนวน 2 แห่ง คือ ระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนของเทศบาลนครอุบลราชธานี และเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดยโสธร มีจำนวน 1 แห่ง คือ ระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนของเทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดมุกดาหาร มีจำนวน 1 แห่ง ได้แก่ ระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนของเทศบาลเมืองมุกดาหาร และจังหวัดอำนาจเจริญ มีจำนวน 1 แห่ง ได้แก่ ระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนของเทศบาลเมืองอำนาจเจริญ สำหรับจังหวัดศรีสะเกษยังไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน ซึ่งในปี 2567 พื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) มีปริมาณน้ำเสียเกิดขึ้นทั้งหมด ประมาณ 683,695.95 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน แต่น้ำเสียที่เกิดขึ้นสามารถรวบรวมเข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสียได้ประมาณ 30,966.18 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 4.53 ของปริมาณน้ำเสียที่เกิดขึ้นทั้งหมด จากการติดตามสถานการณ์ระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน ในเขตพื้นที่รับผิดชอบพบว่า ส่วนใหญ่ยังสามารถเดินระบบได้ปกติ ยกเว้น ระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนของเทศบาลเมืองยโสธร ที่มีปัญหาเดินระบบไม่เต็มประสิทธิภาพ เนื่องจากปัญหาสถานีสูบน้ำเสียชำรุด และจากการติดตามประเมินประสิทธิภาพการเดินระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน ทั้ง 5 แห่ง พบว่า ระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 4 แห่ง มีคุณภาพน้ำทิ้งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน สำหรับระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนเทศบาลเมืองอำนาจเจริญ มีค่า pH ไม่เป็นไปตามมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลสถานการณ์ของระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนและการจัดการน้ำเสียในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ผ่านทางระบบฐานข้อมูลและติดตามการดำเนินงานระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนและระบบบำบัดน้ำเสียแบบกลุ่มอาคาร (DSPOT) โดยผู้ใช้งานบุคคลทั่วไปสามารถค้นหาข้อมูลได้ทางเว็บไซต์ <https://dspot.pcd.go.th/> ของกรมควบคุมมลพิษ

พื้นที่รับผิดชอบสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) จำนวน 5 จังหวัด มีแหล่งกำเนิดมลพิษตามกฎหมายกำหนดตามหลักเกณฑ์ วิธีการและแบบการจัดเก็บสถิติและข้อมูล การจัดทำบันทึกรายละเอียดและรายงานสรุปผลการดำเนินงานของระบบบำบัดน้ำเสีย พ.ศ. 2555 ทั้งหมด 7 ประเภท มีจำนวนทั้งสิ้น 1,532 แห่ง โดยจังหวัดอุบลราชธานี มีแหล่งกำเนิดมลพิษมากที่สุด จำนวน 702 แห่ง รองลงมา ได้แก่ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 342 แห่ง จังหวัดยโสธร จำนวน 197 แห่ง จังหวัดมุกดาหาร 162 แห่ง และจังหวัดอำนาจเจริญ จำนวน 129 แห่ง ตามลำดับ

ตั้งแต่ปี 2556 -2567 สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ได้ดำเนินการ ตรวจติดตามแหล่งกำเนิดมลพิษไปทั้งหมด จำนวน 524 แห่ง โดยในปี 2567 ดำเนินการตรวจติดตาม แหล่งกำเนิดมลพิษ จำนวน 25 แห่ง ได้แก่ 1) โรงงานอุตสาหกรรม จำนวน 14 แห่ง 2) อาคารบางประเภท และบางขนาด จำนวน 8 แห่ง และสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง จำนวน 3 แห่ง จากการเก็บตัวอย่างน้ำน้ำทิ้ง 25 แห่ง พบว่า มีค่าเป็นไปตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด จำนวน 25 แห่ง

สรุปสถานการณ์ปัญหาเรื่องร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อม ปี 2567 ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงาน สิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) พบว่า จำนวนสถานประกอบการที่ถูกร้องเรียน รวมทั้งสิ้น 30 แห่ง โดยจังหวัดที่มีการร้องเรียนมากที่สุด คือ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 18 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมาได้แก่ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 5 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 16.67 จังหวัดยโสธร จำนวน 4 แห่ง คิดเป็น ร้อยละ 13.33 จังหวัดอำนาจเจริญ จำนวน 3 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 10.00 ตามลำดับ โดยเกิดปัญหาเรื่อง ร้องเรียนมีแนวโน้มลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2566 และพบว่าปัญหาเรื่องร้องเรียนที่พบมากที่สุด คือ ปัญหา ด้านกลิ่นเหม็น คิดเป็นร้อยละ 39.29 รองลงมา คือ ปัญหาด้านเขม่าหรือฝุ่นละออง คิดเป็นร้อยละ 32.14 ปัญหาด้านน้ำเสีย คิดเป็นร้อยละ 25.00 และปัญหาด้านเสียงดัง คิดเป็นร้อยละ 3.57 ตามลำดับ

ในการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อมดังกล่าว มีทั้งปัญหาที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ตาม พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และเรื่องร้องเรียนที่อยู่นอกเหนือ อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ซึ่งในการดำเนินการเรื่องร้องเรียนที่ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ เป็นการให้ความ อนุเคราะห์ในการตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างด้านสิ่งแวดล้อม การให้คำแนะนำด้านวิชาการ หรือสนับสนุนการ ดำเนินงานแก้ไขปัญหา ให้กับหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้เป็นแนวทางใน การแก้ไขปัญหาดังกล่าว ตามอำนาจหน้าที่

การติดตามตรวจสอบเหตุฉุกเฉินจากอุบัติเหตุรถบรรทุกน้ำมันเชื้อเพลิงพลิกคว่ำบริเวณจุดทางโค้งถนนวาริราชเดช ตำบลกุดชุม อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ร่วมกับหน่วยงานราชการในพื้นที่ จังหวัดยโสธร ติดตามตรวจสอบเหตุฉุกเฉินจากอุบัติเหตุรถบรรทุกน้ำมันเชื้อเพลิงพลิกคว่ำบริเวณจุดทางโค้งถนนวาริราชเดช ตำบลกุดชุม อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร โดยเหตุเกิดเมื่อวันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2567 โดยเกิดอุบัติเหตุรถบรรทุกน้ำมันพลิกตะแคงอยู่กลางถนนจนทำให้น้ำมันดีเซลที่บรรทุกมากกว่า 43,000 ลิตร รั่วไหลออกมา ส่งผลทำให้พื้นถนนเต็มไปด้วยคราบน้ำมัน และมีน้ำมันบางส่วนไหลตามทางระบายน้ำ เกิดการท่วมขังบนผิวถนนริมทาง ตลอดจนไหลลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติใกล้เคียง คือ คลองสองคอน

ทั้งนี้ สารเคมีที่รั่วไหล คือ เชื้อเพลิงดีเซล หมายเลข CAS No 68476-34-6-#2 จำแนกตาม Globally Harmonized System of Classification and Labelling of Chemicals (GHS) เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งต้องระมัดระวังอันตรายจากสารเคมีดังกล่าว ใน 2 ด้าน ดังนี้ 1) ป้องกันการvaportize ของเชื้อเพลิงดีเซลที่รั่วไหลด้วยวิธีที่ถูกต้อง 2) สร้างแนวป้องกันประชาชนให้ออกห่างจากจุดเกิดเหตุ ไม่ให้สัมผัสสารเคมีทั้งโดยตรงและอ้อม

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ดำเนินการติดตามตรวจสอบผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมในภาคสนาม เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์คุณภาพน้ำในคลองสองคอน โดยในเบื้องต้น พบว่า น้ำในคลองสองคอนมีกลิ่นน้ำมันเชื้อเพลิง มีคราบน้ำมันลอยอยู่เหนือผิวน้ำ และมีผักตบชวาปกคลุมผิวน้ำเป็นจำนวนมาก บริเวณโดยรอบอยู่ใกล้พื้นที่การเกษตรและกระชังเลี้ยงปลา จำนวน 2 แห่ง และยังไม่พบว่ามีสัตว์น้ำตาย โดยได้ดำเนินการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำ จำนวน 2 ครั้ง นำมาเปรียบเทียบกับมาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 พบว่า จุดตรวจวัด ทั้ง 2 ครั้ง มีคุณภาพน้ำไม่เป็นไปตามมาตรฐานฯ 2 พารามิเตอร์ คือ ค่าออกซิเจนละลายน้ำ (DO) และค่าความสกปรกในรูปของสารอินทรีย์ (BOD) นอกจากนี้ยังพบว่า การตรวจวัดคุณภาพน้ำครั้งที่ 1 มีค่าปริมาณไขมันและน้ำมัน (Grease & Oil) บริเวณใกล้จุดเกิดเหตุและจุดกลางน้ำของคลองสองคอนที่สูงกว่าจุดอื่น

การฟื้นฟูสภาพแวดล้อมจากการรั่วไหลของเชื้อเพลิงดีเซลจำนวนกว่า 43,000 ลิตร ได้ดำเนินการควบคุมการรั่วไหลให้หยุดลงในทันที โดยการปิดวาล์วจุดที่รั่วไหล และดำเนินการเก็บรวบรวมสารเคมีที่รั่วไหลเพื่อนำไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ รวมถึงจังหวัดยโสธรได้จัดกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำคลองสองคอน ภายหลังดำเนินการเก็บกู้ดิน น้ำ และผักตบชวาที่ปนเปื้อนน้ำมันไปกำจัดแล้วเสร็จ

8.1 ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม Environmental Management System (ISO 14001:2015)

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ได้จัดทำโครงการจัดการสิ่งแวดล้อมตามมาตรฐานสากล ISO 14001 ตั้งแต่ปี 2562 จนถึงปัจจุบัน เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการกับความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมขององค์กรอย่างเป็นระบบ โดยเป็นการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมไปพร้อมกับการพัฒนาองค์กร และเน้นเรื่องของการป้องกันมลพิษและรักษาสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก เพื่อช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และใช้ข้อกำหนดที่ได้ระบุไว้ในมาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อตอบสนองต่อความคาดหวังของระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วยการเพิ่มสมรรถนะด้านสิ่งแวดล้อม การดำเนินการให้สอดคล้องตามกฎหมายและพันธะสัญญาที่เกี่ยวข้อง และความสามารถในการบรรลุวัตถุประสงค์ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรเอง เพื่อทำให้เกิดคุณค่าต่อองค์กร ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กร รวมถึงเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม โดยมีการประกาศนโยบายสิ่งแวดล้อม เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2562 เพื่อแสดงถึงความมุ่งมั่นในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมภายในองค์กร

ในปี 2567 สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ได้รับการตรวจประเมินใหม่ (Re-Assessment) จากบริษัท ไทย-อินเตอร์เนชั่นแนล เซอร์ติฟิเคชั่น จำกัด เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2567 และได้รับการรับรองระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001:2015 ตั้งแต่วันที่ 30 ตุลาคม 2567 ถึง วันที่ 30 กันยายน 2570

8.2 สำนักงานสีเขียว (Green Office)

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี โดยเริ่มดำเนินการสำนักงานสีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Office) ตั้งแต่ปี 2560 ได้รับการประเมินในระดับดีเยี่ยม (ทอง) และในปี 2564 ได้ขอรับการตรวจประเมินและรับรองสำนักงานสีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อรักษาภาพ โดยผลการประเมินในปี 2564 อยู่ในระดับดีเยี่ยม (ทอง) ระยะเวลาการรับรอง ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2565 ถึงวันที่ 31 พฤษภาคม 2568 และในปี 2567 ได้รับการตรวจประเมินมาตรฐานสำนักงานสีเขียวเพื่อรักษาภาพจากสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 8 (ราชบุรี) โดยผลการประเมินอยู่ในระดับดีเยี่ยม (ทอง) ซึ่งหลักสำคัญของสำนักงานสีเขียว คือ การเปลี่ยนพฤติกรรม ในสำนักงานเพื่อลดการใช้พลังงาน และริเริ่มกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมศักยภาพการจัดการทรัพยากร พลังงานและสิ่งแวดล้อมในสำนักงาน รองรับการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานภาครัฐ (Green Procurement) เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากร พลังงานอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี และเพื่อยกระดับมาตรฐานสำนักงานให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ลดปริมาณ การปล่อยก๊าซเรือนกระจก ลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และเตรียมความพร้อมสู่มาตรฐานสิ่งแวดล้อมในระดับสากลต่อไป

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ดำเนินการขับเคลื่อนการจัดการพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืน (Green Area) ตั้งแต่ปี 2566 จนถึงปัจจุบัน โดยพื้นที่สีเขียวมีส่วนช่วยในการรักษาสมดุลของระบบนิเวศและช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อม สามารถเชื่อมโยงให้เกิดการเรียนรู้ความหลากหลายทางชีวภาพ ดำเนินการจัดพื้นที่สีเขียวเพื่อให้เป็นแหล่งนันทนาการและพักผ่อนหย่อนใจ จัดพื้นที่บางส่วนของหน่วยงานในการปลูกพืชผักสวนครัว เพื่อใช้เป็นแหล่งอาหาร และสมุนไพร ปลูกต้นไม้บริเวณรอบรั้วเพื่อป้องกันฝุ่นละออง เป็นแนวป้องกันมลพิษทางเสียง มลพิษจากรถยนต์ รวมถึงการดำเนินงานดูแลพื้นที่สีเขียวให้มีความสอดคล้องกับระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมตามมาตรฐาน ISO 14001 และสำนักงานสีเขียว (Green Office) อาทิ การจัดการกิจกรรม 5ส การจัดการสภาพแวดล้อมของหน่วยงานให้มีความน่าอยู่ น่าทำงาน พร้อมทั้งได้ประกาศนโยบายส่งเสริม อนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์พื้นที่สีเขียว เพื่อสร้างจิตสำนึก ความรู้ ความเข้าใจ และส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมพัฒนาพื้นที่สีเขียว รวมถึงการเพิ่มจำนวนพื้นที่สีเขียว การดูแลรักษา และบริหารจัดการพื้นที่สีเขียวอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับคำขวัญสิ่งแวดล้อม สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) “ปฏิบัติตามข้อกำหนด ลดมลพิษ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า พัฒนาอย่างยั่งยืน”

8.3 การดำเนินงานระบบการบริหารงานห้องปฏิบัติการตามมาตรฐานสากล ISO/IEC 17025 : 2017

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ดำเนินงานระบบการบริหารงานห้องปฏิบัติการตามมาตรฐานสากล ISO/IEC 17025 โดยได้รับการรับรองความสามารถห้องปฏิบัติการทดสอบตามมาตรฐาน ISO/IEC 17025 : 2017 (Testing No.0035) จากหน่วยรับรอง กองบริหารและรับรองห้องปฏิบัติการ กรมวิทยาศาสตร์บริการ ในรายการตรวจวิเคราะห์ โคเรียมทั้งหมด (Total Cr) ตะกั่ว (Pb) เหล็ก (Fe) แมงกานีส (Mn) ในตัวอย่างน้ำผิวดิน ความกระด้างทั้งหมด (Total Hardness) ในตัวอย่างน้ำผิวดินและน้ำประปา สารแขวนลอยทั้งหมด (Total Suspended Solid) ในตัวอย่างน้ำผิวดินและน้ำเสีย และ บีโอดี (BOD) ในน้ำเสีย เพื่อให้มั่นใจว่าทุกกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบบริหารงานของห้องปฏิบัติการ ได้มีการนำไปปฏิบัติอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพจนได้รับการรับรองให้คงความสามารถอย่างต่อเนื่อง เน้นการตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ น้ำแหล่งน้ำผิวดิน น้ำเสีย/น้ำทิ้ง น้ำอุปโภค/บริโภค น้ำตัวอย่างจากกิจกรรมทดสอบความชำนาญห้องปฏิบัติการ ในปี 2567 ส่วนห้องปฏิบัติการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินการตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างทางด้านสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่เขตรับผิดชอบ 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดยโสธร จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดอุบลราชธานี รวมทั้งสิ้นจำนวน 438 ตัวอย่าง 7,887 ข้อมูล

8.4 โครงการพัฒนาระบบมาตรฐานการตรวจสอบคุณภาพน้ำประปาหมู่บ้านปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพแหล่งน้ำดิบเพื่อคุณภาพชีวิตของประชาชนปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ซึ่งเป็นโครงการบูรณาการงบประมาณการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ปี 2561-2566 ตามยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำปี 2558-2569 เพื่อให้ประชาชนได้มีน้ำอุปโภค บริโภคที่ได้ตามมาตรฐาน มีคุณภาพชีวิตที่ดี ในปี 2567 สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ได้ดำเนินการสำรวจแหล่งน้ำดิบและระบบประปาหมู่บ้าน จำนวน 95 แห่ง คัดเลือกระบบประปาหมู่บ้านเพื่อเข้าร่วมโครงการฯ พร้อมเก็บตัวอย่าง จำนวน 53 แห่ง เพื่อตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำยังห้องปฏิบัติการที่ได้มาตรฐาน ISO/IEC 17025 : 2017 ตามเกณฑ์มาตรฐานกรมอนามัย 2553 ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำจากระบบประปาหมู่บ้าน พบว่า ระบบประปาหมู่บ้านที่คุณภาพน้ำประปาผ่านเกณฑ์มาตรฐาน มีจำนวน 28 แห่ง ระบบประปาหมู่บ้านที่คุณภาพน้ำประปาไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน มีจำนวน 25 แห่ง และดำเนินการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการบริหารกิจการและการควบคุมการผลิตระบบประปาหมู่บ้านให้กับผู้ดูแลระบบ พร้อมทั้งมอบชุดทดสอบคุณภาพน้ำภาคสนาม (Test Kit) และสาธิตวิธีการใช้ชุดทดสอบ เพื่อเป็นการพัฒนาองค์ความรู้และเพิ่มประสิทธิภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ดูแลระบบประปาและเครือข่ายเฝ้าระวังคุณภาพน้ำประปา และเป็นการเตรียมความพร้อมในการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำประปาหมู่บ้าน การอุปโภคบริโภค ทั้งทางด้านคุณภาพน้ำ รวมทั้งการดูแล การบำรุงรักษาระบบประปาหมู่บ้านต่อไป

รายงานสถานการณ์สิ่งแวดล้อมระดับพื้นที่ ประจำปี 2567

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี)

บทที่ 1

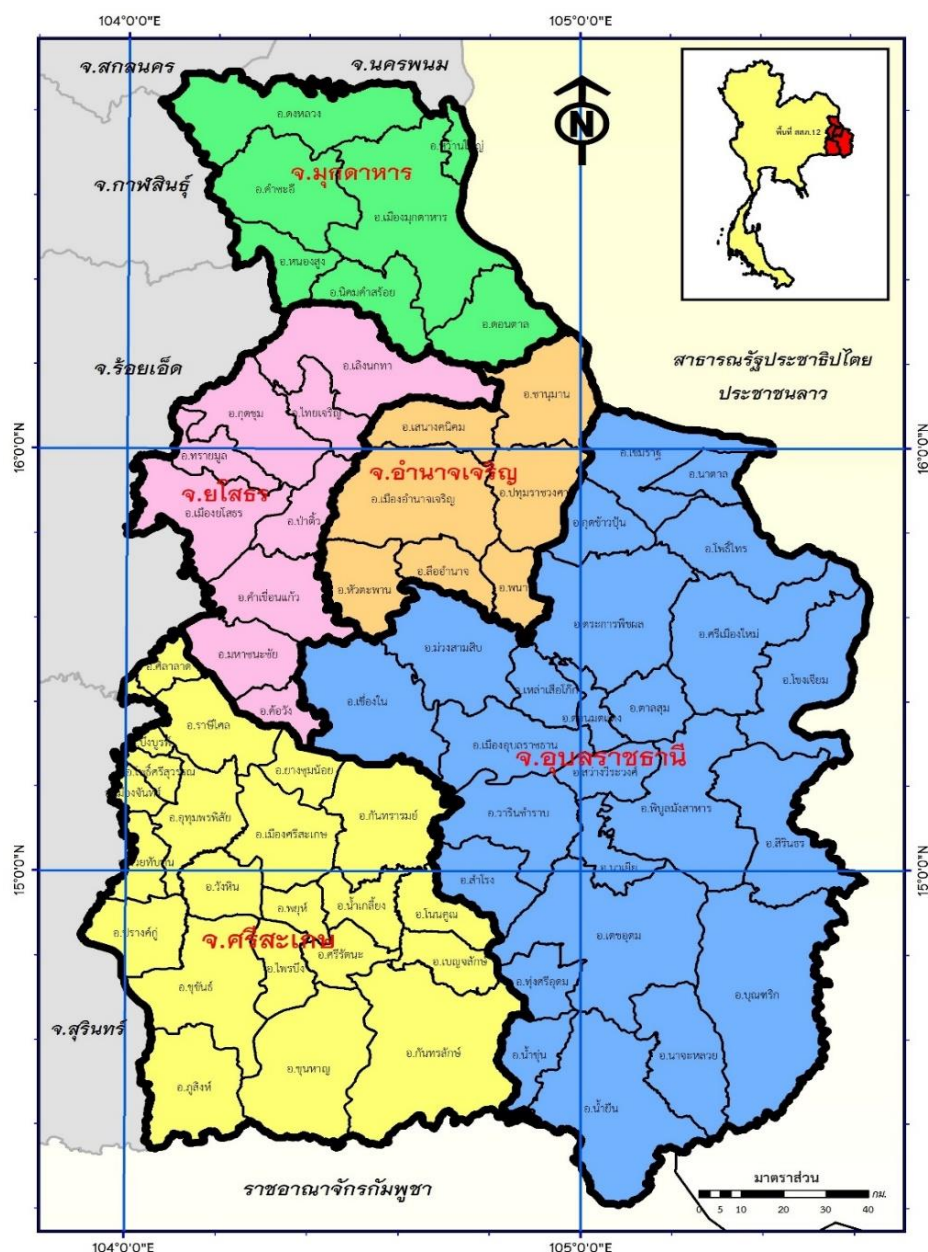
ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

บทที่ 1

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

พื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) : สคพ.12 ประกอบด้วยพื้นที่ 5 จังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดยโสธร จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดอุบลราชธานี แสดงดังรูปที่ 1.1

รูปที่ 1.1 แผนที่แสดงพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี)

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ตั้งอยู่ เลขที่ 430 หมู่ 11 ถนนคลังอาวุธ ตำบลขามใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี มีพื้นที่รับผิดชอบ 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดยโสธร จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดอุบลราชธานี อยู่ระหว่างละติจูดที่ $103^{\circ} 47'$ ถึง ละติจูดที่ $105^{\circ} 40'$ และ ลองติจูดที่ $14^{\circ} 10'$ ถึง ลองติจูดที่ $16^{\circ} 55'$ โดยมีพื้นที่โดยรวม 36,277 ตาราง กิโลเมตร

จังหวัดที่มีพื้นที่มากที่สุด คือ จังหวัดอุบลราชธานี พื้นที่ 15,774 ตารางกิโลเมตร และน้อยที่สุดคือ จังหวัดอำนาจเจริญ 3,161 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้แก่ เขตจังหวัดอุบลราชธานี, อำนาจเจริญ และมุกดาหาร เป็นระยะทางยาวประมาณ 405 กิโลเมตร อาณาเขตราชอาณาจักรกัมพูชา ได้แก่ จังหวัดอุบลราชธานี และศรีสะเกษ ระยะทางยาวประมาณ 250 กิโลเมตร รวมระยะทางตลอดแนวชายแดนที่ติดต่อกับ 2 ประเทศ ทั้งสิ้น 655 กิโลเมตร มีที่ตั้งอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

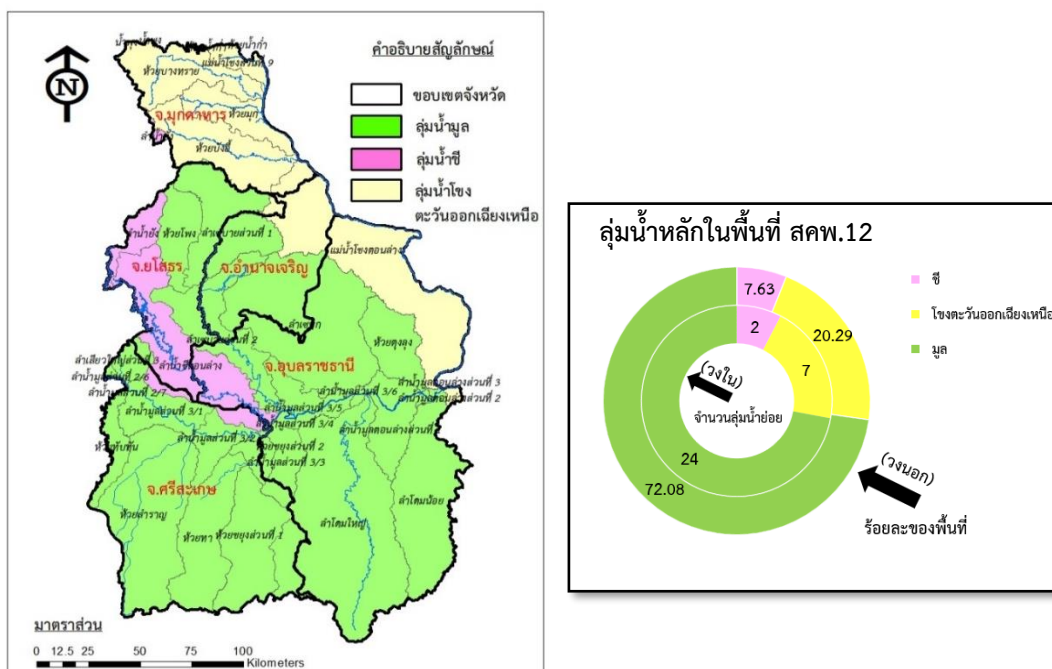
ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดสกลนครและนครพนม

ทิศตะวันออก ติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดกาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด และสุรินทร์

ทิศใต้ ติดต่อกับราชอาณาจักรกัมพูชาตามแนวเทือกเขาบรรทัด

ขอบเขตพื้นที่รับผิดชอบตามระบบการจัดการลุ่มน้ำจัดอยู่ใน 3 ลุ่มน้ำหลัก ได้แก่ ลุ่มน้ำมูล ลุ่มน้ำชี และลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ โดยพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำมูล คิดเป็นร้อยละ 72.08 พื้นที่ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ คิดเป็นร้อยละ 20.29 และพื้นที่ลุ่มน้ำชี คิดเป็นร้อยละ 7.63 ของพื้นที่ (ตารางที่ 1.1 และรูปที่ 1.2)

รูปที่ 1.2 แผนที่แสดงขอบเขตการปกครองและขอบเขตลุ่มน้ำหลัก และลุ่มน้ำย่อยในพื้นที่สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี)

ตารางที่ 1.1 รายละเอียดของกลุ่มน้ำสาขาต่างๆ ในพื้นที่สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี)

ที่	ลุ่มน้ำสาขา	ลุ่มน้ำหลัก	จังหวัด	พื้นที่ (ตารางกิโลเมตร)	ร้อยละ ของพื้นที่
1	น้ำพุง	โขงตะวันออกเฉียงเหนือ	มุกดาหาร	0.052	0.00
2	ห้วยน้ำก่ำ	โขงตะวันออกเฉียงเหนือ	มุกดาหาร	0.302	0.00
3	แม่น้ำโขงส่วนที่ 9	โขงตะวันออกเฉียงเหนือ	มุกดาหาร	291.474	0.81
4	ห้วยบางทราย	โขงตะวันออกเฉียงเหนือ	มุกดาหาร	1,278.177	3.54
5	ห้วยมุก	โขงตะวันออกเฉียงเหนือ	มุกดาหาร	795.717	2.20
6	ห้วยบังอี่	โขงตะวันออกเฉียงเหนือ	มุกดาหาร	1,509.958	4.18
7	แม่น้ำโขงตอนล่าง	โขงตะวันออกเฉียงเหนือ	มุกดาหาร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี	3,446.696	9.55
8	ลำน้ำยัง	ชี	ยโสธร	470.894	1.30
9	ลำน้ำชีตอนล่าง	ชี	ยโสธร ศรีสะเกษ อุบลราชธานี	2,282.091	6.32
10	ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/6	มูล	ศรีสะเกษ	31.517	0.09
11	ลำเสียวใหญ่ส่วนที่ 3	มูล	ยโสธร ศรีสะเกษ	290.962	0.81
12	ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/7	มูล	ศรีสะเกษ	10.055	0.03
13	ห้วยทับทัน	มูล	ศรีสะเกษ	427.986	1.19
14	ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/1	มูล	ศรีสะเกษ	771.682	2.14
15	ห้วยสำราญ	มูล	ศรีสะเกษ	2,840.952	7.87
16	ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/2	มูล	ศรีสะเกษ	531.086	1.47
17	ห้วยทา	มูล	ศรีสะเกษ	1,546.166	4.28
18	ห้วยชะยุ้งส่วนที่ 1	มูล	ศรีสะเกษ	1,517.739	4.21
19	ห้วยชะยุ้งส่วนที่ 2	มูล	ศรีสะเกษ อุบลราชธานี	276.369	0.77
20	ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/3	มูล	ศรีสะเกษ อุบลราชธานี	558.206	1.55
21	ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/4	มูล	อุบลราชธานี	7.568	0.02
22	ลำเซบายส่วนที่ 1	มูล	มุกดาหาร ยโสธร อำนาจเจริญ	1,708.649	4.73
23	ห้วยโพธิ์	มูล	ยโสธร	737.386	2.04
24	ลำเซบายส่วนที่ 2	มูล	ยโสธร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี	1,534.973	4.25
25	ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/5	มูล	อุบลราชธานี	636.807	1.76
26	ลำเซบก	มูล	อำนาจเจริญ อุบลราชธานี	3,599.616	9.97
27	ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/6	มูล	อุบลราชธานี	49.599	0.14
28	ลำโดมใหญ่	มูล	ศรีสะเกษ อุบลราชธานี	4,931.314	13.66
29	ลำน้ำมูลตอนล่างส่วนที่ 1	มูล	อุบลราชธานี	878.199	2.43
30	ห้วยตุงลุง	มูล	อุบลราชธานี	861.202	2.39
31	ลำน้ำมูลตอนล่างส่วนที่ 2	มูล	อุบลราชธานี	41.381	0.11
32	ลำโดมน้อย	มูล	อุบลราชธานี	2,189.286	6.07
33	ลำน้ำมูลตอนล่างส่วนที่ 3	มูล	อุบลราชธานี	37.745	0.10
รวม	33 ลุ่มน้ำสาขา	3 ลุ่มน้ำหลัก	5 จังหวัด	36,091.806	100

จังหวัดมุกดาหาร

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดมุกดาหาร ด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือ มีสภาพพื้นที่เป็นภูเขาสูงของแนวเทือกเขา ภูพาน ส่วนทางทิศตะวันออกเรื่อยลงไปถึงตอนใต้มีสภาพเป็นที่ราบลอนลาดเล็กน้อยถึงลอนชัน (Rolling Plain) จากตอนกลางของจังหวัดเรื่อยไปทางทิศตะวันออกจดแม่น้ำโขง สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่ค่อนข้างราบเรียบถึงเป็นที่ราบลอนลาดเล็กน้อย มีลำห้วยที่สำคัญที่ไหลจากทางทิศตะวันตกไปรวมกับแม่น้ำโขงทางทิศตะวันออก ได้แก่ ห้วยมุก ห้วยบังอี ห้วยบังทราย ห้วยชะโนด ห้วยทราย ห้วยชิงชัน พื้นที่จังหวัดอยู่ในระดับสูงกว่าระดับน้ำทะเลปานกลาง ประมาณ 289 เมตร

จังหวัดยโสธร

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดยโสธร มีลักษณะลาดเอียงจากทิศตะวันตกลงไปทางทิศตะวันออกด้านเหนือ ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงสลับกับพื้นที่แบบลูกคลื่น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาภูพานมีสภาพป่าและมีแหล่งน้ำขนาดใหญ่ ได้แก่ ห้วยลิงโจน ห้วยสะแบก ลำโพง ลำเซบาย ส่วนด้านใต้เป็นที่ราบลุ่มต่ำสลับซับซ้อนกับสันดินริมน้ำมีแหล่งน้ำขนาดใหญ่ ได้แก่ ลำน้ำยัง ลำทวน และแม่น้ำชี ไหลผ่าน ลักษณะดินส่วนมากเป็นดินทรายและดินเค็ม มีหนอง บึง ลำห้วย และแหล่งน้ำขนาดเล็กอยู่ทั่วไปพื้นที่อยู่ในลุ่มน้ำชี ลุ่มน้ำมูล และบางส่วนอยู่ในลุ่มน้ำโขง

จังหวัดศรีสะเกษ

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดศรีสะเกษ ทางตอนกลางและตอนเหนือของจังหวัดเป็นที่ราบลุ่มลอนลาด มีระดับความสูงระหว่าง 150-200 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง มีลำน้ำหลายสายไหลผ่านพื้นที่ราบนี้ลงไปยังแม่น้ำมูล ลำน้ำสายสำคัญได้แก่ ห้วยทับทัน ห้วยสำราญ และ ห้วยชะยุ้ง ตอนใต้มีทิวเขาพนมดงรักซึ่งทอดตัวในแนวตะวันออก-ตะวันตกเป็นเส้นแบ่งเขตแดนระหว่างไทยกับกัมพูชา ยาว 127 กิโลเมตร ยอดเขาสูงสุดในจังหวัดชื่อ "พนมตาเมือน" สูง 673 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง โดยตั้งอยู่ในเขตอำเภอกันทรลักษ์ จากเขาพนมตาเมือนนี้พื้นที่ค่อย ๆ ลาดต่ำลงไปทางเหนือเข้าสู่ที่ราบลุ่มแม่น้ำมูล

จังหวัดอำนาจเจริญ

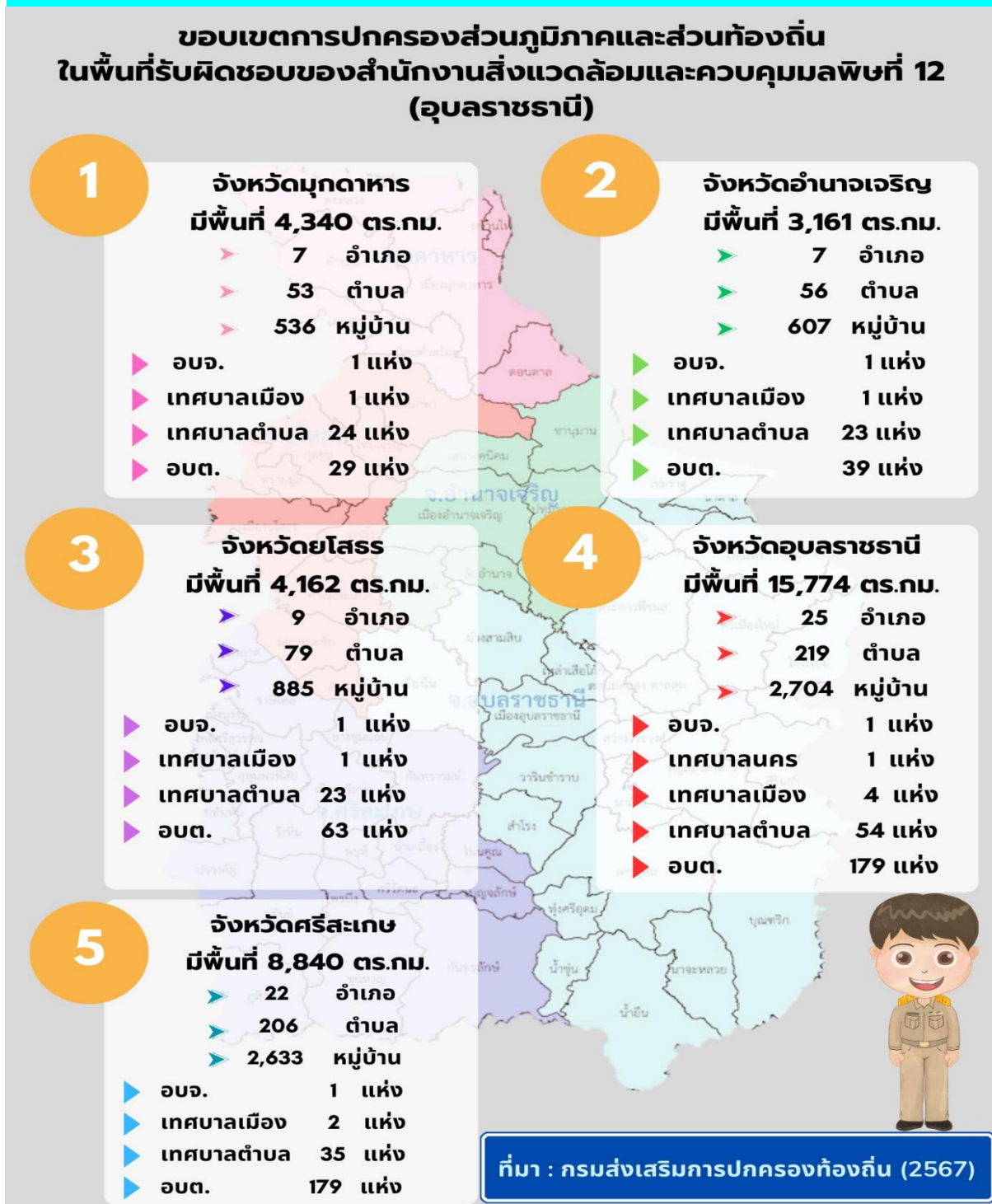
ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดอำนาจเจริญ โดยทั่วไปเป็นที่ลุ่มมีเนินเขาเตี้ยๆ ทอดยาวไปจดจังหวัด อุบลราชธานี สภาพดินโดยทั่วไป มีลักษณะเป็นดินร่วนปนทรายและดินลูกรังบางส่วนพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลปานกลาง ประมาณ 227 ฟุต (68 เมตร)

จังหวัดอุบลราชธานี

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดอุบลราชธานี ตั้งอยู่ในบริเวณที่เรียกว่าแอ่งโคราช (Korat basin) อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางโดยเฉลี่ยประมาณ 68 เมตร (227 ฟุต) ลักษณะโดยทั่วไปเป็นที่สูงต่ำ มีแม่น้ำโขงเป็นแนวเขตกับจังหวัดอุบลราชธานีกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีแม่น้ำชีไหลมาบรรจบกับแม่น้ำมูล ซึ่งไหลผ่านกลางจังหวัดจากทิศตะวันตกมายังทิศตะวันออกแล้วไหลลงสู่แม่น้ำโขงที่อำเภอโขงเจียม และมีลำน้ำใหญ่ๆ อีกหลายสาย ได้แก่ ลำเซบก ลำโดมใหญ่ ลำโดมน้อย มีภูเขาสลับซับซ้อนหลายแห่งบริเวณชายแดนตอนใต้ที่สำคัญคือ เทือกเขาบรรทัดและเทือกเขาพนมดงรัก ซึ่งกั้นอาณาเขตระหว่างจังหวัดอุบลราชธานีกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและประเทศกัมพูชา ภูเขาและเนินเขาในบริเวณนี้ส่วนใหญ่เป็นภูเขาอดตัดหรือภูเขา ยอดป่านมีไหลเขาและสันเขาคายเส้นตรงไม่แหลมขรุขระ เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดรองรับด้วยหินชุดโคราชซึ่งประกอบด้วย หินทราย ทรายแป้ง และ หินดินดาน

1.2 ขอบเขตการปกครอง

รูปที่ 1.3 ขอบเขตการปกครองส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น 5 จังหวัด ในพื้นที่รับผิดชอบ ปี 2567
ที่มา : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2567)

1.3 จำนวนประชากร

จำนวนประชากรไทยในปี
ทั้งหมด 65,951,210 คน **2567**

ชาย 32,145,282 คน
หญิง 33,805,928 คน

อุปราชธานี ประชากรมากที่สุด อันดับ 3
ศรีสะเกษ อันดับ 10 ของประเทศ

ประชากรในพื้นที่ สคพ.12 ปี 2567

ชาย 2,267,815 คน
หญิง 2,290,158 คน

รวม
4,557,973 คน

จำนวนประชากร ปี 2567

รูปที่ 1.4 จำนวนประชากร 5 จังหวัด ในพื้นที่รับผิดชอบ ปี 2567
ที่มา : สำนักทะเบียนกลาง (2567)

1.4 ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะอากาศภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จัดอยู่ภายในเขตภูมิอากาศแบบทุ่งหญ้าเมืองร้อน (Tropical Savanna Climate: AW) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า เขตภูมิอากาศแบบสะวันนา ซึ่งเป็นลักษณะอากาศที่มีฤดูแล้งสลับฤดูฝนอย่างเด่นชัด ซึ่งภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุม 2 ชนิด คือ ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ จึงสามารถแบ่งฤดูกาลออกได้เป็น 3 ฤดู คือ ฤดูหนาว ฤดูฝน และฤดูร้อน

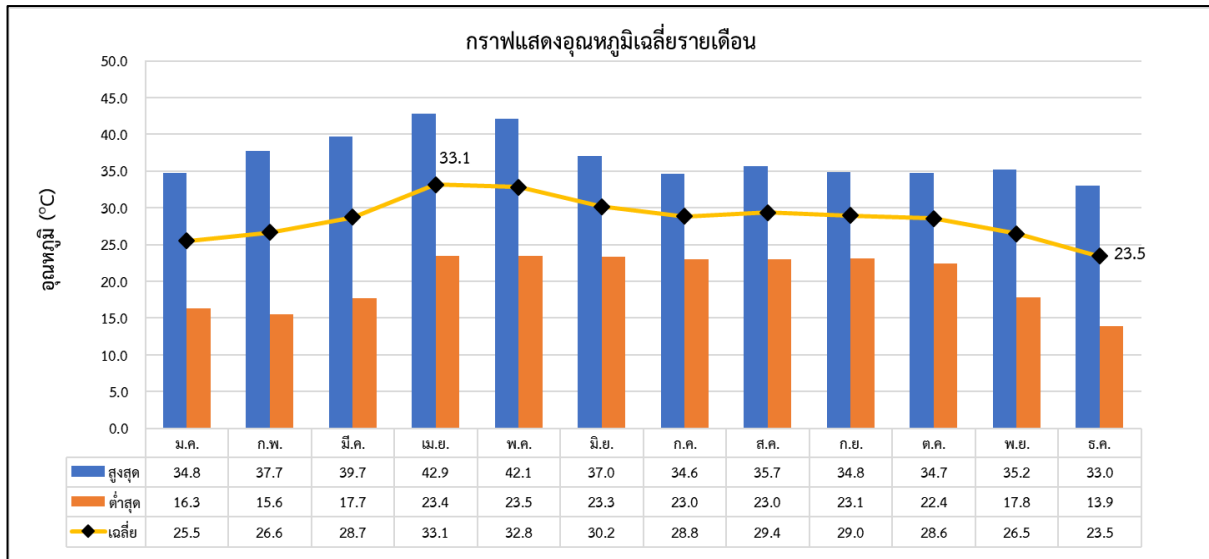
1. ฤดูหนาว (Winter Season) รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นลมที่พัดออกจากความกดอากาศสูงหรือมวลอากาศเย็นจากประเทศจีน มีลักษณะอากาศเย็นและแห้ง อากาศหนาวเย็นที่สุดอยู่ในช่วงเดือนธันวาคมถึงมกราคม ในฤดูนี้มักประสบปัญหาภัยแล้ง เนื่องจากมีฝนลดน้อยลงอย่างมาก และส่วนใหญ่ไม่มีฝนตกเลย

2. ฤดูฝน (Rainy Season) ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดนำความชื้นจากทะเลอันดามัน และอ่าวไทยเข้ามาปกคลุม และมีอิทธิพลของร่องความกดอากาศต่ำหรือร่องมรสุม (Low Pressure Trough or Monsoon Trough) พาดผ่านทำให้เริ่มมีฝนตกชุก ตั้งแต่มกราคมเป็นต้นไป

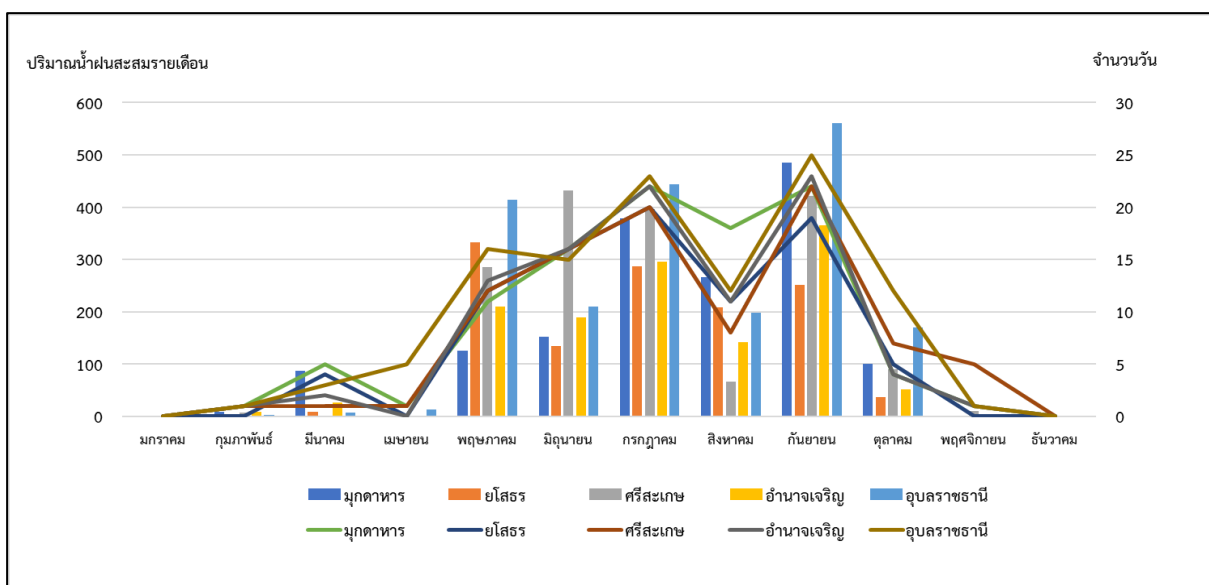
3. ฤดูร้อน (Summer Season) ลมที่พัดปกคลุมในฤดูนี้ส่วนใหญ่เป็นลมใต้ และลมตะวันตก และมักจะมีหย่อมความกดอากาศต่ำเนื่องจากความร้อน (Heat Low) ปกคลุมตลอดฤดู ทำให้มีอากาศร้อนโดยทั่วไป บางวันมีอากาศร้อนจัด (อุณหภูมิสูงสุด ตั้งแต่ 39 องศาเซลเซียสขึ้นไป) เดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนมากที่สุด ในฤดูนี้จะมีบางช่วงที่มวลอากาศเย็นจากประเทศจีนแผ่ลงมาปะทะกับมวลอากาศร้อนที่ปกคลุมอยู่ก่อนแล้ว ทำให้เกิดพายุฝนฟ้าคะนอง ลมกระโชกแรง บางครั้งมีลูกเห็บตกเกิดขึ้นด้วย เราเรียกพายุชนิดนี้ว่า พายุฤดูร้อน (Summer Storm) ฝนที่ตกลงมาในฤดูนี้ยังมีปริมาณน้อยมากไม่เพียงพอต่อการเพาะปลูก

ในปี 2567 พื้นที่รับผิดชอบสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) มีอุณหภูมิสูงในช่วงเดือนมีนาคม-มิถุนายน ซึ่งเป็นช่วงฤดูร้อนของทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีอุณหภูมิสูงสุดอยู่ในช่วงระหว่าง 37.0 – 42.9 องศาเซลเซียส มีอุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุดในเดือนเมษายน เท่ากับ 33.1 องศาเซลเซียส และในช่วงเดือนธันวาคม-มีนาคม มีอากาศหนาวเย็น โดยมีอุณหภูมิต่ำสุดอยู่ในช่วงระหว่าง 13.9 – 17.7 องศาเซลเซียส มีอุณหภูมิต่ำสุดในเดือนธันวาคม เท่ากับ 23.5 องศาเซลเซียส (รูปที่ 1.5)

รูปที่ 1.5 กราฟแสดงอุณหภูมิเฉลี่ยรายเดือนในปี พ.ศ. 2567

ในปี 2567 พื้นที่รับผิดชอบสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) มีปริมาณน้ำฝนตกสะสมเฉลี่ยเท่ากับ 1,577.2 มิลลิเมตรต่อปี พบว่า จังหวัดอุบลราชธานี มีปริมาณฝนสะสมรายปี สูงที่สุด เท่ากับ 2,020.6 มิลลิเมตรต่อปี จังหวัดที่มีปริมาณฝนตกสะสมน้อยที่สุดคือ จังหวัดยโสธร เท่ากับ 1,258.4 มิลลิเมตรต่อปี ในปี 2567 มีปริมาณฝนตกสะสมน้อยกว่าปี 2566 (รูปที่ 1.6)

รูปที่ 1.6 กราฟแสดงปริมาณน้ำฝนรายเดือน และจำนวนวันที่ฝนตกรายเดือน ในปี พ.ศ. 2567

บทที่ 2

สถานการณ์ คุณภาพสิ่งแวดล้อม

บทที่ 2

สถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม

2.1 สถานการณ์มูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชน

2.1.1 สถานการณ์มูลฝอย

1) ปริมาณและการจัดการมูลฝอยในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี)

ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ประกอบด้วย จังหวัดมุกดาหาร ยโสธร ศรีสะเกษ อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี มีปริมาณขยะเกิดขึ้นรวมทั้งสิ้น 3,141.76 ตันต่อวัน โดยจังหวัดอุบลราชธานี มีปริมาณขยะที่เกิดขึ้นมากที่สุด จำนวน 1,523.66 ตันต่อวัน รองลงมา ได้แก่ จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดยโสธร จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดอำนาจเจริญ คิดเป็นจำนวน 679.6, 436.68, 292.15 และ 209.67 ตันต่อวัน ตามลำดับ และมีปริมาณมูลฝอยที่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องรวมทั้งสิ้น 2,726.54 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 86.78 ของปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั้งหมด (ตารางที่ 2.1 และรูปที่ 2.1) มีรายละเอียดดังนี้

1. จังหวัดมุกดาหาร มีปริมาณมูลฝอยเกิดขึ้นวันละ 292.15 ตัน มีการนำมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ วันละ 233.34 ตัน คิดเป็นร้อยละ 79.87 มีปริมาณมูลฝอยที่จัดการไม่ถูกต้องวันละ 58.81 ตัน คิดเป็นร้อยละ 20.13

2. จังหวัดยโสธร มีปริมาณมูลฝอยเกิดขึ้นวันละ 436.68 ตัน มีการกำจัดถูกต้องโดยการนำไปฝังกลบในสถานที่กำจัดมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ วันละ 136.58 ตัน คิดเป็นร้อยละ 31.28 มีการนำมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ วันละ 219.16 ตัน คิดเป็นร้อยละ 50.19 ปริมาณมูลฝอยที่จัดการไม่ถูกต้องวันละ 80.94 ตัน คิดเป็นร้อยละ 18.54

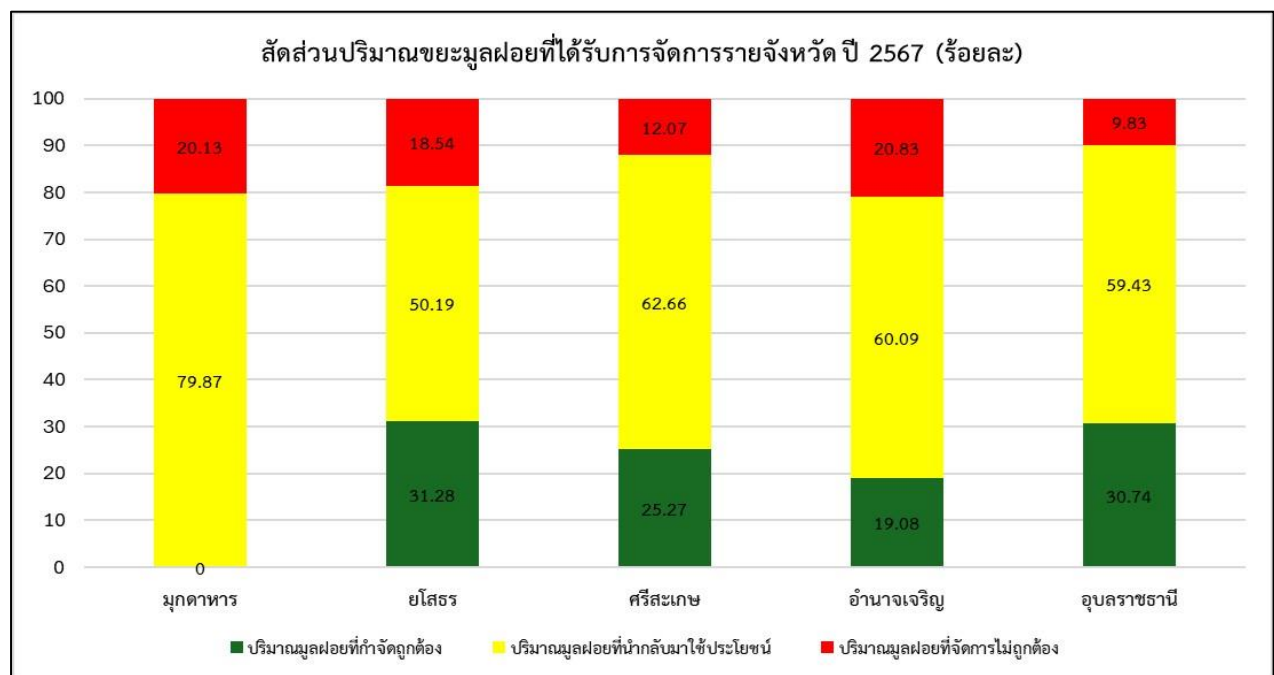
3. จังหวัดศรีสะเกษ มีปริมาณมูลฝอยเกิดขึ้นวันละ 679.6 ตัน มีการกำจัดถูกต้องโดยการนำไปฝังกลบในสถานที่กำจัดมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ วันละ 171.73 ตัน คิดเป็นร้อยละ 25.27 มีการนำมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ วันละ 425.82 ตัน คิดเป็นร้อยละ 62.66 ปริมาณมูลฝอยที่จัดการไม่ถูกต้องวันละ 82.05 ตัน คิดเป็นร้อยละ 12.07

4. จังหวัดอำนาจเจริญ มีปริมาณมูลฝอยเกิดขึ้นวันละ 209.67 ตัน มีการกำจัดถูกต้องโดยการนำไปฝังกลบในสถานที่กำจัดมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ วันละ 40 ตัน คิดเป็นร้อยละ 19.08 มีการนำมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ วันละ 126.0 ตัน คิดเป็นร้อยละ 60.09 ปริมาณมูลฝอยที่จัดการไม่ถูกต้องวันละ 43.67 ตัน คิดเป็นร้อยละ 20.83

5. จังหวัดอุบลราชธานี มีปริมาณมูลฝอยเกิดขึ้นวันละ 1,523.66 ตัน มีการกำจัดถูกต้องโดยการนำไปฝังกลบในสถานที่กำจัดมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ วันละ 468.36 ตัน คิดเป็นร้อยละ 30.74 มีการนำมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ วันละ 905.55 ตัน คิดเป็นร้อยละ 59.43 ปริมาณมูลฝอยที่จัดการไม่ถูกต้องวันละ 149.75 ตัน คิดเป็นร้อยละ 9.83

ตารางที่ 2.1 ปริมาณและการจัดการมูลฝอยในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 ปี 2567

พื้นที่ ดำเนินการ	1	2		3		4 = 2 + 3		5 = 1 - 4	
	ปริมาณมูลฝอย ที่เกิดขึ้นปี 2567	ปริมาณมูลฝอย ที่กำลังจัดถูกต้อง		ปริมาณมูลฝอยที่นำ กลับมาใช้ประโยชน์		ปริมาณมูลฝอย ได้รับการจัดการ อย่างถูกต้อง		ปริมาณมูลฝอย ที่จัดการไม่ถูกต้อง	
	ตัน/วัน	ตัน/วัน	ร้อยละ	ตัน/วัน	ร้อยละ	ตัน/วัน	ร้อยละ	ตัน/วัน	ร้อยละ
มุกดาหาร	292.15	-	0	233.34	79.87	233.34	79.87	58.81	20.13
ยโสธร	436.68	136.58	31.28	219.16	50.19	355.74	81.46	80.94	18.54
ศรีสะเกษ	679.60	171.73	25.27	425.82	62.66	597.55	87.93	82.05	12.07
อำนาจเจริญ	209.67	40.00	19.08	126.00	60.09	166.00	79.17	43.67	20.83
อุบลราชธานี	1,523.66	468.36	30.74	905.55	59.43	1,373.91	90.17	149.75	9.83
รวมทั้งสิ้น	3,141.76	816.67	25.99	1,909.87	60.79	2,726.54	86.78	415.22	13.22

รูปที่ 2.1 สัดส่วนปริมาณมูลฝอยชุมชนที่ได้รับการจัดการรายจังหวัด ปี 2567

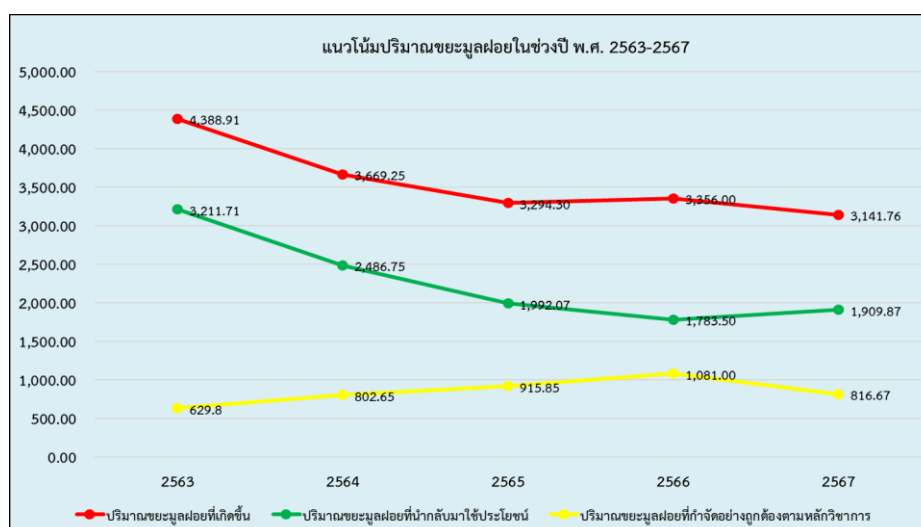
ข้อมูลปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบ 5 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดยโสธร จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดอุบลราชธานี มีปริมาณมูลฝอยที่กำจัดถูกต้องตามหลักวิชาการ และปริมาณมูลฝอยที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ในรอบ 5 ปี (ปี พ.ศ. 2563-2567) ดังตารางที่ 2.2 และรูปที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 ข้อมูลปริมาณมูลฝอยที่กำจัดถูกต้องตามหลักวิชาการ และปริมาณมูลฝอยที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี)

ปี พ.ศ.	ปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้น	ปริมาณมูลฝอยที่นำกลับมาใช้ประโยชน์		ปริมาณขยะมูลฝอยที่กำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ	
	ตัน/วัน	ตัน/วัน	ร้อยละ	ตัน/วัน	ร้อยละ
2563	4,388.91	3,211.71	73.18	629.80	14.35
2564	3,669.25	2,486.75	67.77	802.65	21.88
2565	3,294.30	1,992.07	60.47	915.85	27.80
2566	3,356.00	1,783.50	53.14	1,081.00	32.21
2567	3,141.76	1,909.87	60.79	816.67	25.99

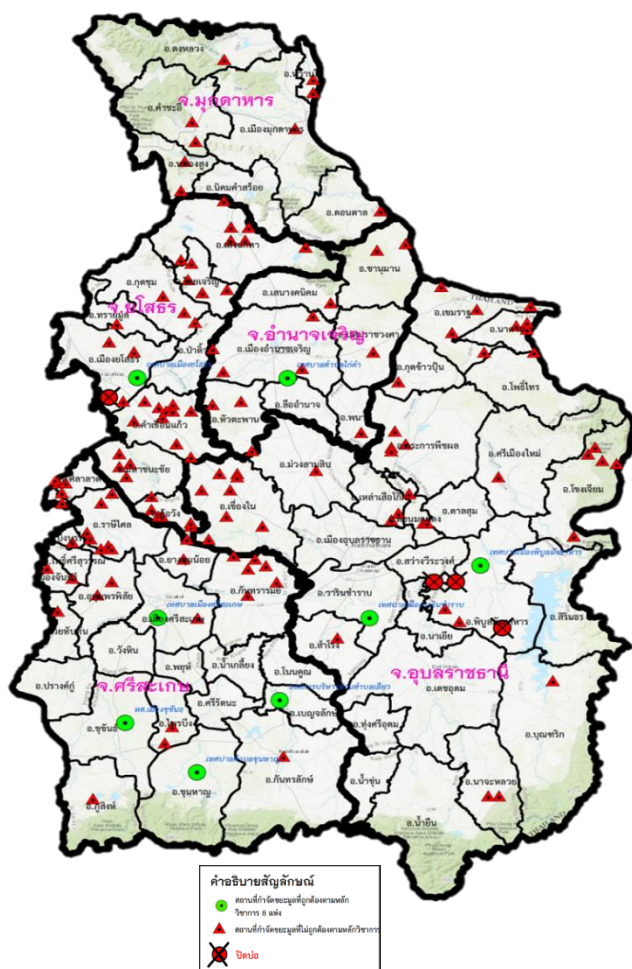
ที่มา : ส่วนการจัดการกากของเสียและสารอันตราย สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี)

จากการประเมินและสำรวจข้อมูลมูลฝอย ในรอบปี 2563-2567 พบว่า ปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากแหล่งกำเนิดมูลฝอยต่างๆ ตั้งแต่ปี 2563 จำนวน 4,388.91 ตันต่อวัน จนถึงปี 2567 ลดลงเป็น 3,141.76 ตันต่อวัน ซึ่งอาจสืบเนื่องมาจากประเทศไทยได้กำหนดนโยบายให้การจัดการมูลฝอยชุมชนเป็นวาระแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 พร้อมทั้งกำหนด Road map การจัดการมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชน โดยให้ความสำคัญกับการจัดการมูลฝอยตกค้างในพื้นที่วิกฤต (ขยะเก่า) สร้างรูปแบบการจัดการมูลฝอยที่เหมาะสม (ขยะใหม่) เน้นการแปรรูปเป็นพลังงานไฟฟ้า การวางระเบียบมาตรฐานการการบริหารจัดการขยะ และการสร้างวินัยคนในชาติมุ่งสู่การจัดการที่ยั่งยืน เน้นการลด การคัดแยกขยะที่ต้นทาง จึงทำให้เกิดความร่วมมือในการบริหารจัดการมูลฝอยของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคประชาชนเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่ปริมาณมูลฝอยที่กำจัดถูกต้องตามหลักวิชาการ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และปริมาณมูลฝอยที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ มีแนวโน้มลดลง

รูปที่ 2.2 แนวโน้มปริมาณมูลฝอยในช่วงปี พ.ศ. 2563-2567

2) การบริหารจัดการสถานที่กำจัดมูลฝอย

ในพื้นที่สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) มีสถานที่กำจัดมูลฝอยทั้งสิ้น 143 แห่ง แบ่งเป็นสถานที่กำจัดมูลฝอยที่ถูกหลักวิชาการ จำนวน 8 แห่ง และสถานที่กำจัดมูลฝอยที่ไม่ถูกหลักวิชาการ จำนวน 134 แห่ง (ตารางที่ 2.3 และ รูปที่ 2.3) โดยสภาพปัญหาที่พบในการบริหารจัดการมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีดังนี้

1. มีการลักลอบเผาขยะ
2. ขยะปลิว/ส่งกลิ่นเหม็น
3. มีการลักลอบนำขยะมาทิ้งจากนอกพื้นที่
4. เทกองโดยไม่มีการ เกรด กลบดิน อย่างสม่ำเสมอทำให้ ขยะล้น และกระจัดกระจาย
5. พื้นที่ที่ใช้เป็นสถานที่กำจัดมูลฝอยยังไม่ได้ขออนุญาตใช้พื้นที่อย่างถูกต้องตามกฎหมาย (พื้นที่สาธารณประโยชน์/ป่าสงวนแห่งชาติ)
6. การเทกองขยะหลายหน้างาน

รูปที่ 2.3 แผนที่แสดงตำแหน่งที่ตั้งสถานที่กำจัดมูลฝอยในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12

ตารางที่ 2.3 จำนวนสถานที่กำจัดมูลฝอยในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12

จังหวัด	สถานที่กำจัดมูลฝอย (แห่ง)			
	ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ภาครัฐ	ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ		รวม
		ภาครัฐ	เอกชน	
มุกดาหาร	-	9	-	9
ยโสธร	1	41	-	42
ศรีสะเกษ	4	31	1	36
อำนาจเจริญ	1	13	-	14
อุบลราชธานี	2	40	-	42
รวม	8	134	1	143

3) สถานที่กำจัดมูลฝอยที่ต้องตามหลักวิชาการ

สถานที่กำจัดมูลฝอยที่ต้องตามหลักวิชาการในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) มีจำนวนทั้งสิ้น 8 แห่ง (4 จังหวัด) ได้แก่

1. สถานที่กำจัดมูลฝอยเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
2. สถานที่กำจัดมูลฝอยเทศบาลเมืองพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี
3. สถานที่กำจัดมูลฝอยเทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร
4. สถานที่กำจัดมูลฝอยเทศบาลเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ
5. สถานที่กำจัดมูลฝอยเทศบาลตำบลเมืองชุมรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ
6. สถานที่กำจัดมูลฝอยเทศบาลตำบลขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ
7. สถานที่กำจัดมูลฝอยองค์การบริหารส่วนตำบลเสียว จังหวัดศรีสะเกษ
8. สถานที่กำจัดมูลฝอยเทศบาลตำบลไผ่คำ จังหวัดอำนาจเจริญ

โดยมีรายละเอียดข้อมูลระบบกำจัดมูลฝอยของสถานที่กำจัดมูลฝอยที่ต้องตามหลักวิชาการระบบกำจัดมูลฝอย จำนวน 8 แห่ง ดังตารางที่ 2.4

ตารางที่ 2.4 สถานที่กำจัดมูลฝอยที่ต้องตามหลักวิชาการ ปี พ.ศ. 2567

ลำดับ	ระบบกำจัดมูลฝอย	ประเภทระบบ	จำนวน อปท. รวม MOU (แห่ง)	ปริมาณมูลฝอย ที่เข้าระบบฯ (ตัน/วัน)	กำลังผลิต RDF (ตัน/วัน)
1	ทม.วารินชำราบ อ.วารินชำราบ จ.อุบลราชธานี	Sanitary Landfill	29	300-350	-
2	ทม.พิบูลมังสาหาร อ.พิบูลมังสาหาร จ.อุบลราชธานี	Sanitary Landfill	28	32	-
3	ทม.ยโสธร อ.เมือง จ.ยโสธร	แบบผสมผสาน (ฝังกลบและการหมักปุ๋ย)	45	70	-
4	ทม.ศรีสะเกษ อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ	แบบผสมผสาน (ฝังกลบ การหมักปุ๋ย และ RDF)	52	80	100
5	ทต.เมืองชุมรินทร์ จ.ศรีสะเกษ	Sanitary Landfill	41	20	-
6	ทต.ขุนหาญ จ.ศรีสะเกษ	RDF	20	10	20
7	อบต.เสียว อ.เบญจลักษ์ จ.ศรีสะเกษ	RDF	15	4	20
8	ทต.ไผ่คำ อ.เมือง จ.อำนาจเจริญ	Sanitary Landfill	49	50-60	-

4) สถานที่กำจัดมูลฝอยที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

ในปี 2567 พื้นที่รับผิดชอบสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) มีสถานที่กำจัดมูลฝอยที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ จำนวนทั้งสิ้น 134 แห่ง โดยปิดดำเนินการและนำมูลฝอยไปทิ้งในสถานที่กำจัดมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ จำนวน 4 แห่ง คือ สถานที่กำจัดมูลฝอยชุมชนของเทศบาลตำบลอ่างศิลา อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี สถานที่กำจัดมูลฝอยชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ใต้ อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี มีสถานที่กำจัดมูลฝอยชุมชน จำนวน 2 แห่ง และสถานที่กำจัดมูลฝอยชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลเชียงคำ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

โดยสภาพปัญหาที่พบทั่วไปในสถานที่กำจัดมูลฝอยแบบไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ คือ มีการลักลอบเผามูลฝอย ลักลอบทิ้งมูลฝอยนอกบ่อฝังกลบ มีมูลฝอยปลิว และส่งกลิ่นเหม็น การเทกองโดยไม่มีการกลบดินทับอย่างสม่ำเสมอ และพื้นที่ที่ใช้เป็นสถานที่กำจัดมูลฝอยยังไม่ได้ขออนุญาตใช้พื้นที่อย่างถูกต้อง ดังนั้น เพื่อให้การบริหารจัดการสถานที่กำจัดมูลฝอยชุมชนมีประสิทธิภาพมากขึ้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรนำมูลฝอยไปกำจัดยังสถานที่กำจัดมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ดำเนินการฝังกลบอย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมให้ประชาชนคัดแยกมูลฝอยต้นทางให้ครบวงจรและการใช้หลักการ 3Rs + 1 (Reduce Reuse Recycle + Reject) สร้างความเข้าใจประชาชนในพื้นที่ให้งดการเผา จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ และการออกข้อกำหนด บทลงโทษผู้ลักลอบเผา รวมถึงจัดทำแผนการฝังกลบมูลฝอยบรรจุไว้ในแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเตรียมความพร้อมในการของบประมาณก่อสร้างสถานที่กำจัดมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ให้คำแนะนำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการปรับปรุง พัฒนาสถานที่กำจัดมูลฝอยชุมชน โดยการดำเนินการกลบทับด้วยดินเป็นระยะอย่างน้อย 1 ครั้ง/ปี และจัดทำแผนการฝังกลบมูลฝอยบรรจุไว้ในแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พร้อมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วม และสร้างความเข้าใจประชาชนในพื้นที่ รวมถึงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ

2.1.2 การเฝ้าระวัง ติดตามและตรวจสอบการปนเปื้อนจากสถานที่กำจัดมูลฝอย

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ดำเนินการคัดเลือกสถานที่กำจัดมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 5 แห่ง (ตารางที่ 2.5) เพื่อดำเนินการเก็บตัวอย่างน้ำตรวจวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการ และตรวจวัดข้อมูลภาคสนาม ณ สถานที่กำจัดมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ 1) สำนักงานเทศบาลตำบลคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร 2) องค์การบริหารส่วนตำบลคำไผ่ จังหวัดยโสธร 3) สำนักงานเทศบาลเมืองกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ 4) สำนักงานเทศบาลตำบลนาหมอม้า จังหวัดอำนาจเจริญ และ 5) สำนักงานเทศบาลตำบลน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำดังตารางที่ 2.6 และตารางที่ 2.7

ตารางที่ 2.5 สถานที่กำจัดมูลฝอยเฝ้าระวังและติดตามตรวจสอบการปนเปื้อน จำนวน 5 แห่ง

จังหวัด	พื้นที่ อบท.	ชื่อแหล่งน้ำผิวดิน	จำนวนจุดเก็บตัวอย่าง
มุกดาหาร	ทต.คำชะอี	อ่างเก็บน้ำห้วยมุก	1
ยโสธร	อบต.คำไผ่	อ่างเก็บน้ำโคกคึม	1
ศรีสะเกษ	ทต.กันทรลักษ์	แม่น้ำห้วยชะยุ้ง	1
อำนาจเจริญ	ทต.นาหมอม้า	แม่น้ำลำเซบาย	1
อุบลราชธานี	ทต.น้ำยืน	อ่างเก็บน้ำห้วยปลวก	1

ตารางที่ 2.6 ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำ แหล่งน้ำผิวดินที่อยู่ใกล้สถานที่กำจัดมูลฝอย

ที่	พารามิเตอร์	หน่วย	ผลการตรวจวัด					มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน		
			อ่างเก็บน้ำห้วยมุก	จุดเก็บน้ำอ่างเก็บน้ำโคกคึม	จุดเก็บน้ำห้วยชะยุ้ง	จุดเก็บน้ำแม่น้ำลำเซบาย	จุดเก็บน้ำห้วยปลวก	แหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 2	แหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3	แหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 4
	พารามิเตอร์พื้นฐาน									
1	ค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH)	-	7.70	7.72	7.25	7.30	7.90	5-9		
2	ค่าออกซิเจนละลายน้ำ (DO)	mg/L	6.2	6.8	5.7	6.8	7.6	≥6.0	≥4.0	≥2.0
3	สี (Color)	แพลตตินัมโคบอลต์	25	30	25	25	35			
4	ความขุ่น (Turbidity)	NTU	90.9	136.0	8.9	31.9	24.4	-	-	-
5	ความกระด้างทั้งหมด (Total Hardness)	mg/L	<10	<10	30	<10	58	-	-	-
6	สารที่ละลายได้ทั้งหมด (TDS)	mg/L	45	24	40	34	95	-	-	-
7	สารแขวนลอยทั้งหมด (TSS)	mg/L	<5.0	22.8	<5.0	<5.0	14.9	-	-	-
8	ของแข็งทั้งหมด (TS)	mg/L	48.3	47.9	44.5	36.7	110.3	-	-	-
9	แอมโมเนียไนโตรเจน (NH ₃ -N)	mg/L	0.16	0.28	0.22	0.28	0.14	≤0.5		
10	ไนไตรท์ (NO ₂ -N)	mg/L	ND	ND	ND	ND	ND	-	-	-
11	ไนไตรท์ (NO ₃ -N)	mg/L	ND	ND	ND	ND	ND			
12	ฟอสฟอรัสทั้งหมด (TP)	mg/L	ND	0.06	ND	ND	0.24	-	-	-
13	ค่าความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD)	mg/L	1.3	1.7	0.8	1.2	6.8*	≤1.5	≤2.0	≤4.0
14	โคลิฟอร์มแบคทีเรียทั้งหมด (TCB)	MPN/100 ml	4,900	3,300	2,300	2,300	1,720	≤5,000	≤20,000	-
15	ฟีคัลโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (FCB)	MPN/100 ml	230	220	170	170	110	≤1,000	≤4,000	-

ตารางที่ 2.7 ผลการตรวจวัดโลหะหนักแหล่งน้ำผิวดินที่อยู่ใกล้สถานที่กำจัดมูลฝอย

ที่	พารามิเตอร์	หน่วย	ผลการตรวจวัด					มาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน
			อ่างเก็บน้ำห้วยมุก	จุดเก็บน้ำอ่างเก็บน้ำโคกคิม	จุดเก็บน้ำห้วยชะยุง	จุดเก็บน้ำแม่น้ำลำเซบาย	จุดเก็บน้ำห้วยปลวก	
	โลหะหนัก							
1	นิกเกิล (Ni)	mg/L	Nd	Nd	≤0.01	ND	Nd	≤0.1
2	แมงกานีส (Mn)	mg/L	<0.10	Nd	0.26	<0.10	0.56	≤1.0
3	ทองแดง (Cu)	mg/L	Nd	Nd	ND	ND	Nd	≤0.1
4	สังกะสี (Zn)	mg/L	<0.10	<0.10	≤0.10	<0.10	≤0.10	≤1.0
5	ตะกั่ว (Pb)	mg/L	Nd	Nd	ND	Nd	Nd	≤0.05
6	แคดเมียม (Cd)	mg/L	<0.005	Nd	ND	Nd	Nd	≤0.005ก, ≤0.05ข
7	โครเมียมทั้งหมด (Total Cr)	mg/L	Nd	Nd	≤0.005	Nd	Nd	≤0.05ค
8	สารหนู (As)	mg/L	Nd	Nd	ND	Nd	Nd	≤0.01
9	เหล็ก	mg/L	0.28	0.34	1.51	1.28	0.34	-

ผลการประเมินระดับการปนเปื้อนและความเสี่ยงของสถานที่กำจัดมูลฝอยในพื้นที่วิกฤต โดยเก็บตัวอย่างน้ำเพื่อตรวจวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการและตรวจวัดคุณภาพน้ำภาคสนาม พบว่า มีแหล่งน้ำผิวดินที่พบค่าความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) มีคุณภาพน้ำต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 (> 2.0 มิลลิกรัมต่อลิตร) จำนวน 1 แห่ง คือ ห้วยปลวก อยู่ห่างจากสถานที่กำจัดมูลฝอยสำนักงานเทศบาลตำบลน้ำเย็น ประมาณ 260 เมตร มีค่าความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) เท่ากับ 6.8 มิลลิกรัมต่อลิตร และผลการวิเคราะห์ค่าโลหะหนัก จำนวน 9 พารามิเตอร์ ได้แก่ นิกเกิล แมงกานีส ทองแดง สังกะสี ตะกั่ว โครเมียมทั้งหมด แคดเมียม สารหนู และเหล็ก มีค่าไม่เกินเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน

การติดตามประเมินความเสี่ยงต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมของสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย
ในพื้นที่ สคพ.12

ทต.คำชะอี อ่างเก็บน้ำห้วยมุก

เก็บตัวอย่างน้ำ วันที่ 14 สิงหาคม 2567

- BOD = 1.3 mg/L
เทียบได้กับคุณภาพ
น้ำแหล่งน้ำผิวดิน
ประเภทที่ 2
- ค่าโลหะหนักมีค่า
ไม่เกินเกณฑ์
มาตรฐานคุณภาพน้ำ
ในแหล่งน้ำผิวดิน

ทต.นาหมอม้า แม่น้ำลำเซบาย

เก็บตัวอย่างน้ำ วันที่ 14 สิงหาคม 2567

- BOD = 1.2 mg/L
เทียบได้กับคุณภาพ
น้ำแหล่งน้ำผิวดิน
ประเภทที่ 2
- ค่าโลหะหนักมีค่า
ไม่เกินเกณฑ์
มาตรฐานคุณภาพน้ำ
ในแหล่งน้ำผิวดิน

อบต.คำไผ่ อ่างเก็บน้ำโคกคิม

เก็บตัวอย่างน้ำ วันที่ 19 กรกฎาคม

- BOD = 1.7 mg/L เทียบได้กับคุณภาพ
น้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3
- ค่าโลหะหนักมีค่าไม่เกินเกณฑ์
มาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน

ทม.กันทรลักษณ์ แม่น้ำห้วยชะยุ้ง

เก็บตัวอย่างน้ำ วันที่ 26 สิงหาคม 2567

- BOD = 0.8 mg/L
เทียบได้กับคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน
ประเภทที่ 2
- ค่าโลหะหนักมีค่าไม่เกินเกณฑ์
มาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน

ทต.น้ำยืน อ่างเก็บน้ำห้วยปลวก

เก็บตัวอย่างน้ำ วันที่ 28 สิงหาคม 2567

- BOD = 6.8 mg/L
เทียบได้กับคุณภาพน้ำแหล่ง
น้ำผิวดินประเภทที่ 5
- ค่าโลหะหนักมีค่าไม่เกิน
เกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำใน
แหล่งน้ำผิวดิน

รูปที่ 2.4 การดำเนินการตรวจสอบคุณภาพน้ำผิวดิน ที่อยู่ใกล้สถานที่กำจัดมูลฝอย จำนวน 5 แห่ง

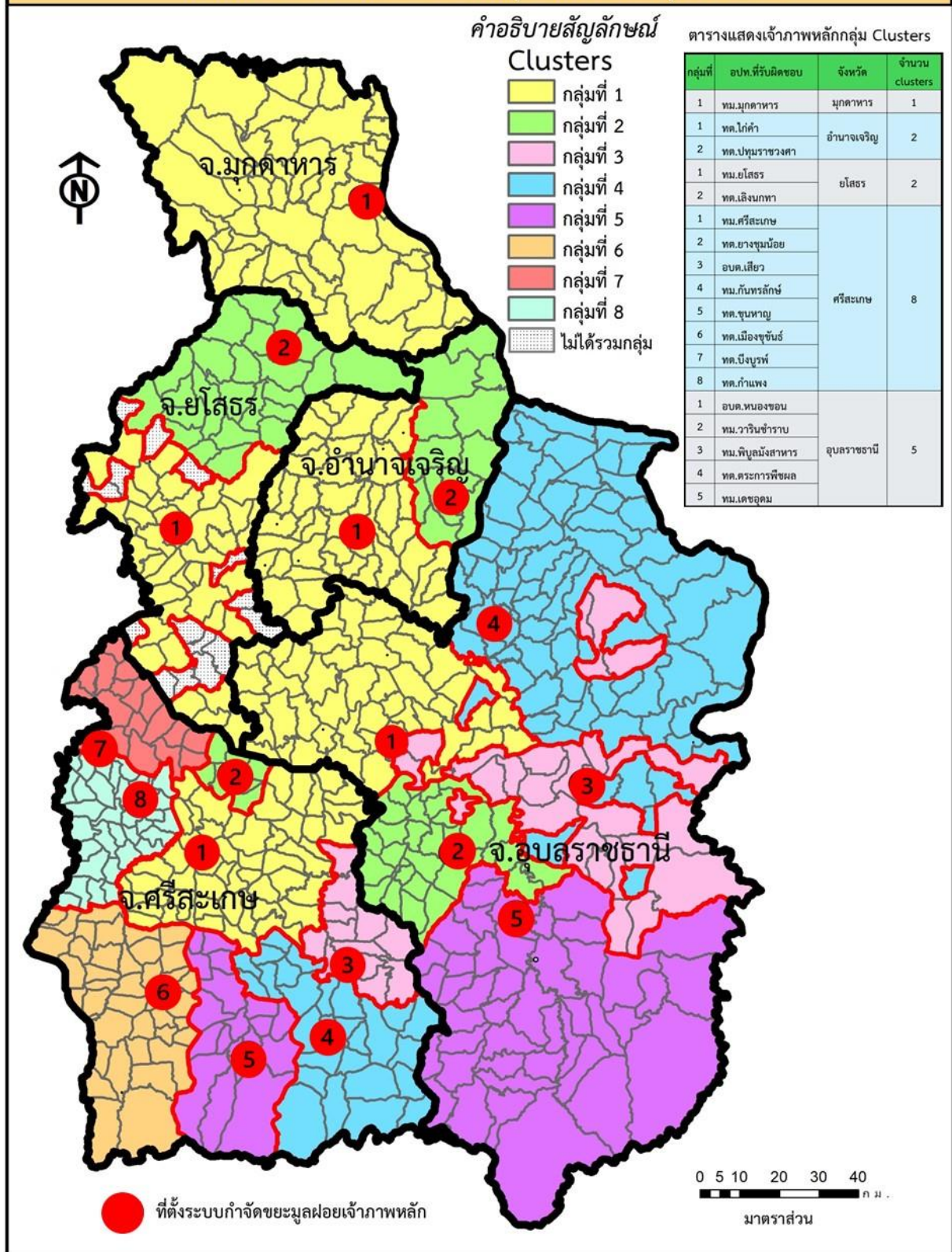
2.1.3 การดำเนินการบริหารจัดการขยะมูลฝอย Clusters

ในปี 2561 กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดกลุ่มพื้นที่ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย (Clusters) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ทั้งประเทศออกเป็น 324 Clusters แต่ในปี 2567 เพื่อให้การบริหารจัดการขยะมูลฝอยมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและเหมาะสมกับการลงทุนของภาคเอกชนมากขึ้น ตามนโยบายแปรรูปขยะให้เป็นพลังงาน โดยเน้นให้เอกชนมาลงทุน จึงมีการปรับลดกลุ่มพื้นที่ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย (Clusters) ให้เหลือเพียง 247 Clusters โดยในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร ยโสธร ศรีสะเกษ อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี มีจำนวน 18 กลุ่มพื้นที่ รวมจำนวน อปท. 643 แห่ง จาก อปท. ทั้งหมด 658 แห่ง ครอบคลุมจำนวน อปท. ร้อยละ 97.72 ดังตารางที่ 2.8 และรูปที่ 2.5 ซึ่งยังไม่ครอบคลุม อปท. ทั้งหมด จึงควรมีการทบทวนจำนวน อปท. และปริมาณขยะที่นำมากำจัดของแต่ละกลุ่มพื้นที่ให้สอดคล้องกับความเป็นไปได้ของนโยบายแปรรูปให้เป็นพลังงาน และครอบคลุม จำนวน อปท. ทั้งหมดในพื้นที่

ตารางที่ 2.8 แสดงการจัดรวมกลุ่มพื้นที่ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย (Clusters) ในพื้นที่ สคพ.12

จังหวัด	จำนวน อปท. ทั้งหมด	จำนวน อปท. ที่มีการเก็บขนขยะ	เจ้าภาพหลัก/ จำนวน Cluster	จำนวน อปท. ที่รวมกลุ่ม	คาดการณ์ปริมาณขยะ (ตัน/วัน)
มุกดาหาร	54	20	1. ทม.มุกดาหาร	54	142.24
ยโสธร	87	63	1. ทม.ยโสธร	45	166.30
			2. ทต.เลิงนกทา	27	184.76
ศรีสะเกษ	216	76	1. ทม.ศรีสะเกษ	52	75.55
			2. ทต.ยางชุมน้อย	7	7.72
			3. อบต.เสี้ยว	15	2.67
			4. ทม.กันทรลักษณ์	26	22.86
			5. ทต.ขุนหาญ	20	10.94
			6. ทต.เมืองชุมกันต์	41	23.83
			7. ทต.บึงบูรพ์	20	6.81
			8. ทต.กำแพง	35	22
อำนาจเจริญ	63	32	1. ทต.ไค้คำ	49	122.01
			2. ทต.ปทุมราชวงศา	14	27.52
อุบลราชธานี	238	62	1. อบต.หนองขอน	50	296.85
			2. ทม.วารินชำราบ	29	175.27
			3. ทม.พิบูลมังสาหาร	28	371
			4. ทต.ตระการพืชผล	81	499.07
			5. ทม.เดชอุดม	50	368.86

แผนที่แสดงการรวมกลุ่มพื้นที่ในการจัดการขยะมูลฝอย (Clusters) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
พื้นที่สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี)

รูปที่ 2.5 แผนที่แสดงการรวมกลุ่มพื้นที่ในการบริหารจัดการขยะ (Clusters) ในพื้นที่ สคพ.12

2.1.4 การบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจร และ Waste to energy

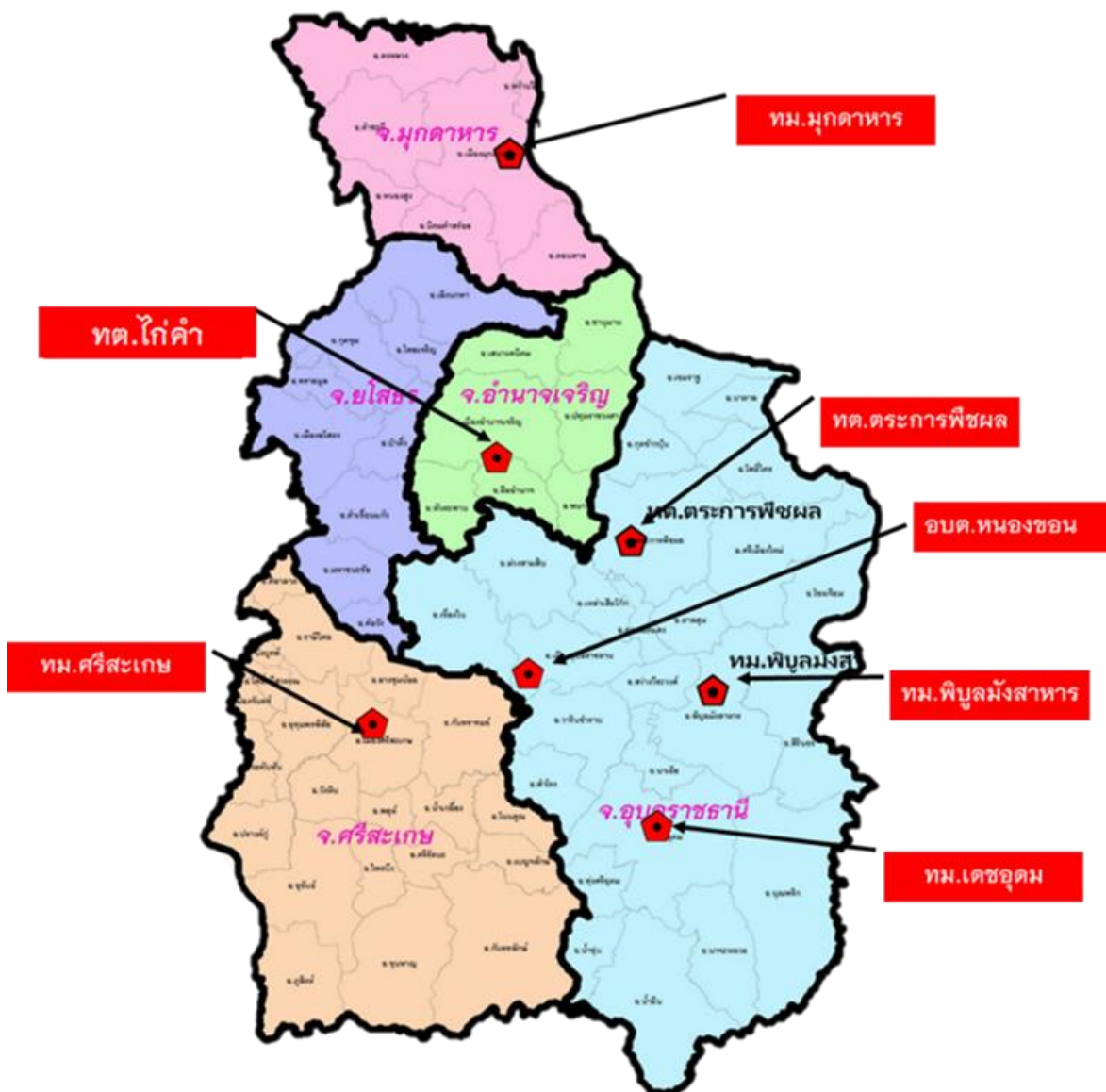
ในพื้นที่สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมและศักยภาพในการดำเนินการขับเคลื่อนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจร และ Waste to energy (WTE) จำนวน 7 แห่ง คือ

1. สำนักงานเทศบาลตำบลตระการพืชผล อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี
2. สำนักงานเทศบาลเมืองพิบูลมังสาหาร อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี
3. สำนักงานเทศบาลเมืองเดชอุดม อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี
4. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองซอน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี
5. สำนักงานเทศบาลตำบลไผ่คำ อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ
6. สำนักงานเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร
7. สำนักงานเทศบาลเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ในฐานะหน่วยงานสนับสนุนด้านวิชาการ ได้ให้ข้อเสนอแนะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินการเพิ่มประสิทธิภาพระบบกำจัดมูลฝอย เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาสถานที่กำจัดมูลฝอยที่ไม่ถูกหลักวิชาการ โดยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เสริมศักยภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่รับผิดชอบที่มีศักยภาพในการดำเนินการ ซึ่งเริ่มขับเคลื่อนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 เป็นต้นมา (ตารางที่ 2.9 และ รูปที่ 2.6)

ตารางที่ 2.9 ความก้าวหน้าการดำเนินโครงการ Waste to energy (WTE)

ที่	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	กำลังการผลิต (MW)	ผลการดำเนินงาน
1	ทต.ตระการพืชผล	9.9	บริษัท ท่าฉาง เอนเนอร์ยี โซลูชั่น (อุบลราชธานี) จำกัด (18 ม.ค.67)
2	ทม.พิบูลมังสาหาร	9.9	ส่งร่างสัญญาจ้างเอกชนให้สำนักงานอัยการสูงสุดตรวจพิจารณาวันที่ 2
3	ทม.เดชอุดม	9.9	บริษัท อัลโลแอนด์ คลีน เพาเวอร์ จำกัด (มิ.ย. 67)
4	อบต.หนองซอน	9.9	อยู่ระหว่างรอนำเข้าสู่เวทีประชุมของคณะกรรมการกลางสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย กระทรวงมหาดไทยรอบที่ 2
5	ทต.ไผ่คำ	9.9	บริษัท อัลโลแอนด์ คลีน เพาเวอร์ จำกัด (8 ก.พ. 67)
6	ทม.มุกดาหาร	9.9	บริษัท ทีพีไอโพลีน เพาเวอร์ จำกัด (15 ก.ย. 66)
7	ทม.ศรีสะเกษ	-	อยู่ระหว่างดำเนินการรื้อที่ปรึกษา ประสานดำเนินการ

รูปที่ 2.6 แสดงที่ตั้งโครงการ waste to energy (WTE) พื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12

2.1.5 การประเมินปริมาณการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก (GHGs) จากสถานที่กำจัดมูลฝอยชุมชน

กรมควบคุมมลพิษ ได้ดำเนินการประเมินปริมาณการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก (GHGs) จากสถานที่กำจัดมูลฝอยชุมชนที่ใช้มาตรการลดก๊าซเรือนกระจกสาขาการจัดการของเสียชุมชน (6 เทคโนโลยีคาร์บอนต่ำ) โดยใช้วิธีการคำนวณตามข้อกำหนดของอนุสัญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ตามคู่มือ 2006 IPCC Guidelines และในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) มีสถานที่กำจัดมูลฝอยชุมชน ที่ใช้มาตรการลดก๊าซเรือนกระจกสาขาการจัดการของเสียชุมชน (6 เทคโนโลยีคาร์บอนต่ำ) จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ 1) สถานที่กำจัดมูลฝอยเทศบาลตำบลขุนหาญ 2) สถานที่กำจัดมูลฝอยเทศบาลเมืองศรีสะเกษ 3) สถานที่กำจัดมูลฝอยองค์การบริหารส่วนตำบลเสี้ยว เป็นประเภทการนำขยะอินทรีย์ไปบำบัดเชิงกลชีวภาพ (Mechanical biological treatment : MBT) และ 4) สถานที่กำจัดมูลฝอยเทศบาลเมืองยโสธร เป็นเทคโนโลยีการนำขยะอินทรีย์ไปทำปุ๋ยหมัก (Composting) โดยมีรายละเอียดวิธีการกำจัดมูลฝอย ดังตารางที่ 2.10

ตารางที่ 2.10 สถานที่กำจัดมูลฝอยชุมชน ที่ใช้มาตรการลดก๊าซเรือนกระจกสาขาการจัดการของเสียชุมชน

มาตรการที่	ชื่อมาตรการ	สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยชุมชน
2	การนำก๊าซจากบ่อฝังกลบขยะมูลฝอย (Landfill Gas) ไปเผาทิ้งหรือนำไปใช้ประโยชน์	-
3	การเผาขยะมูลฝอยในเตาเผาเพื่อผลิตไฟฟ้า (Waste to Energy)	-
4	การฝังกลบขยะมูลฝอยแบบกึ่งใช้อากาศ (Semi Aerobic Landfill)	-
5	การนำขยะอินทรีย์ไปทำปุ๋ยหมัก (Composting)	สถานที่กำจัดขยะมูลฝอย ทม.ยโสธร
6	การนำขยะอินทรีย์ไปหมักแบบไร้อากาศ (Anaerobic Digestion)	-
7	การนำขยะอินทรีย์ไปบำบัดเชิงกลชีวภาพ (Mechanical Biological Treatment)	1. สถานที่กำจัดขยะมูลฝอย ทต.ขุนหาญ 2. สถานที่กำจัดขยะมูลฝอย ทม.ศรีสะเกษ บ่อฝังกลบ และ RDF 3. สถานที่กำจัดขยะมูลฝอย อบต.เสี้ยว

ผลการประเมินปริมาณการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก (GHGs) จากสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยชุมชนที่ใช้มาตรการลดก๊าซเรือนกระจกสาขาการจัดการของเสียชุมชน (6 เทคโนโลยีคาร์บอนต่ำ) จำนวน 4 แห่ง พบว่า ในปี 2567 มีปริมาณขยะมูลฝอยที่กำจัดทั้งหมด 44,175 ตัน มีปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ลดได้จำนวนทั้งสิ้น 21,759 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า ดังตารางที่ 2.11

ตารางที่ 2.11 ปริมาณการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก (GHGs) จากสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยชุมชน ที่ใช้มาตรการลดก๊าซเรือนกระจกสาขาการจัดการของเสียชุมชน

มาตรการลดก๊าซเรือนกระจก				ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (tco ₂ eq)		
มาตรการที่	ชื่อมาตรการ	จำนวนสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย	ปริมาณขยะรวม (ton)	กรณีฐาน	กรณีดำเนินมาตรการฯ	ก๊าซเรือนกระจกที่ลดได้
2	การนำก๊าซจากบ่อฝังกลบขยะมูลฝอย (Landfill Gas) ไปเผาทั้งหรือนำไปใช้ประโยชน์	-	-	-	-	-
3	การเผาขยะมูลฝอยในเตาเผาเพื่อผลิตไฟฟ้า (Waste to Energy)	-	-	-	-	-
4	การฝังกลบขยะมูลฝอยแบบกึ่งใช้อากาศ (Semi Aerobic Landfill)	-	-	-	-	-
5	การนำขยะอินทรีย์ไปทำปุ๋ยหมัก (Composting)	1	14,610	7,535	785	6,750
6	การนำขยะอินทรีย์ไปหมักแบบไร้อากาศ (Anaerobic Digestion)	-	-	-	-	-
7	การนำขยะอินทรีย์ไปบำบัดเชิงกลชีวภาพ (Mechanical Biological Treatment)	3	29,565	15,248	238	15,009
รวม		4	44,175	22,783	1,023	21,759

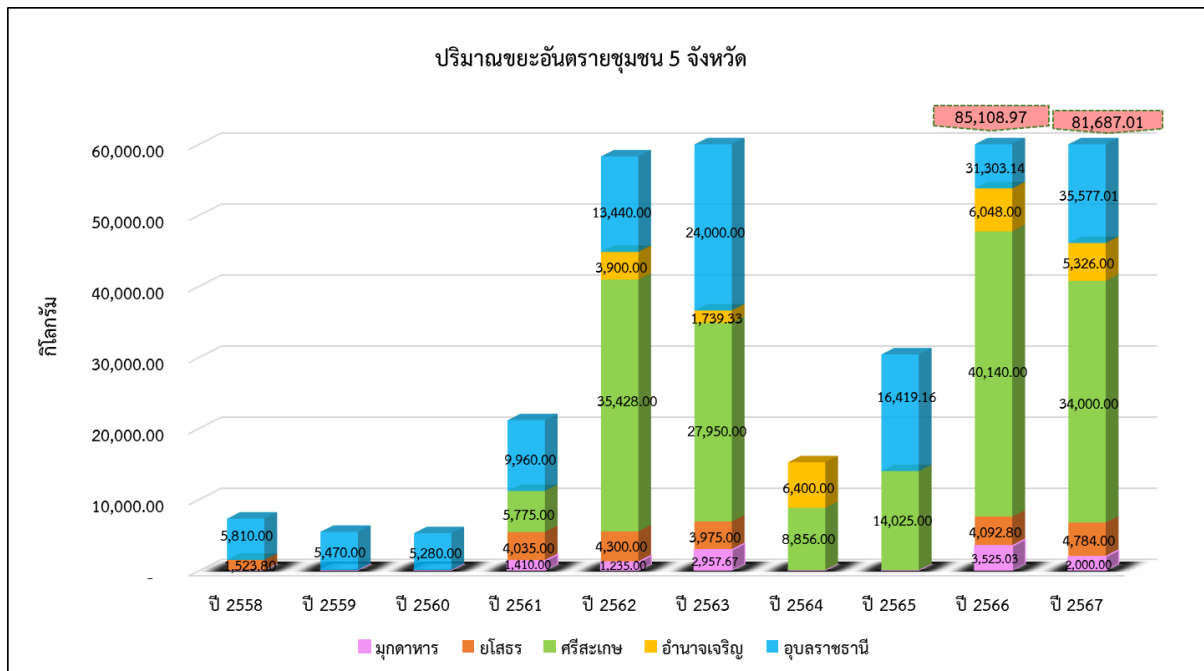
2.1.6 การจัดการขยะของเสียอันตรายชุมชน

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ได้ดำเนินการประสานติดตามการบริหารจัดการขยะของเสียอันตรายชุมชน เพื่อติดตามสถานการณ์การจัดการขยะของเสียอันตรายชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบ ทั้ง 5 จังหวัด อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 จนถึงปัจจุบัน และในปี 2567 พบว่า มีการดำเนินกิจกรรมการคัดแยกและรวบรวมขยะของเสียอันตรายชุมชนนำส่งไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ นำส่งไปยังจุดรวบรวมขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ทั้ง 5 จังหวัด รวมทั้งสิ้น 81,687.01 กิโลกรัม โดยจังหวัดอุบลราชธานี สามารถรวบรวมปริมาณขยะของเสียอันตรายได้มากที่สุด จำนวน 35,577.01 กิโลกรัม รองลงมา ได้แก่ จังหวัดศรีสะเกษ อำนาจเจริญ ยโสธร และมุกดาหาร คิดเป็นจำนวน 34,000.00, 5,326.00, 4,784.00 และ 2,000.00 กิโลกรัม ตามลำดับ ซึ่งสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ได้เข้าร่วมกิจกรรมรวบรวมขยะของเสียอันตรายชุมชนนำส่งให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดศรีสะเกษ เพื่อนำไปกำจัดด้วยวิธีที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยสามารถแสดงปริมาณขยะของเสียอันตรายชุมชนที่รวบรวมส่งไปกำจัดในพื้นที่รับผิดชอบ ในปี 2567 ได้ดังตารางที่ 2.12

ตารางที่ 2.12 ปริมาณขยะของเสียอันตรายชุมชนที่รวบรวมส่งไปกำจัดในพื้นที่รับผิดชอบ ปี 2567

จังหวัด	วันที่รวบรวม	ประเภทและน้ำหนักของขยะของเสียอันตรายจากชุมชน (กิโลกรัม)						รวมน้ำหนัก (กิโลกรัม)
		ถ่านไฟฉาย และแบตเตอรี่	หลอดไฟ	ภาชนะบรรจุสารเคมี	ซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์		กลุ่มอื่น ๆ	
					ซากโทรศัพท์มือถือ	อื่น ๆ		
1. ยโสธร	9 ก.พ. 2567	355	3,731	345	-	-	353 (ตลับหมึก)	4,784
2. อุบลราชธานี	ครั้งที่ 1 8 มี.ค. 2567	1,452.70	14,032.90	3,848	881.50	-	122.90 (ภาชนะไม่ปนเปื้อน)	20,338
	ครั้งที่ 2 15 ก.ค. 2567	958.40	10,128.61	118	1,020	-	3,014 (ภาชนะปนเปื้อน)	15,239.01
3. ศรีสะเกษ	ครั้งที่ 1 15 มี.ค. 2567	2,030	9,650	-	-	250	975 (กระป๋องสเปรย์) 3,520 (ภาชนะปนเปื้อน) 775 (ตลับหมึก)	17,200
	ครั้งที่ 2 30 ส.ค. 2567	-	-	-	-	-	16,800	16,800
4. มุกดาหาร	11 ก.ย. 2567	-	-	-	-	-	2,000	2,000
5. อำนาจเจริญ	12 ก.ย. 2567	600	3,110	-	-	-	510 (กระป๋องสเปรย์) 836 (ภาชนะปนเปื้อน) 270 (ตลับหมึก)	5,326
รวม		5,396.10	40,652.51	4,311	1,901.5	250	29,175.90	81,687.01

โดยขยะของเสียอันตรายที่รวบรวมได้จากชุมชนส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์ที่เสื่อมสภาพแล้ว เช่น แบตเตอรี่ ถ่านไฟฉาย ที่หมดอายุ มือถือเครื่องเก่า หลอดไฟขาด ภาชนะบรรจุสารเคมี เป็นต้น ทั้งนี้ สามารถแสดงปริมาณขยะของเสียอันตรายชุมชนที่รวบรวมส่งไปกำจัดในพื้นที่รับผิดชอบ ทั้ง 5 จังหวัด ตั้งแต่ปี 2558 จนถึงปี 2567 ได้ดังรูปที่ 2.7

รูปที่ 2.7 แผนภูมิแสดงปริมาณขยะอันตรายชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12

ในปี 2567 สามารถรวบรวมขยะอันตรายชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบ จำนวนทั้งสิ้น 81,687.01 กิโลกรัม ลดลงจากปี 2566 ร้อยละ 4.02 เนื่องมาจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานภาครัฐได้ดำเนินการเผยแพร่แนวทางและส่งเสริมการคัดแยกขยะอันตรายที่ถูกวิธี ผนวกกับการจัดการและนำส่งขยะอันตรายไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการครอบคลุมทุกพื้นที่ทั้ง 5 จังหวัด เพื่อให้การจัดการขยะอันตรายชุมชนเป็นระบบอย่างถูกต้องและปลอดภัย ป้องกันการปนเปื้อนสารอันตรายสู่สิ่งแวดล้อมและไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน

2.2 สถานการณ์คุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน

2.2.1 คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน

ปี 2567 สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ได้ดำเนินการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินในพื้นที่รับผิดชอบ จำนวน 4 ครั้งต่อปี คือ ครั้งที่ 1 เดือนกุมภาพันธ์ 2567 ครั้งที่ 2 เดือนพฤษภาคม 2567 ครั้งที่ 3 เดือนสิงหาคม 2567 และครั้งที่ 4 เดือนพฤศจิกายน 2567 โดยติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน จำนวน 6 แหล่งน้ำ รวม 26 จุดตรวจวัด (ตารางที่ 2.13) และประเมินคุณภาพน้ำโดยใช้ดัชนีคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน (Water Quality Index : WQI) พบว่าแหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี มีจำนวน 5 แหล่งน้ำ ได้แก่ แม่น้ำมูล แม่น้ำโขง ลำน้ำเสียว ลำเซบาย และแม่น้ำชี และแหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ มีจำนวน 1 แหล่งน้ำ ได้แก่ ลำโดมใหญ่ (ตารางที่ 2.14)

ตารางที่ 2.13 จำนวนแหล่งน้ำผิวดินในพื้นที่รับผิดชอบที่ได้ดำเนินการ

ลุ่มน้ำหลัก (รหัสลุ่มน้ำ)	ชื่อลุ่มน้ำสาขาย่อย (รหัสลุ่มน้ำย่อย)	แม่น้ำ	จังหวัด	จำนวน จุดตรวจวัด	ประเภท แหล่งน้ำ ผิวดินตาม ประกาศ*
ลุ่มน้ำโขง ตะวันออกเฉียงเหนือ (03)	-	โขง	มุกดาหาร	1	-
	-	โขง	อำนาจเจริญ	1	-
			อุบลราชธานี	2	-
รวม	-	1	3	4	-
ลุ่มน้ำชี (04)	ลำน้ำชีตอนล่าง (0427)	ชี	อุบลราชธานี	2	3
			ยโสธร	2	
รวม	1	1	2	4	-
ลุ่มน้ำมูล (05)	ลำเสียวใหญ่ส่วนที่ 3 (0531)	ลำเสียวใหญ่	ศรีสะเกษ	1	2
	ลำน้ำมูลตอนล่างส่วนที่ 1 (0549)	มูล	อุบลราชธานี	1	3
	ลำน้ำมูลตอนล่างส่วนที่ 2 (0551)	มูล	อุบลราชธานี	1	
	ลำน้ำมูลตอนล่างส่วนที่ 3 (0553)	มูล	อุบลราชธานี	2	
	ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/1 (0534)	มูล	ศรีสะเกษ	3	
	ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/2 (0536)	มูล	ศรีสะเกษ	1	
	ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/4 (0541)	มูล	อุบลราชธานี	1	
	ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/5 (0545)	มูล	อุบลราชธานี	3	
	ลำโดมใหญ่ (0529)	ลำโดมใหญ่	อุบลราชธานี	3	-
	ลำเซบาย (0527)	ลำเซบาย	ยโสธร/ อำนาจเจริญ	1	-
			อุบลราชธานี	1	-
รวม	10	4	2	18	-
รวมทั้งหมด	11	6	5	26	-

ตารางที่ 2.14 สรุปคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินโดยรวม ปี 2567

เกณฑ์คุณภาพน้ำตามดัชนีคุณภาพน้ำ (ค่าคะแนน WQI)				
ดีมาก (91-100)	ดี (71-90)	พอใช้ (61-70)	เสื่อมโทรม (31-60)	เสื่อมโทรมมาก (0-30)
				
-	แม่น้ำมูล ⁽⁷⁵⁾ แม่น้ำโขง ⁽⁷⁴⁾ ลำน้ำเสียว ⁽⁷³⁾ ลำเซบาย ⁽⁷¹⁾ แม่น้ำชี ⁽⁷¹⁾	ลำโดมใหญ่ ⁽⁶⁷⁾	-	-

หมายเหตุ 1. ดัชนีคุณภาพน้ำผิวดิน (Water Quality Index : WQI) แสดงถึงสถานการณ์ของคุณภาพน้ำในภาพรวมโดยพิจารณาจากค่าคุณภาพน้ำ 5 พารามิเตอร์ ได้แก่ ออกซิเจนละลายน้ำ (DO) ความสกปรกในรูปของสารอินทรีย์ (BOD) แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (Total Coliform Bacteria :TCB) แบคทีเรียกลุ่มฟิโคไลฟอร์ม (Fecal Coliform Bacteria :FCB) และแอมโมเนีย-ไนโตรเจน (NH₃-N) มีค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 0 – 100 โดยจัดเกณฑ์คุณภาพน้ำเป็นดีมาก (คะแนน 91 – 100) ดี (คะแนน 71 – 90) พอใช้ (คะแนน 61 – 70) เสื่อมโทรม (คะแนน 31 – 60) และเสื่อมโทรมมาก (คะแนน 0 – 30)

2. ค่าคะแนน WQI เป็นค่าเฉลี่ยจากการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำ จำนวน 4 ครั้งต่อปี (เดือนมกราคม-มีนาคม, เดือนเมษายน-มิถุนายน, เดือนกรกฎาคม-กันยายน และเดือนตุลาคม-ธันวาคม)

2.2.2 คุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินแยกตามรายจังหวัด

จากการประเมินคุณภาพน้ำรายจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบ 5 จังหวัด โดยใช้ดัชนีคุณภาพน้ำผิวดิน (WQI) พบว่า

จังหวัดมุกดาหาร ตรวจวัด จำนวน 1 แหล่งน้ำ คือ แม่น้ำโขง มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี

จังหวัดยโสธร ตรวจวัด จำนวน 2 แหล่งน้ำ คือ แม่น้ำชี และลำเซบาย มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี

จังหวัดศรีสะเกษ ตรวจวัด จำนวน 2 แหล่งน้ำ คือ แม่น้ำมูล และลำน้ำเสียว มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดีทั้งสองแหล่งน้ำ

จังหวัดอำนาจเจริญ ตรวจวัด จำนวน 2 แหล่งน้ำ คือ แม่น้ำโขง และลำเซบาย มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดีทั้งสองแหล่งน้ำ

จังหวัดอุบลราชธานี ตรวจวัด จำนวน 5 แหล่งน้ำ มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี จำนวน 4 แหล่งน้ำ คือ แม่น้ำมูล แม่น้ำโขง แม่น้ำชี และลำเซบาย และมีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ จำนวน 1 แหล่งน้ำ คือ ลำโดมใหญ่ (ตารางที่ 2.15 , ตารางที่ 2.16 และ รูปที่ 2.8)

ตารางที่ 2.15 การประเมินผลคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินรายจังหวัด

จังหวัด	แหล่งน้ำ (WQI)
มุกดาหาร	แม่น้ำโขง (74,ดี)
ยโสธร	แม่น้ำชี (71,ดี) ลำเซบาย (72,ดี)
ศรีสะเกษ	แม่น้ำมูล (77,ดี) ลำน้ำเสียว (73,ดี)
อำนาจเจริญ	แม่น้ำโขง (79,ดี) ลำเซบาย (72,ดี)
อุบลราชธานี	แม่น้ำมูล (75,ดี) แม่น้ำโขง (71,ดี) แม่น้ำชี (71,ดี) ลำเซบาย (70,พอใช้) ลำโดมใหญ่ (67,พอใช้)

หมายเหตุ : จุดตรวจวัดลำเซบายจังหวัดยโสธรและจังหวัดอำนาจเจริญเป็นจุดตรวจวัดเดียวกัน

ตารางที่ 2.16 แสดงบริเวณจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำและคุณภาพน้ำตามดัชนีคุณภาพน้ำผิวดิน (WQI)

แม่น้ำ	จังหวัด	สถานี	ที่ตั้ง	คุณภาพน้ำ (WQI)
แม่น้ำชี	อุบลราชธานี	CI01	บ้านจานตะโนน ต.หนองบ่อ อ.เมือง	พอใช้ ⁽⁶⁹⁾
		CI02	สะพานบ้านธาตุน้อย ต.ธาตุน้อย อ.เขื่องใน	ดี ⁽⁷³⁾
	ยโสธร	CI03	สะพานบ้านฟ้าหยาด ต.ฟ้าหยาด อ.มหาชนะชัย	พอใช้ ⁽⁶⁸⁾
		CI04	สะพานบ้านบ่อสำราญ ต.สำราญ อ.เมือง	ดี ⁽⁷⁵⁾
แม่น้ำมูล	อุบลราชธานี	MU01	บ้านท่าแพ ต.โขงเจียม อ.โขงเจียม	ดี ⁽⁸¹⁾
		MU02	ใต้เขื่อนปากมูลบ้านหัวเหว่ ต.โขงเจียม อ.โขงเจียม	ดี ⁽⁷⁵⁾
		MU03	เหนือเขื่อนปากมูลบ้านหัวเหว่ ต.โขงเจียม อ.โขงเจียม	ดี ⁽⁷¹⁾
		MU04	สะพานข้ามแม่น้ำมูล ต.พิบูล อ.พิบูลมังสาหาร	ดี ⁽⁷⁶⁾
		MU05	สะพาน 100 ปี สมเด็จพระศรีนครินทร์ ต.ในเมือง อ.เมือง	ดี ⁽⁷⁴⁾
		MU06	สะพานเสรีประชาธิปไตย ต.ในเมือง อ.เมือง	ดี ⁽⁷³⁾

แม่น้ำ	จังหวัด	สถานี	ที่ตั้ง	คุณภาพน้ำ (WQI)
แม่น้ำมูล	อุบลราชธานี	MU07	หาดคูเดื่อบ้านคูเดื่อ ต.แจระแม อ.เมือง	ดี (75)
		MU08	แยกชี-มูลบ้านท่าขอนไผ่bung ต.บุ่งหวาย อ.วารินชำราบ	ดี (73)
	ศรีสะเกษ	MU09	สะพานบ้านหม้อ ต.ละทาย อ.กันทรารมย์	ดี (75)
		MU10	สะพานบ้านแก้ง อ.ยางชุมน้อย	ดี (81)
		MU11	สะพาน (เขตเทศบาลตำบลเมืองคง) ต.เมืองคง อ.ราชีไศล	ดี (78)
		MU12	เขื่อนราชีไศล อ.ราชีไศล	ดี (72)
ลำน้ำเสียว	ศรีสะเกษ	SE01	สะพานเชื่อมบ้านหนองเหี้ยว-บ้านฝั่ง ต.หนองแค อ.ราชีไศล	ดี (73)
แม่น้ำโขง	อุบลราชธานี	NK01	โรงเรียนบ้านเวินบึก ต.โขงเจียม อ.โขงเจียม	พอใช้ (68)
		NK02	ร้านอาหาร NAVY ต.นาแก อ.เขมราฐ	ดี (74)
	อำนาจเจริญ	NK03	ด้านหลังเทศบาลตำบลชานุมาน ต.ชานุมาน อ.ชานุมาน	ดี (79)
	มุกดาหาร	NK04	บ้านบุ่งอุทัย ต.นาสีนวล อ.เมือง	ดี (74)

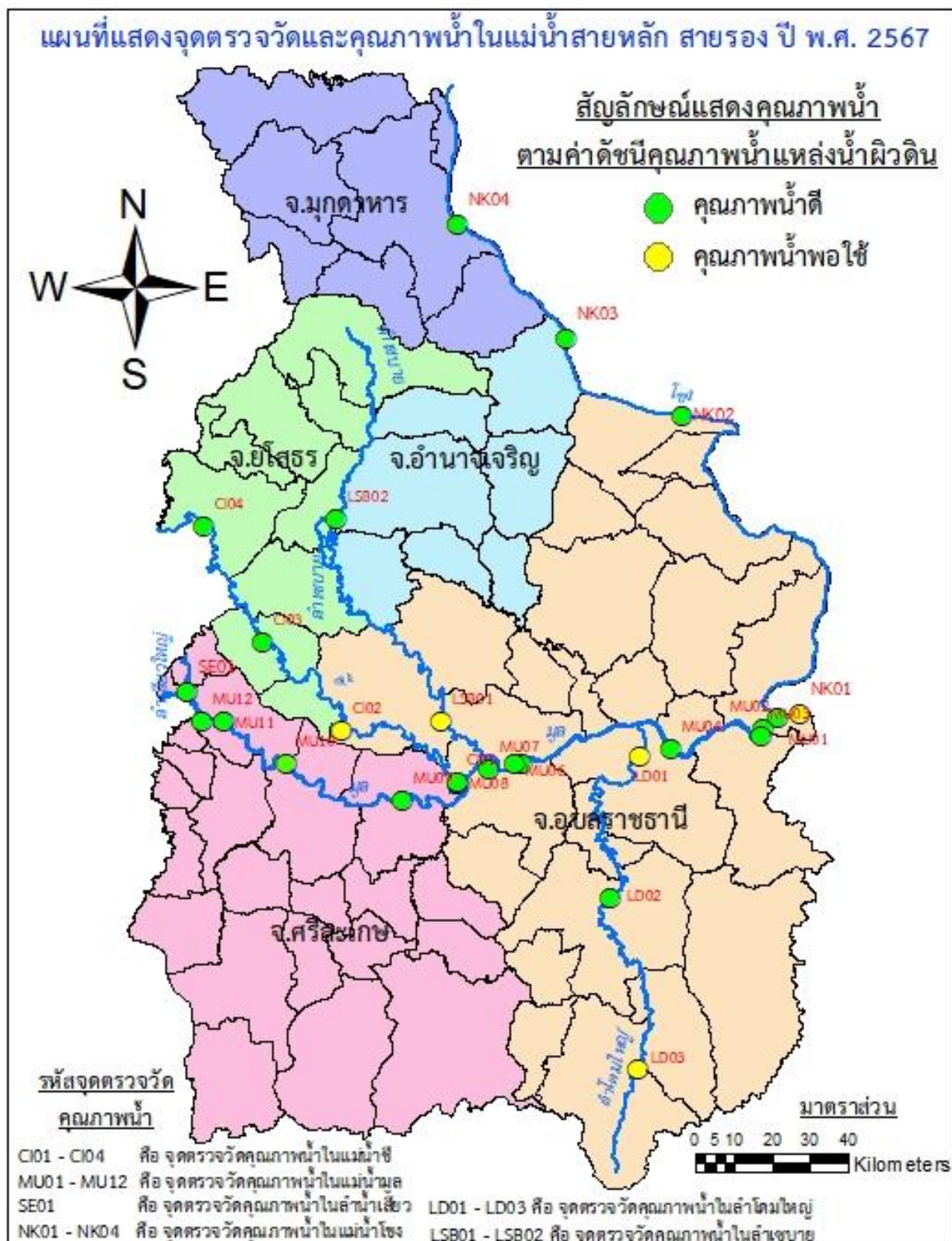
แม่น้ำ	จังหวัด	สถานี	ที่ตั้ง	คุณภาพน้ำ (WQI)
ลำโดมใหญ่	อุบลราชธานี	LD01	สะพานข้ามลำโดมใหญ่ ถ.สถิตินิมานกาล ต.โพธิ์ไทร อ.พิบูลมังสาหาร	พอใช้ ⁽⁶⁵⁾
		LD02	สะพานข้ามลำโดมใหญ่ ถนนเดชอุดม-บุญพิริก ต.เมืองเดช อ.เดชอุดม	ดี ⁽⁷²⁾
		LD03	ฝายยางบ้านท่าแสนคุณ ต.โดมประดิษฐ์ อ.น้ำยืน	พอใช้ ⁽⁶⁴⁾
ลำเซบาย	อุบลราชธานี	LSB01	สะพานบ้านท่าวาริ ต.หัวดอน อ.เขื่องใน	พอใช้ ⁽⁷⁰⁾
	ยโสธร อำนาจเจริญ	LSB02	ฝายน้ำปลัก ต.น้ำปลัก อ.เมือง จ.อำนาจเจริญ รอยต่อ อ.ป่าดัว จ.ยโสธร	ดี ⁽⁷²⁾

2.2.3 แนวโน้มคุณภาพน้ำของแหล่งน้ำผิวดิน

การประเมินแนวโน้มคุณภาพน้ำจากการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำย้อนหลัง 3 ปี (ปี 2565-2567) พบว่า คุณภาพน้ำโดยรวมมีแนวโน้มดีขึ้น (ตารางที่ 2.17)

ตารางที่ 2.17 แนวโน้มคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน ปี 2565 – 2567

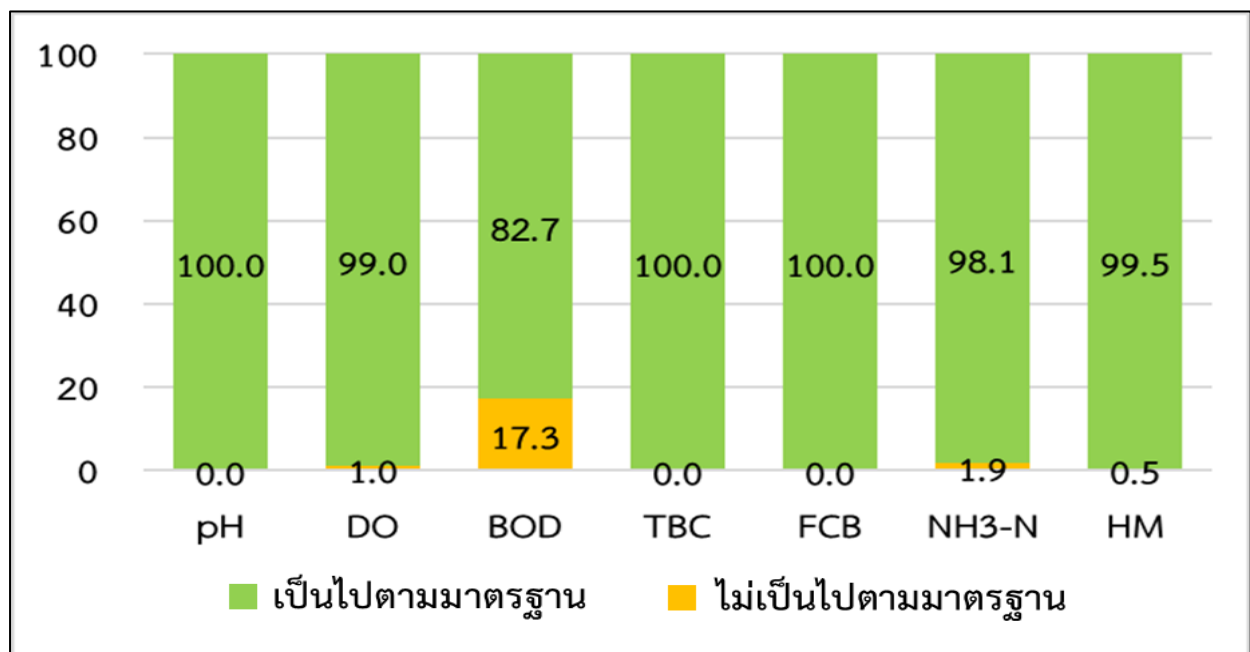
แหล่งน้ำ ผิวดิน	จังหวัด	ค่าเฉลี่ยดัชนีคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน (WQI _{mean})		
		ปี 2565	ปี 2566	ปี 2567
แม่น้ำชี	ยโสธร อุบลราชธานี	70 (พอใช้)	72 (ดี)	71 (ดี)
แม่น้ำมูล	ศรีสะเกษ อุบลราชธานี	65 (พอใช้)	72 (ดี)	75 (ดี)
ลำน้ำเสียว	ศรีสะเกษ	68 (พอใช้)	72 (ดี)	73 (ดี)
แม่น้ำโขง	มุกดาหาร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี	72 (ดี)	76 (ดี)	74 (ดี)
ลำเซบาย	อำนาจเจริญ อุบลราชธานี	65 (พอใช้)	67 (พอใช้)	71 (ดี)
ลำโดมใหญ่	อุบลราชธานี	63 (พอใช้)	68 (พอใช้)	67 (พอใช้)

รูปที่ 2.8 แผนที่แสดงจุดตรวจวัดและคุณภาพน้ำแม่น้ำสายหลักและสายรอง ในพื้นที่รับผิดชอบ 5 จังหวัด
ของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ปี 2567

2.2.4 ปัญหาคุณภาพน้ำโดยรวม

เนื่องจากการใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) เป็นการเกษตรกรรม ดังนั้น ปัญหาคุณภาพน้ำจึงพิจารณาพารามิเตอร์ที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 และประเภทแหล่งน้ำผิวดินที่กำหนดตามประกาศกรมควบคุมมลพิษ พบว่า พารามิเตอร์ที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 และประเภทแหล่งน้ำผิวดินที่กำหนดตามประกาศกรมควบคุมมลพิษมากที่สุด คือ ค่าความสกปรกในรูปของสารอินทรีย์ (BOD) ร้อยละ 17.3 รองลงมา คือ ค่าแอมโมเนียไนโตรเจน ($\text{NH}_3\text{-N}$) ร้อยละ 1.9 และค่าออกซิเจนละลายน้ำ (DO) ร้อยละ 1.0 นอกจากนี้ ตรวจพบโลหะหนัก (Heavy Metal : HM) ได้แก่ สารหนู (As) สูงเกินค่ามาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน ร้อยละ 0.5 (รูปที่ 2.9)

หมายเหตุ pH คือ ค่าความเป็นกรด-ด่าง DO (Dissolved Oxygen) คือ ออกซิเจนละลายในน้ำ BOD (Biochemical Oxygen Demand) คือ ความสกปรกในรูปของสารอินทรีย์ TBC (Total Coliform Bacteria) คือ แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด FCB (Fecal Coliform Bacteria) คือ แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม $\text{NH}_3\text{-N}$ (Ammonia Nitrogen) คือ แอมโมเนียไนโตรเจน $\text{NO}_3\text{-N}$ (Nitrate Nitrogen) คือ ไนเตรทไนโตรเจน และ HM (Heavy Metals) คือ โลหะหนัก

รูปที่ 2.9 ร้อยละของคุณภาพน้ำที่เป็นไปตามและไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน

2.2.5 คุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินรายแม่น้ำ

1

แม่น้ำชี

แม่น้ำชี กำหนดเป็นแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 สามารถใช้ประโยชน์ในการอุปโภคบริโภค โดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติและผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อนและสามารถเป็นประโยชน์เพื่อการเกษตร

คุณภาพน้ำของแม่น้ำชีในพื้นที่รับผิดชอบ มีคุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี (มีค่า WQI เฉลี่ย เท่ากับ 71 คะแนน) และมีคุณภาพน้ำส่วนใหญ่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 แต่ควรมีการเฝ้าระวังค่าความสกปรกในรูปของสารอินทรีย์ (BOD) เนื่องจากพบว่ามีความไม่เป็นไปตามมาตรฐานฯ ร้อยละ 31 ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจวัดทั้งหมด (ตารางที่ 2.18 และตารางที่ 2.19) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ค่าออกซิเจนละลายน้ำ (DO) มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าออกซิเจนละลายน้ำ ไม่ต่ำกว่า 4.0 มิลลิกรัมต่อลิตร ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำพบค่าออกซิเจนละลายน้ำ อยู่ในช่วง 5.7 – 7.6 มิลลิกรัมต่อลิตร เป็นไปตามมาตรฐานฯ กำหนด

ค่าความสกปรกในรูปของสารอินทรีย์ (BOD) มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าความสกปรกในรูปของสารอินทรีย์ ไม่เกินกว่า 2.0 มิลลิกรัมต่อลิตร ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำพบค่าความสกปรกในรูปของสารอินทรีย์ อยู่ในช่วง 0.1 – 3.5 มิลลิกรัมต่อลิตร โดยตรวจพบค่าความสกปรกในรูปของสารอินทรีย์ไม่เป็นไปตามมาตรฐานฯ จำนวน 5 ครั้ง จากการตรวจวัดทั้งหมด 16 ครั้ง (ร้อยละ 31) ซึ่งส่วนใหญ่พบค่าสูงเกินมาตรฐานฯ ในเดือนพฤศจิกายน 2567

แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด ไม่เกินกว่า 20,000 เอ็ม.พี.เอ็น. ต่อ 100 มิลลิลิตร ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำพบค่าแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด อยู่ในช่วง 270 – 4,900 เอ็ม.พี.เอ็น. ต่อ 100 มิลลิลิตร เป็นไปตามมาตรฐานฯ กำหนด

แบคทีเรียกลุ่มฟิคอลโคลิฟอร์ม (FCB) มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าแบคทีเรียกลุ่มฟิคอลโคลิฟอร์ม ไม่เกินกว่า 4,000 เอ็ม.พี.เอ็น. ต่อ 100 มิลลิลิตร ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำพบค่าแบคทีเรียกลุ่มฟิคอลโคลิฟอร์ม อยู่ในช่วง 80 – 270 เอ็ม.พี.เอ็น. ต่อ 100 มิลลิลิตร เป็นไปตามมาตรฐานฯ กำหนด

แอมโมเนียไนโตรเจน (NH₃-N) มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าแอมโมเนียไนโตรเจน ไม่เกินกว่า 0.5 มิลลิกรัมต่อลิตร ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำ พบค่าแอมโมเนียไนโตรเจน อยู่ในช่วง 0.16 – 0.50 มิลลิกรัมต่อลิตร เป็นไปตามมาตรฐานฯ กำหนด

สำหรับโลหะหนักในพารามิเตอร์ที่ตรวจวัด พบว่ามีค่าเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินกำหนด

ตารางที่ 2.18 คุณภาพน้ำแม่น้ำชี

แหล่งน้ำ	ค่าต่ำสุด-สูงสุด ค่าร้อยละที่เป็นไปตามมาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 (จำนวนการวัดที่ได้มาตรฐาน/จำนวนการตรวจวัดทั้งหมด)					บริเวณและช่วงเดือนที่พบคุณภาพน้ำไม่เป็นไปตามมาตรฐาน คุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 จำแนกรายพารามิเตอร์
	DO (mg/L)	BOD (mg/L)	TCB (MPN/100ml)	FCB (MPN/100ml)	NH ₃ -N (mg/L)	
แม่น้ำชี	5.7-7.6 100% (16/16)	0.1-3.5 69% (11/16)	270-4,900 100% (16/16)	80-270 100% (16/16)	0.16-0.50 100% (16/16)	BOD (ไม่เป็นไปตามมาตรฐานฯ ร้อยละ 31) - CI01 อ.วารินชำราบ จ.อุบลราชธานี เดือน พ.ค. (2.2 mg/L), พ.ย. (3.3 mg/L) - CI02 อ.เขื่องใน จ.อุบลราชธานี เดือน พ.ย. (3.5 mg/L) - CI03 อ.มหาชนะชัย จ.ยโสธร เดือน พ.ย. (3.2 mg/L), - CI04 อ.เมือง จ.ยโสธร เดือน พ.ย. (3.2 mg/L)
มาตรฐาน	≥4.0	≤2.0	≤20,000	≤4,000	<0.50	

หมายเหตุ เปรียบเทียบกับค่ามาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3

ตารางที่ 2.19 ปริมาณโลหะหนักในแม่น้ำชี

พารามิเตอร์	ค่าต่ำสุด-สูงสุด (mg/L)	มาตรฐาน (mg/L)	บริเวณที่มีปัญหา
แคดเมียม (Cd)	ND	≤0.005 ¹ , ≤0.05 ²	-
โครเมียมเฮกซะวาเลนต์ (Cr ⁶⁺)	ND	≤0.05	-
โครเมียม (Cr)	ND	≤0.05 ³	-
แมงกานีส (Mn)	<0.10 - 0.22	≤1	-
นิกเกิล (Ni)	ND	≤0.1	-
ตะกั่ว (Pb)	ND	≤0.05	-
สังกะสี (Zn)	<0.10	≤1	-
ทองแดง (Cu)	ND	≤0.1	-
สารหนู (As)	ND	≤0.01	-
ปรอท (Hg)	ND	≤0.002	-

- หมายเหตุ (1) ¹ ค่ามาตรฐานของแคดเมียม ไม่เกิน 0.005 mg/L กรณีน้ำที่มีความกระด้างไม่เกิน 100 mg/L
(2) ² ค่ามาตรฐานของแคดเมียม ไม่เกิน 0.05 mg/L กรณีน้ำที่มีความกระด้างเกินกว่า 100 mg/L
(3) ³ ค่ามาตรฐานของโครเมียมเฮกซะวาเลนต์ (Cr⁶⁺) ไม่เกิน 0.05 mg/L แต่ผลการวิเคราะห์เป็น Total Cr ซึ่งรวมปริมาณ Cr ทั้งหมด
(4) โครเมียมเฮกซะวาเลนต์ (Cr⁶⁺) สุ่มตรวจวัด 3 จุด คือ CI01, CI03 และ CI04
(5) ปรอท (Hg) สุ่มตรวจวัด 2 จุด คือ CI01 และ CI04
(6) ND คือ Not Detected หมายถึง ตรวจแล้วไม่พบค่าหรือมีค่าต่ำกว่าที่เครื่องมือจะตรวจวัดได้

แม่น้ำมูล กำหนดเป็นแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 สามารถใช้ประโยชน์ในการอุปโภคบริโภค โดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติและผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อน และสามารถเป็นประโยชน์เพื่อการเกษตร

คุณภาพน้ำของแม่น้ำมูลในพื้นที่รับผิดชอบ มีคุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี (มีค่า WQI เฉลี่ย เท่ากับ 75 คะแนน) และมีคุณภาพน้ำส่วนใหญ่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 แต่ควรมีการเฝ้าระวังค่าความสกปรกในรูปของสารอินทรีย์ (BOD) และค่าแอมโมเนียไนโตรเจน ($\text{NH}_3\text{-N}$) เนื่องจากตรวจพบค่า BOD ไม่เป็นไปตามมาตรฐานฯ ร้อยละ 8 และ ค่า $\text{NH}_3\text{-N}$ ไม่เป็นไปตามมาตรฐานฯ ร้อยละ 4 ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจวัดทั้งหมด รวมทั้งตรวจพบโลหะหนัก ได้แก่ สารหนู (As) สูงเกินมาตรฐานฯ ในช่วงเริ่มเข้าสู่ฤดูฝน (ตารางที่ 2.20 และตารางที่ 2.21) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ค่าออกซิเจนละลายน้ำ (DO) มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าออกซิเจนละลายน้ำ ไม่ต่ำกว่า 4.0 มิลลิกรัมต่อลิตร ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำพบค่าออกซิเจนละลายน้ำอยู่ในช่วง 5.2 – 7.9 มิลลิกรัมต่อลิตร เป็นไปตามมาตรฐานฯ กำหนด

ค่าความสกปรกในรูปของสารอินทรีย์ (BOD) มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าความสกปรกในรูปของสารอินทรีย์ ไม่เกินกว่า 2.0 มิลลิกรัมต่อลิตร ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำพบค่าความสกปรกในรูปของสารอินทรีย์ อยู่ในช่วง 0.2 – 2.9 มิลลิกรัมต่อลิตร โดยตรวจพบค่าความสกปรกในรูปของสารอินทรีย์ไม่เป็นไปตามมาตรฐานฯ จำนวน 4 ครั้ง จากการตรวจวัดทั้งปี จำนวน 48 ครั้ง (ร้อยละ 8) ซึ่งส่วนใหญ่พบค่าสูงเกินมาตรฐานฯ ในเดือนพฤษภาคม 2567

แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด ไม่เกินกว่า 20,000 เอ็ม.พี.เอ็น. ต่อ 100 มิลลิลิตร ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำพบค่าแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด อยู่ในช่วง 1,300 – 4,900 เอ็ม.พี.เอ็น. ต่อ 100 มิลลิลิตร เป็นไปตามมาตรฐานฯ กำหนด

แบคทีเรียกลุ่มฟิคอลโคลิฟอร์ม (FCB) มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าแบคทีเรียกลุ่มฟิคอลโคลิฟอร์ม ไม่เกินกว่า 4,000 เอ็ม.พี.เอ็น. ต่อ 100 มิลลิลิตร ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำพบค่าแบคทีเรียกลุ่มฟิคอลโคลิฟอร์ม อยู่ในช่วง 80 – 230 เอ็ม.พี.เอ็น. ต่อ 100 มิลลิลิตร เป็นไปตามมาตรฐานฯ กำหนด

แอมโมเนียไนโตรเจน ($\text{NH}_3\text{-N}$) มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าแอมโมเนียไนโตรเจน ไม่เกินกว่า 0.5 มิลลิกรัมต่อลิตร ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำ พบค่าแอมโมเนียไนโตรเจน อยู่ในช่วง 0.11 – 0.56 มิลลิกรัมต่อลิตร โดยตรวจพบค่าแอมโมเนียไนโตรเจน ไม่เป็นไปตามมาตรฐานฯ จำนวน 2 ครั้ง ในเดือนกุมภาพันธ์ 2567 จากการตรวจวัดทั้งปี จำนวน 48 ครั้ง (ร้อยละ 4)

สำหรับโลหะหนักในพารามิเตอร์ที่ตรวจวัด พบว่ามีค่าสารหนู (As) สูงเกินมาตรฐานในจุดตรวจวัดอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี อำเภอกันทรารมย์และอำเภอราชธิไล จังหวัดศรีสะเกษ ในเดือนพฤษภาคม 2567 โดยมีค่าสูงเกิน 0.01 มิลลิกรัมต่อลิตร แต่ไม่เกิน 0.10 มิลลิกรัมต่อลิตร (มาตรฐานกำหนดให้แหล่งน้ำผิวดินมีค่าสารหนูไม่เกิน 0.01 มิลลิกรัมต่อลิตร)

ตารางที่ 2.20 คุณภาพน้ำแม่น้ำมูล

แหล่งน้ำ	ค่าต่ำสุด-สูงสุด ค่าร้อยละที่เป็นไปตามมาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 (จำนวนการวัดที่ได้มาตรฐาน/จำนวนการตรวจวัดทั้งหมด)					บริเวณและช่วงเดือนที่พบคุณภาพน้ำไม่เป็นไปตามมาตรฐาน คุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 จำแนกรายพารามิเตอร์
	DO (mg/L)	BOD (mg/L)	TCB (MPN/100ml)	FCB (MPN/100ml)	NH ₃ -N (mg/L)	
แม่น้ำมูล	5.2-7.9 100% (48/48)	0.2-2.9 92% (44/48)	1,300-4,900 100% (48/48)	80-230 100% (48/48)	0.11-0.56 96% (46/48)	BOD (ไม่เป็นไปตามมาตรฐาน ร้อยละ 8) - MU02 ใต้เขื่อนปากมูล อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี เดือน พ.ค. (2.5 mg/L) - MU03 เหนือเขื่อนปากมูล อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี เดือน พ.ค. (2.9 mg/L) - MU08 อ.วารินชำราบ จ.อุบลราชธานี เดือน พ.ค. (2.4 mg/L), ก.ค. (2.9 mg/L) - MU09 อ.กันทรารมย์ จ.ศรีสะเกษ เดือน พ.ค. (2.3 mg/L) NH ₃ -N (ไม่เป็นไปตามมาตรฐาน ร้อยละ 4) - MU06 ต.ในเมือง อ.เมือง จ.อุบลราชธานี เดือน ก.พ. (0.56 mg/L) - MU12 เขื่อนราษีไศล อ.ราษีไศล จ.ศรีสะเกษ เดือน ก.พ. (0.56 mg/L)
มาตรฐาน	≥4.0	≤2.0	≤20,000	≤4,000	<0.50	

หมายเหตุ เปรียบเทียบกับค่ามาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3

ตารางที่ 2.21 ปริมาณโลหะหนักในแม่น้ำมูล

พารามิเตอร์	ค่าต่ำสุด-สูงสุด (mg/L)	มาตรฐาน (mg/L)	บริเวณที่มีปัญหา
แคดเมียม (Cd)	ND - <0.005	≤0.005 ¹⁾ , ≤0.05 ²⁾	-
โครเมียม (Cr)	ND - <0.005	≤0.05 ³⁾	-
แมงกานีส (Mn)	ND - 0.20	≤1	-
นิกเกิล (Ni)	ND	≤0.1	-
ตะกั่ว (Pb)	ND	≤0.05	-
สังกะสี (Zn)	ND - <0.10	≤1	-
ทองแดง (Cu)	ND - <0.01	≤0.1	-
สารหนู (As)	ND - <0.1	≤0.01	- MU04 อ.พิบูลมังสาหาร จ.อุบลราชธานี เดือน พ.ค. (<0.1 mg/L) - MU09 อ.กันทรารมย์ จ.ศรีสะเกษ เดือน พ.ค. (<0.1 mg/L) - MU12 ฝ่ายราษีไศล อ.ราษีไศล จ.ศรีสะเกษ เดือน พ.ค. (<0.1 mg/L)
ปรอท (Hg)	ND	≤0.002	-

หมายเหตุ (1) ¹⁾ ค่ามาตรฐานของแคดเมียม ไม่เกิน 0.005 mg/L กรณีน้ำที่มีความกระด้างไม่เกิน 100 mg/L

(2) ²⁾ ค่ามาตรฐานของแคดเมียม ไม่เกิน 0.05 mg/L กรณีน้ำที่มีความกระด้างเกินกว่า 100 mg/L

(3) ³⁾ ค่ามาตรฐานของโครเมียมเฮกซะวาเลนต์ (Cr⁶⁺) ไม่เกิน 0.05 mg/L แต่ผลการวิเคราะห์เป็น Total Cr ซึ่งรวมปริมาณ Cr ทั้งหมด

(4) ปรอท (Hg) สุ่มตรวจวัด 5 จุด คือ MU01, MU04, MU05, MU07, MU08 และ MU11

(5) ND คือ Not Detected หมายถึง ตรวจแล้วไม่พบค่าหรือมีค่าต่ำกว่าที่เครื่องมือจะตรวจวัดได้

ลำน้ำเสียว กำหนดเป็นแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 2 สามารถใช้ประโยชน์ในการอุปโภค บริโภค โดยผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติและปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อน การอนุรักษ์สัตว์น้ำ การประมง การว่ายน้ำและ กีฬาทางน้ำ

คุณภาพน้ำของลำน้ำเสียวในพื้นที่รับผิดชอบ มีคุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี (มีค่า WQI เฉลี่ย เท่ากับ 73 คะแนน) และมีคุณภาพน้ำส่วนใหญ่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 2 แต่ควรมีการเฝ้าระวังค่าออกซิเจนละลายน้ำ (DO) เนื่องจากพบว่ามีค่าไม่เป็นไปตามมาตรฐานฯ ร้อยละ 25 ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจวัดทั้งปี (ตารางที่ 2.22 และตารางที่ 2.23) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ค่าออกซิเจนละลายน้ำ (DO) มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 2 กำหนดค่าออกซิเจนละลายน้ำ ไม่ต่ำกว่า 6.0 มิลลิกรัมต่อลิตร ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำพบค่าออกซิเจนละลายน้ำอยู่ในช่วง 5.1 – 6.7 มิลลิกรัมต่อลิตร โดยตรวจพบค่าออกซิเจนละลายน้ำไม่เป็นไปตามมาตรฐานฯ จำนวน 1 ครั้ง ในเดือนพฤษภาคม 2567 จากการตรวจวัดทั้งปี จำนวน 4 ครั้ง (ร้อยละ 25)

ค่าความสกปรกในรูปของสารอินทรีย์ (BOD) มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 2 กำหนดค่าความสกปรกในรูปของสารอินทรีย์ ไม่เกินกว่า 1.5 มิลลิกรัมต่อลิตร ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำพบค่าความสกปรกในรูปของสารอินทรีย์ อยู่ในช่วง 0.1 – 1.4 มิลลิกรัมต่อลิตร เป็นไปตามมาตรฐานฯ กำหนด

แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด ไม่เกินกว่า 20,000 เอ็ม.พี.เอ็น. ต่อ 100 มิลลิลิตร ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำพบค่าแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด อยู่ในช่วง 2,210 – 4,900 เอ็ม.พี.เอ็น. ต่อ 100 มิลลิลิตร เป็นไปตามมาตรฐานฯ กำหนด

แบคทีเรียกลุ่มฟิคอลโคลิฟอร์ม (FCB) มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าแบคทีเรียกลุ่มฟิคอลโคลิฟอร์ม ไม่เกินกว่า 4,000 เอ็ม.พี.เอ็น. ต่อ 100 มิลลิลิตร ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำพบค่าแบคทีเรียกลุ่มฟิคอลโคลิฟอร์ม อยู่ในช่วง 110 – 220 เอ็ม.พี.เอ็น. ต่อ 100 มิลลิลิตร เป็นไปตามมาตรฐานฯ กำหนด

แอมโมเนียไนโตรเจน ($\text{NH}_3\text{-N}$) มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าแอมโมเนียไนโตรเจน ไม่เกินกว่า 0.5 มิลลิกรัมต่อลิตร ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำ พบค่าแอมโมเนียไนโตรเจน อยู่ในช่วง 0.19 – 0.42 มิลลิกรัมต่อลิตร เป็นไปตามมาตรฐานฯ กำหนด

สำหรับโลหะหนักในพารามิเตอร์ที่ตรวจวัด พบว่า มีค่าเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินกำหนด

ตารางที่ 2.22 คุณภาพน้ำลำน้ำเสียว

แหล่งน้ำ	ค่าต่ำสุด-สูงสุด ค่าร้อยละที่เป็นไปตามมาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 (จำนวนการวัดที่ได้มาตรฐาน/จำนวนการตรวจวัดทั้งหมด)					บริเวณและช่วงเดือนที่พบคุณภาพน้ำไม่เป็นไปตามมาตรฐาน คุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 2 จำแนกรายพารามิเตอร์
	DO (mg/L)	BOD (mg/L)	TCB (MPN/100ml)	FCB (MPN/100ml)	NH ₃ -N (mg/L)	
ลำน้ำเสียว	5.1-6.7 75% (3/4)	0.1-1.4 100% (4/4)	2,210-4,900 100% (4/4)	110-220 100% (4/4)	0.19-0.42 100% (4/4)	DQ (ไม่เป็นไปตามมาตรฐาน ร้อยละ 25) - SE01 อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ เดือน พ.ค. (5.1 mg/L)
มาตรฐาน	≥6.0	≤1.5	≤5,000	≤1,000	<0.50	

หมายเหตุ เปรียบเทียบกับค่ามาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 2

ตารางที่ 2.23 ปริมาณโลหะหนักในลำน้ำเสียว

พารามิเตอร์	ค่าต่ำสุด-สูงสุด (mg/L)	มาตรฐาน (mg/L)	บริเวณที่มีปัญหา
แคดเมียม (Cd)	ND	≤0.005 ^ก , ≤0.05 ^ข	-
โครเมียม (Cr)	ND	≤0.05 ^ค	-
แมงกานีส (Mn)	<0.10 - 0.12	≤1	-
นิกเกิล (Ni)	ND	≤0.1	-
ตะกั่ว (Pb)	ND	≤0.05	-
สังกะสี (Zn)	ND - <0.10	≤1	-
ทองแดง (Cu)	ND	≤0.1	-
สารหนู (As)	ND	≤0.01	-
ปรอท (Hg)	ND	≤0.002	-

หมายเหตุ (1) ^กค่ามาตรฐานของแคดเมียม ไม่เกิน 0.005 mg/L กรณีน้ำที่มีความกระด้างไม่เกิน 100 mg/L

(2) ^ขค่ามาตรฐานของแคดเมียม ไม่เกิน 0.05 mg/L กรณีน้ำที่มีความกระด้างเกินกว่า 100 mg/L

(3) ^คค่ามาตรฐานของโครเมียมเฮกซะวาเลนต์ (Cr⁶⁺) ไม่เกิน 0.05 mg/L แต่ผลการวิเคราะห์เป็น Total Cr ซึ่งรวมปริมาณ Cr ทั้งหมด

(4) ND คือ Not Detected หมายถึง ตรวจแล้วไม่พบค่าหรือมีค่าต่ำกว่าที่เครื่องมือจะตรวจวัดได้

4

แม่น้ำโขง

คุณภาพน้ำของแม่น้ำโขงในพื้นที่รับผิดชอบ มีคุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี (มีค่า WQI เฉลี่ยเท่ากับ 74 คะแนน) และมีคุณภาพน้ำส่วนใหญ่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 แต่ควรมีการเฝ้าระวังค่าความสกปรกในรูปของสารอินทรีย์ (BOD) เนื่องจากพบว่าไม่ค่าไม่เป็นไปตามมาตรฐาน ร้อยละ 31 ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจวัดทั้งหมด (ตารางที่ 2.24 และตารางที่ 2.25) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ค่าออกซิเจนละลายน้ำ (DO) มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าออกซิเจนละลายน้ำ ไม่ต่ำกว่า 4.0 มิลลิกรัมต่อลิตร ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำพบค่าออกซิเจนละลายน้ำ อยู่ในช่วง 6.8 – 8.5 มิลลิกรัมต่อลิตร เป็นไปตามมาตรฐานฯ กำหนด

ค่าความสกปรกในรูปของสารอินทรีย์ (BOD) มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าความสกปรกในรูปของสารอินทรีย์ ไม่เกินกว่า 2.0 มิลลิกรัมต่อลิตร ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำพบค่าความสกปรกในรูปของสารอินทรีย์ อยู่ในช่วง 0.1 – 4.1 มิลลิกรัมต่อลิตร โดยตรวจพบค่าความสกปรกในรูปของสารอินทรีย์ไม่เป็นไปตามมาตรฐานฯ จำนวน 5 ครั้ง จากการตรวจวัดทั้งหมด 16 ครั้ง (ร้อยละ 31) ซึ่งส่วนใหญ่พบค่าสูงเกินมาตรฐานฯ ในเดือนพฤศจิกายน 2567

แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด ไม่เกินกว่า 20,000 เอ็ม.พี.เอ็น. ต่อ 100 มิลลิลิตร ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำพบค่าแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด อยู่ในช่วง 490 – 4,900 เอ็ม.พี.เอ็น. ต่อ 100 มิลลิลิตร เป็นไปตามมาตรฐานฯ กำหนด

แบคทีเรียกลุ่มฟิคอลโคลิฟอร์ม (FCB) มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าแบคทีเรียกลุ่มฟิคอลโคลิฟอร์ม ไม่เกินกว่า 4,000 เอ็ม.พี.เอ็น. ต่อ 100 มิลลิลิตร ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำพบค่าแบคทีเรียกลุ่มฟิคอลโคลิฟอร์ม อยู่ในช่วง 110 – 260 เอ็ม.พี.เอ็น. ต่อ 100 มิลลิลิตร เป็นไปตามมาตรฐานฯ กำหนด

แอมโมเนียไนโตรเจน (NH₃-N) มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าแอมโมเนียไนโตรเจน ไม่เกินกว่า 0.5 มิลลิกรัมต่อลิตร ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำ พบค่าแอมโมเนียไนโตรเจน อยู่ในช่วง 0.14 – 0.36 มิลลิกรัมต่อลิตร เป็นไปตามมาตรฐานฯ กำหนด

สำหรับโลหะหนักในพารามิเตอร์ที่ตรวจวัด พบว่ามีค่าเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินกำหนด

ตารางที่ 2.24 คุณภาพน้ำแม่น้ำโขง

แหล่งน้ำ	ค่าต่ำสุด-สูงสุด ค่าร้อยละที่เป็นไปตามมาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 (จำนวนการวัดที่ได้มาตรฐาน/จำนวนการตรวจวัดทั้งหมด)					บริเวณและช่วงเดือนที่พบคุณภาพน้ำไม่เป็นไปตามมาตรฐาน คุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 จำแนกพารามิเตอร์
	DO (mg/L)	BOD (mg/L)	TCB (MPN/100ml)	FCB (MPN/100ml)	NH ₃ -N (mg/L)	
แม่น้ำโขง	6.8-8.5 100% (16/16)	0.1-4.1 69% (11/16)	490-4,900 100% (16/16)	110-260 100% (16/16)	0.14-0.36 100% (16/16)	BOD (ไม่เป็นไปตามมาตรฐานฯ ร้อยละ 31) - NK01 อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี เดือน ก.พ. (2.1 mg/L), พ.ย. (3.4 mg/L) - NK02 อ.เขมราฐ จ.อุบลราชธานี เดือน พ.ย. (4.1 mg/L) - NK03 อ.ขามเฒ่า จ.อำนาจเจริญ เดือน พ.ย. (3.0 mg/L), - NK04 อ.เมือง จ.มุกดาหาร เดือน พ.ย. (3.7 mg/L)
มาตรฐาน	≥4.0	≤2.0	≤20,000	≤4,000	<0.50	

หมายเหตุ เปรียบเทียบกับค่ามาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3

ตารางที่ 2.25 ปริมาณโลหะหนักในแม่น้ำโขง

พารามิเตอร์	ค่าต่ำสุด-สูงสุด (mg/L)	มาตรฐาน (mg/L)	บริเวณที่มีปัญหา
แคดเมียม (Cd)	ND	≤0.005 ¹ , ≤0.05 ²	-
โครเมียม (Cr)	ND - <0.005	≤0.05 ³	-
แมงกานีส (Mn)	0.18 - 0.23	≤1	-
นิกเกิล (Ni)	ND	≤0.1	-
ตะกั่ว (Pb)	ND	≤0.05	-
สังกะสี (Zn)	<0.10	≤1	-
ทองแดง (Cu)	ND	≤0.1	-
สารหนู (As)	ND	≤0.01	-

หมายเหตุ (1) ¹ค่ามาตรฐานของแคดเมียม ไม่เกิน 0.005 mg/L กรณีน้ำที่มีความกระด้างไม่เกิน 100 mg/L

(2) ²ค่ามาตรฐานของแคดเมียม ไม่เกิน 0.05 mg/L กรณีน้ำที่มีความกระด้างเกินกว่า 100 mg/L

(3) ³ค่ามาตรฐานของโครเมียมเฮกซะวาเลนต์ (Cr⁶⁺) ไม่เกิน 0.05 mg/L แต่ผลการวิเคราะห์เป็น Total Cr ซึ่งรวมปริมาณ Cr ทั้งหมด

(4) ND คือ Not Detected หมายถึง ตรวจแล้วไม่พบค่าหรือมีค่าต่ำกว่าที่เครื่องมือจะตรวจวัดได้

คุณภาพน้ำของลำโดมใหญ่ในพื้นที่รับผิดชอบ มีคุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ (มีค่า WQI เฉลี่ยเท่ากับ 67 คะแนน) และมีคุณภาพน้ำส่วนใหญ่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 แต่ควรมีการเฝ้าระวังค่าความสกปรกในรูปของสารอินทรีย์ (BOD) เนื่องจากพบว่ามีความไม่เป็นไปตามมาตรฐานฯ ร้อยละ 33 ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจวัดทั้งหมด (ตารางที่ 2.26 และตารางที่ 2.27) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ค่าออกซิเจนละลายน้ำ (DO) มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าออกซิเจนละลายน้ำ ไม่ต่ำกว่า 4.0 มิลลิกรัมต่อลิตร ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำพบค่าออกซิเจนละลายน้ำ อยู่ในช่วง 5.5 – 7.6 มิลลิกรัมต่อลิตร เป็นไปตามมาตรฐานฯ กำหนด

ค่าความสกปรกในรูปของสารอินทรีย์ (BOD) มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าความสกปรกในรูปของสารอินทรีย์ ไม่เกินกว่า 2.0 มิลลิกรัมต่อลิตร ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำพบค่าความสกปรกในรูปของสารอินทรีย์ อยู่ในช่วง 0.7 – 5.1 มิลลิกรัมต่อลิตร โดยตรวจพบค่าความสกปรกในรูปของสารอินทรีย์ไม่เป็นไปตามมาตรฐานฯ จำนวน 4 ครั้ง จากการตรวจวัดทั้งหมด 12 ครั้ง (ร้อยละ 33) ซึ่งส่วนใหญ่พบค่าสูงเกินมาตรฐานฯ บริเวณจุดตรวจวัดตำบลโดมประดิษฐ์ อำเภอน้ำยืน และตำบลโพธิ์ไทร อำเภอบึงนาราง จังหวัดอุบลราชธานี

แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด ไม่เกินกว่า 20,000 เอ็ม.พี.เอ็น. ต่อ 100 มิลลิลิตร ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำพบค่าแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด อยู่ในช่วง 1,300 – 4,900 เอ็ม.พี.เอ็น. ต่อ 100 มิลลิลิตร เป็นไปตามมาตรฐานฯ กำหนด

แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB) มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม ไม่เกินกว่า 4,000 เอ็ม.พี.เอ็น. ต่อ 100 มิลลิลิตร ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำพบค่าแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม อยู่ในช่วง 80 – 330 เอ็ม.พี.เอ็น. ต่อ 100 มิลลิลิตร เป็นไปตามมาตรฐานฯ กำหนด

แอมโมเนียไนโตรเจน ($\text{NH}_3\text{-N}$) มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าแอมโมเนียไนโตรเจน ไม่เกินกว่า 0.5 มิลลิกรัมต่อลิตร ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำ พบค่าแอมโมเนียไนโตรเจน อยู่ในช่วง 0.16 – 0.42 มิลลิกรัมต่อลิตร เป็นไปตามมาตรฐานฯ กำหนด

สำหรับโลหะหนักในพารามิเตอร์ที่ตรวจวัด พบว่ามีค่าเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินกำหนด

ตารางที่ 2.26 คุณภาพน้ำลำโดมใหญ่

แหล่งน้ำ	ค่าต่ำสุด-สูงสุด ค่าร้อยละที่เป็นไปตามมาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 (จำนวนการวัดที่ได้มาตรฐาน/จำนวนการตรวจวัดทั้งหมด)					บริเวณที่พบคุณภาพน้ำไม่เป็นไปตามมาตรฐาน คุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 จำแนกรายพารามิเตอร์
	DO (mg/L)	BOD (mg/L)	TCB (MPN/100ml)	FCB (MPN/100ml)	NH ₃ -N (mg/L)	
ลำโดมใหญ่	5.5-7.6 100% (12/12)	0.7-5.1 67% (8/12)	1,300-4,900 100% (12/12)	80-330 100% (12/12)	0.16-0.42 100% (12/12)	BOD (ไม่เป็นไปตามมาตรฐาน ร้อยละ 33) - LD01 ต.โพธิ์ไทร อ.พิบูลมังสาหาร จ.อุบลราชธานี เดือน ก.พ. (2.4 mg/L), ส.ค. (2.5 mg/L) - LD03 ต.โดมประดิษฐ์ อ.น้ำยืน จ.อุบลราชธานี เดือน ก.พ. (5.1 mg/L), พ.ค. (2.9 mg/L)
มาตรฐาน	≥4.0	≤2.0	≤20,000	≤4,000	<0.50	

หมายเหตุ เปรียบเทียบกับค่ามาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3

ตารางที่ 2.27 ปริมาณโลหะหนักในลำโดมใหญ่

พารามิเตอร์	ค่าต่ำสุด-สูงสุด (mg/L)	มาตรฐาน (mg/L)	บริเวณที่มีปัญหา
แคดเมียม (Cd)	ND	≤0.005 ¹ , ≤0.05 ²	-
โครเมียม (Cr)	ND	≤0.05 ¹	-
แมงกานีส (Mn)	<0.10 – 0.27	≤1	-
นิกเกิล (Ni)	ND	≤0.1	-
ตะกั่ว (Pb)	ND	≤0.05	-
สังกะสี (Zn)	<0.10	≤1	-
ทองแดง (Cu)	ND	≤0.1	-
สารหนู (As)	ND	≤0.01	-

หมายเหตุ (1) ¹ค่ามาตรฐานของแคดเมียม ไม่เกิน 0.005 mg/L กรณีน้ำที่มีความกระด้างไม่เกิน 100 mg/L

(2) ²ค่ามาตรฐานของแคดเมียม ไม่เกิน 0.05 mg/L กรณีน้ำที่มีความกระด้างเกินกว่า 100 mg/L

(3) ND คือ Not Detected หมายถึง ตรวจแล้วไม่พบค่าหรือมีค่าต่ำกว่าที่เครื่องมือจะตรวจวัดได้

6

ลำเซบาย

คุณภาพน้ำของลำเซบายในพื้นที่รับผิดชอบ มีคุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี (มีค่า WQI เฉลี่ยเท่ากับ 71 คะแนน) และมีคุณภาพน้ำส่วนใหญ่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 แต่ควรมีการเฝ้าระวังโลหะหนัก ได้แก่ สารหนู (As) เนื่องจากมีค่าสูงเกินมาตรฐานฯ ในช่วงเริ่มเข้าสู่ฤดูฝน (ตารางที่ 2.28 และตารางที่ 2.29) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ค่าออกซิเจนละลายน้ำ (DO) มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าออกซิเจนละลายน้ำ ไม่ต่ำกว่า 4.0 มิลลิกรัมต่อลิตร ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำพบค่าออกซิเจนละลายน้ำ อยู่ในช่วง 5.6 – 7.3 มิลลิกรัมต่อลิตร เป็นไปตามมาตรฐานฯ กำหนด

ค่าความสกปรกในรูปของสารอินทรีย์ (BOD) มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าความสกปรกในรูปของสารอินทรีย์ ไม่เกินกว่า 2.0 มิลลิกรัมต่อลิตร ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำพบค่าความสกปรกในรูปของสารอินทรีย์ อยู่ในช่วง 0.2 – 2.0 มิลลิกรัมต่อลิตร เป็นไปตามมาตรฐานฯ กำหนด

แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด ไม่เกินกว่า 20,000 เอ็ม.พี.เอ็น. ต่อ 100 มิลลิลิตร ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำพบค่าแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด อยู่ในช่วง 2,210 – 4,900 เอ็ม.พี.เอ็น. ต่อ 100 มิลลิลิตร เป็นไปตามมาตรฐานฯ กำหนด

แบคทีเรียกลุ่มฟิคอลโคลิฟอร์ม (FCB) มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าแบคทีเรียกลุ่มฟิคอลโคลิฟอร์ม ไม่เกินกว่า 4,000 เอ็ม.พี.เอ็น. ต่อ 100 มิลลิลิตร ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำพบค่าแบคทีเรียกลุ่มฟิคอลโคลิฟอร์ม อยู่ในช่วง 170 – 270 เอ็ม.พี.เอ็น. ต่อ 100 มิลลิลิตร เป็นไปตามมาตรฐานฯ กำหนด

แอมโมเนียไนโตรเจน (NH₃-N) มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าแอมโมเนียไนโตรเจน ไม่เกินกว่า 0.5 มิลลิกรัมต่อลิตร ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำพบค่าแอมโมเนียไนโตรเจน อยู่ในช่วง 0.08 – 0.36 มิลลิกรัมต่อลิตร เป็นไปตามมาตรฐานฯ กำหนด

สำหรับโลหะหนักในพารามิเตอร์ที่ตรวจวัด พบว่ามีค่าสารหนู (As) สูงเกินมาตรฐานในจุดตรวจวัดอำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี ในเดือนพฤษภาคม 2567 โดยมีค่าสูงเกิน 0.01 มิลลิกรัมต่อลิตร แต่ไม่เกิน 0.10 มิลลิกรัมต่อลิตร (มาตรฐานกำหนดให้แหล่งน้ำผิวดินมีค่าสารหนูไม่เกิน 0.01 มิลลิกรัมต่อลิตร)

ตารางที่ 2.28 คุณภาพน้ำลำเซบาย

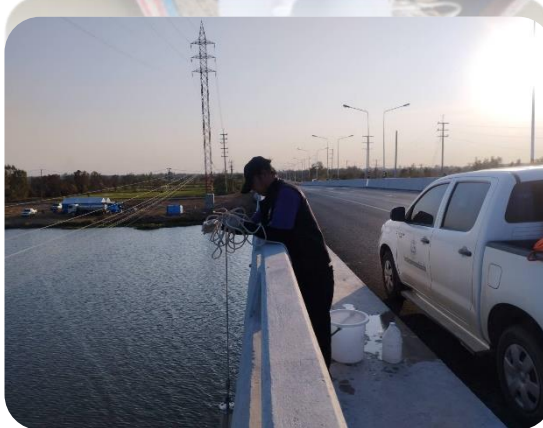
แหล่งน้ำ	ค่าต่ำสุด-สูงสุด					บริเวณที่พบคุณภาพน้ำไม่เป็นไปตามมาตรฐาน คุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 จำแนกการพารามิเตอร์
	DO (mg/L)	BOD (mg/L)	TCB (MPN/100ml)	FCB (MPN/100ml)	NH ₃ -N (mg/L)	
ลำเซบาย	5.6-7.3 100% (8/8)	0.2-2.0 100% (8/8)	2,210-4,900 100% (8/8)	170-270 100% (8/8)	0.08-0.36 100% (8/8)	-
มาตรฐาน	≥4.0	≤2.0	≤20,000	≤4,000	<0.50	

หมายเหตุ เปรียบเทียบกับค่ามาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3

ตารางที่ 2.29 ปริมาณโลหะหนักในลำเซบาย

พารามิเตอร์	ค่าต่ำสุด-สูงสุด (mg/L)	มาตรฐาน (mg/L)	บริเวณที่มีปัญหา
แคดเมียม (Cd)	ND	$\leq 0.005^{\text{ก}}$, $\leq 0.05^{\text{ข}}$	-
โครเมียม (Cr)	ND	$\leq 0.05^{\text{ค}}$	-
แมงกานีส (Mn)	<0.10 - 0.24	≤ 1	-
นิกเกิล (Ni)	ND	≤ 0.1	-
ตะกั่ว (Pb)	ND	≤ 0.05	-
สังกะสี (Zn)	ND - <0.10	≤ 1	-
ทองแดง (Cu)	ND - <0.01	≤ 0.1	-
สารหนู (As)	ND - <0.1	≤ 0.01	LSB01 ต.หัวดอน อ.เชียงใน จ.อุบลราชธานี เดือน พ.ค. (<0.1 mg/L)

หมายเหตุ (1) ^กค่ามาตรฐานของแคดเมียม ไม่เกิน 0.005 mg/L กรณีน้ำที่มีความกระด้างไม่เกิน 100 mg/L
 (2) ^ขค่ามาตรฐานของแคดเมียม ไม่เกิน 0.05 mg/L กรณีน้ำที่มีความกระด้างเกินกว่า 100 mg/L
 (3) ^คค่ามาตรฐานของโครเมียมเฮกซะวาเลนต์ (Cr^{6+}) ไม่เกิน 0.05 mg/L แต่ผลการวิเคราะห์เป็น Total Cr ซึ่งรวมปริมาณ Cr ทั้งหมด
 (4) ND คือ Not Detected หมายถึง ตรวจแล้วไม่พบค่าหรือมีค่าต่ำกว่าที่เครื่องมือจะตรวจวัดได้

แนวทางการแก้ไขปัญหาและฟื้นฟูคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินอื่น ๆ ตามประเภทแหล่งกำเนิดมลพิษ (ตารางที่ 2.30)

ตารางที่ 2.30 แนวทางการฟื้นฟูคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินตามประเภทแหล่งกำเนิดมลพิษ

แหล่งกำเนิดมลพิษ	แนวทางการฟื้นฟูคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน
1 การเลี้ยงสัตว์ 	(1.1) ผู้ประกอบการเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ ฟาร์มสุกร และปลารักระชัง ควรประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสะอาด เพื่อป้องกันและลดมลพิษที่จะปนเปื้อนลงสู่แหล่งน้ำ (1.2) ผู้ประกอบการเลี้ยงสุกร จะต้องมียระบบบำบัดน้ำเสียที่มีประสิทธิภาพ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องกำกับและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด (1.3) ผู้ประกอบการเลี้ยงปลารักระชัง จะต้องปฏิบัติตามแนวทางการเลี้ยงปลารักระชังที่เหมาะสม และจะต้องดูแลรักษาสภาพกระชังโดยการเก็บกากตะกอนและตักเศษอาหารส่วนเกินอย่างสม่ำเสมอ
2 การเกษตรกรรม 	(2.1) ส่งเสริมให้ความรู้ในเรื่องแนวปฏิบัติที่ดีทางการเกษตรตามหลัก Good Agricultural Practices (GAP) เพื่อลดการชะล้างหน้าดิน สารเคมี และเศษวัสดุพืชลงสู่แหล่งน้ำ (2.2) เกษตรกรควรใช้ปุ๋ยหรือให้ธาตุอาหารพืชในปริมาณที่เหมาะสมไม่มากเกินไปเกินความต้องการของพืช เพื่อลดการชะล้างลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ
3 อุตสาหกรรม 	(3.1) ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมกำหนดนโยบายลดการใช้น้ำและลดการเกิดน้ำเสียโดยไม่ระบายน้ำเสียหรือมลพิษของสู่ภายนอก (Zero Discharge) รวมทั้งนำน้ำที่ผ่านกระบวนการบำบัดและปรับสภาพเรียบร้อยแล้วมาใช้ในกระบวนการผลิตอื่น ๆ หรือใช้ประโยชน์ในพื้นที่การเกษตร (3.2) ผู้ประกอบการจะต้องควบคุมการระบายน้ำทิ้งตามกฎหมายที่กำหนด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องติดตามตรวจสอบ กำกับดูแล และบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมการระบายน้ำทิ้งของโรงงานอุตสาหกรรมอย่างเคร่งครัด (3.3) ส่งเสริมบทบาทชุมชนในการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำทิ้งและการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมโรงงาน เพื่อลดความขัดแย้งกับชุมชนรอบข้าง (3.4) ผู้ประกอบการควรมีการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำทิ้งผ่านการบำบัดอย่างต่อเนื่อง และรีบแก้ไขปัญหาทันทีเมื่อคุณภาพน้ำมีแนวโน้มจะเกินมาตรฐานและควรจัดทำแผนปฏิบัติการเหตุฉุกเฉินด้านน้ำเสีย เพื่อเฝ้าระวังและควบคุมไม่ให้น้ำเสียรั่วไหลออกสู่ภายนอกโรงงาน

แหล่งกำเนิดมลพิษ	แนวทางการฟื้นฟูคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน
4 ชุมชน 	(4.1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดเทศบัญญัติให้บ้านเรือนและอาคารติดตั้งถังดักไขมันและระบบบำบัดน้ำเสียสำหรับบ้านเรือน อาคารหรือตลาดสด และจัดทำแผนลดผลกระทบด้านมลพิษทางน้ำที่เกิดจากกิจการหรือสถานประกอบการขนาดเล็ก โดยบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควบคุมกิจการหรือสถานประกอบการขนาดเล็กให้มีการจัดการน้ำเสียตั้งแต่ต้นทาง รวมทั้งควบคุมไม่ให้มีการทิ้งกองเศษขยะจากแหล่งชุมชนบริเวณริมน้ำ
	(4.2) ผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน ศึกษาความเหมาะสมและออกแบบรายละเอียดระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียในพื้นที่ตนเอง โดยมีการเชื่อมต่อรวบรวมน้ำเสียจากบ้านเรือนเข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสียชุมชนให้ครอบคลุมพื้นที่รับบริการ
	(4.3) เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ ดำเนินการติดตาม ตรวจสอบ กำกับดูแล และบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมการระบายน้ำทิ้งของแหล่งกำเนิดมลพิษ อย่างเคร่งครัด
	(4.4) ดำเนินกิจกรรมการฟื้นฟูคุณภาพน้ำโดยภาครัฐ และส่งเสริมให้มีเครือข่ายภาคประชาชนในการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำเพื่อร่วมกำหนดมาตรการเฝ้าระวัง ควบคุม และแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำในพื้นที่

ทั้งนี้หากแหล่งน้ำที่มีปัญหาคุณภาพน้ำเสื่อมโทรมอย่างต่อเนื่อง ควรมีการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อร่วมกำหนดวิธีการในการฟื้นฟูและปรับปรุงคุณภาพน้ำโดยประสานความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และเครือข่ายภาคประชาชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาและร่วมติดตามประเมินผลความสำเร็จในการฟื้นฟูและปรับปรุงคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งควรมีระบบการติดตามตรวจสอบมลพิษสิ่งแวดล้อมจากแหล่งกำเนิดในพื้นที่วิกฤตและมีระบบการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำผิวดินที่มีประสิทธิภาพเพื่อใช้ประเมินพื้นที่เสี่ยงด้านมลพิษทางน้ำ และจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการควบคุมการแพร่กระจายมลพิษทางน้ำต่อไป

2.3 สถานการณ์คุณภาพอากาศในบรรยากาศ

ปัญหามลพิษทางอากาศนับเป็นปัญหาที่มีความสำคัญ เนื่องจากเป็นปัญหาที่ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นในระดับที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงด้านสุขภาพและการดำรงชีวิตของมนุษย์ โดยจากการติดตามสถานการณ์คุณภาพอากาศในพื้นที่รับผิดชอบจากสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศในบรรยากาศทั่วไป ของกรมควบคุมมลพิษ จำนวน 5 สถานี ได้แก่ จังหวัดมุกดาหาร ติดตั้ง ณ สนามกีฬาากลางจังหวัดมุกดาหาร จังหวัดยโสธร ติดตั้ง ณ สวนสาธารณะพญาแถน จังหวัดศรีสะเกษ ติดตั้ง ณ สถานีอุตุนิยมวิทยาศรีสะเกษ จังหวัดอำนาจเจริญ ติดตั้ง ณ เทศบาลเมืองอำนาจเจริญ และจังหวัดอุบลราชธานี ติดตั้ง ณ ศูนย์แสดงและจำหน่ายสินค้าโอท็อป (OTOP CENTER) จังหวัดอุบลราชธานี (รูปที่ 2.10) พบว่า ปัญหาคุณภาพอากาศส่วนใหญ่ที่มีค่าสูงเกินมาตรฐาน คือ ปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน ($PM_{2.5}$) โดยมีรายละเอียดสถานการณ์คุณภาพอากาศ ดังนี้

รูปที่ 2.10 สถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศในบรรยากาศทั่วไป กรมควบคุมมลพิษ ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี)

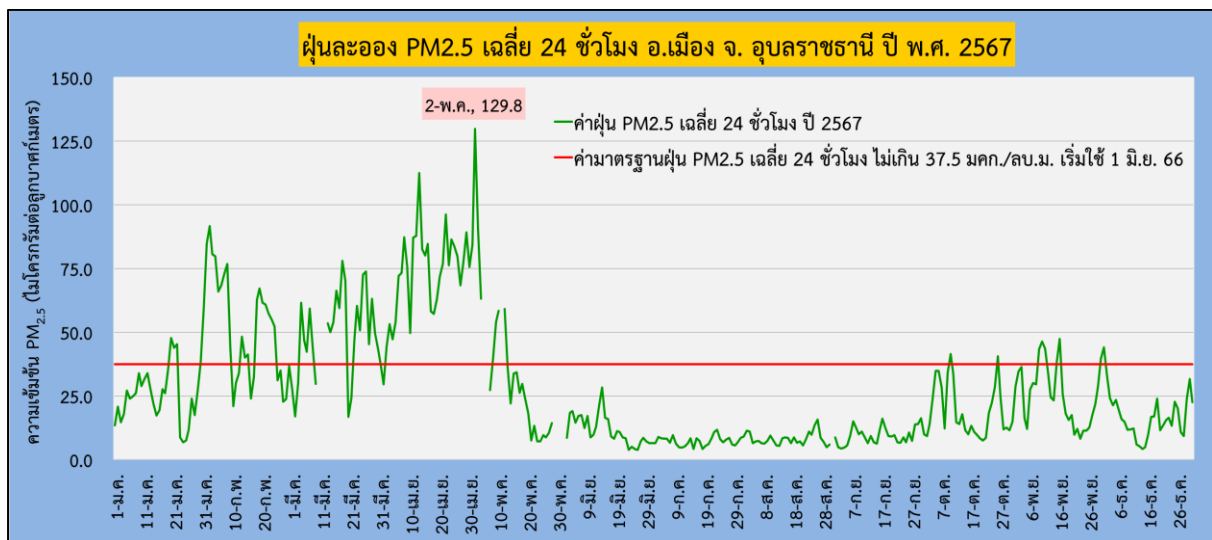
1

ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM_{2.5})

ฝุ่นละออง PM_{2.5} เป็นฝุ่นที่มีเส้นผ่านศูนย์กลางไม่เกิน 2.5 ไมครอน เกิดจากการเผาไหม้ทั้งจากยานพาหนะ การเผาวัสดุการเกษตร ไฟป่า และกระบวนการอุตสาหกรรม ฝุ่นละออง PM_{2.5} สามารถเข้าไปถึงถุงลมในปอดได้ เป็นผลทำให้เกิดโรคในระบบทางเดินหายใจ และโรคปอดต่างๆ หากได้รับในปริมาณมากหรือเป็นเวลานานจะสะสมในเนื้อเยื่อปอด ทำให้การทำงานของปอดเสื่อมประสิทธิภาพลง ทำให้หลอดลมอักเสบ มีอาการหอบหืด ปัจจุบันประเทศไทยได้กำหนดให้ค่ามาตรฐานฝุ่น PM_{2.5} เฉลี่ยในเวลา 24 ชั่วโมงจะต้องไม่เกิน 37.5 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร มีผลตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2566 เป็นต้นไป และค่ามาตรฐานฝุ่น PM_{2.5} ในบรรยากาศโดยทั่วไป ค่าเฉลี่ยในเวลา 1 ปี จะต้องไม่เกิน 15 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร

จังหวัดอุบลราชธานี

สถานการณ์ฝุ่น PM_{2.5} จังหวัดอุบลราชธานี ปี พ.ศ. 2567 พบว่า มีค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมงอยู่ระหว่าง 3.8 – 129.8 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ซึ่งมีจำนวนวันที่มีค่าสูงเกินมาตรฐาน จำนวน 92 วัน จากการตรวจวัดทั้งหมด 354 วัน โดยเดือนเมษายน เป็นเดือนที่มีจำนวนวันของฝุ่น PM_{2.5} เฉลี่ย 24 ชั่วโมงสูงเกินมาตรฐานมากที่สุด จำนวน 29 วัน รองลงมาคือ เดือนมีนาคม จำนวน 22 วัน และเดือนที่ไม่พบค่าฝุ่น PM_{2.5} สูงเกินมาตรฐานฯ คือเดือนมิถุนายน-กันยายน เนื่องจากเป็นช่วงฤดูฝน นอกจากนี้พบว่าค่าฝุ่น PM_{2.5} เฉลี่ยในเวลา 1 ปี มีค่าเท่ากับ 28 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ซึ่งมีค่าสูงเกินมาตรฐานกำหนด (รูปที่ 2.11 และตารางที่ 2.31)

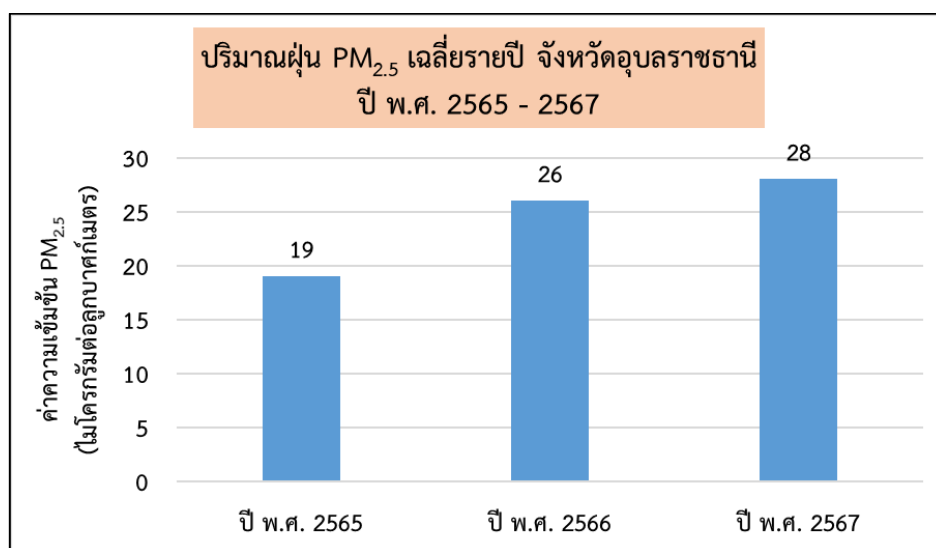

รูปที่ 2.11 ปริมาณฝุ่น PM_{2.5} เฉลี่ย 24 ชั่วโมง จังหวัดอุบลราชธานี ปี พ.ศ. 2567

ตารางที่ 2.31 ปริมาณฝุ่นละออง PM_{2.5} จังหวัดอุบลราชธานี ปี พ.ศ. 2567 และจำนวนวันที่มีค่าฝุ่น PM_{2.5} สูงเกินค่ามาตรฐาน

เดือน	ปริมาณฝุ่น PM _{2.5} เฉลี่ย 24 ชั่วโมง (ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร)	จำนวนวันที่สูงเกินมาตรฐาน / จำนวนวันที่ตรวจวัด	ปริมาณฝุ่น PM _{2.5} เฉลี่ย 1 ปี (ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร)
มกราคม	6.8 – 59.1	5 / 31	28
กุมภาพันธ์	21.0 – 91.6	19 / 29	
มีนาคม	16.7 – 78.1	22 / 28	
เมษายน	29.5 – 112.5	29 / 30	
พฤษภาคม	7.1 – 129.8	8 / 25	
มิถุนายน	3.8 – 28.3	0 / 29	
กรกฎาคม	4.1 – 11.7	0 / 31	
สิงหาคม	4.8 – 15.7	0 / 29	
กันยายน	4.4 – 18.9	0 / 30	
ตุลาคม	7.5 – 41.4	2 / 31	
พฤศจิกายน	8.2 – 47.4	6 / 30	
ธันวาคม	4.1 – 44.0	1 / 31	
มกราคม – ธันวาคม	3.8 – 129.8	92 / 354	
ค่ามาตรฐาน	ไม่เกิน 37.5	-	ไม่เกิน 15

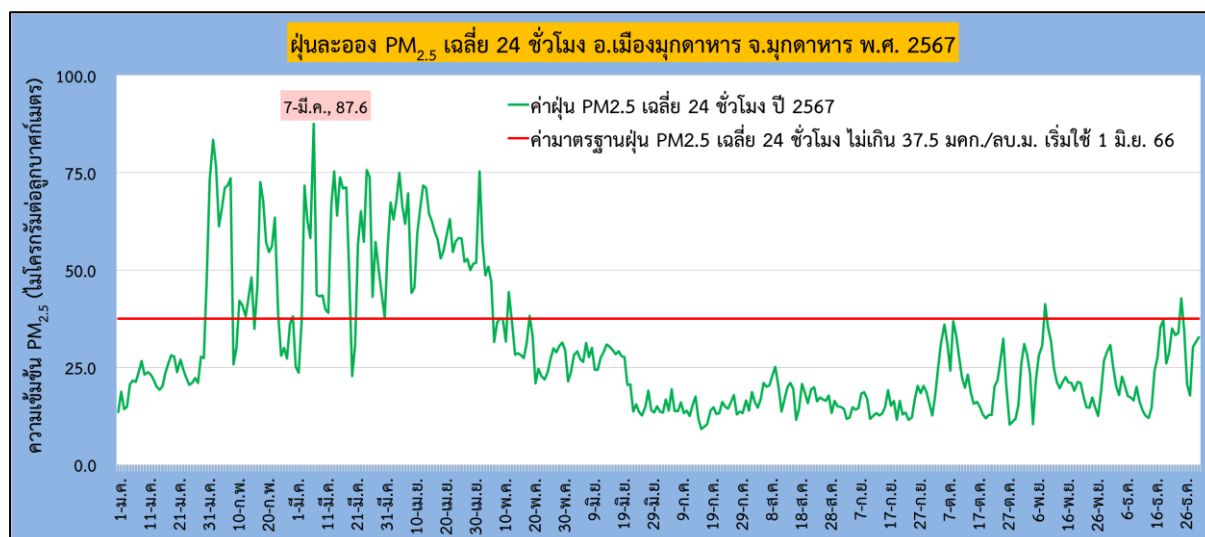
แนวโน้มค่าฝุ่น PM_{2.5} จังหวัดอุบลราชธานี ในช่วงเวลา 3 ปีย้อนหลัง (ปี พ.ศ. 2565 – 2567) โดยพิจารณาจากค่าฝุ่น PM_{2.5} เฉลี่ย 1 ปี ของแต่ละปี พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยค่าฝุ่น PM_{2.5} เฉลี่ยในเวลา 1 ปี ในช่วงปี พ.ศ. 2565 ถึง 2567 มีค่าเท่ากับ 19, 26 และ 28 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ตามลำดับ (รูปที่ 2.12)

รูปที่ 2.12 ค่าฝุ่น PM_{2.5} เฉลี่ยรายปี จังหวัดอุบลราชธานี ระหว่างปี พ.ศ. 2565-2567

จังหวัดมุกดาหาร

สถานการณ์ฝุ่น $PM_{2.5}$ จังหวัดมุกดาหาร ปี พ.ศ. 2567 พบว่า มีค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง อยู่ระหว่าง 9.2 – 87.6 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ซึ่งมีจำนวนวันที่มีค่าสูงเกินมาตรฐาน จำนวน 90 วัน จากการตรวจวัดทั้งหมด 366 วัน โดยเดือนเมษายน เป็นเดือนที่มีจำนวนวันของฝุ่น $PM_{2.5}$ เฉลี่ย 24 ชั่วโมง สูงเกินมาตรฐานมากที่สุด จำนวน 30 วัน รองลงมาคือ เดือนมีนาคม จำนวน 26 วัน และเดือนที่ไม่พบค่า ฝุ่น $PM_{2.5}$ สูงเกินมาตรฐานฯ คือ เดือนมิถุนายน-ตุลาคม เนื่องจากเป็นช่วงฤดูฝน นอกจากนี้พบว่าค่าฝุ่น $PM_{2.5}$ เฉลี่ยในเวลา 1 ปี มีค่าเท่ากับ 30 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ซึ่งมีค่าสูงเกินมาตรฐานกำหนด (รูปที่ 2.13 และตารางที่ 2.32)

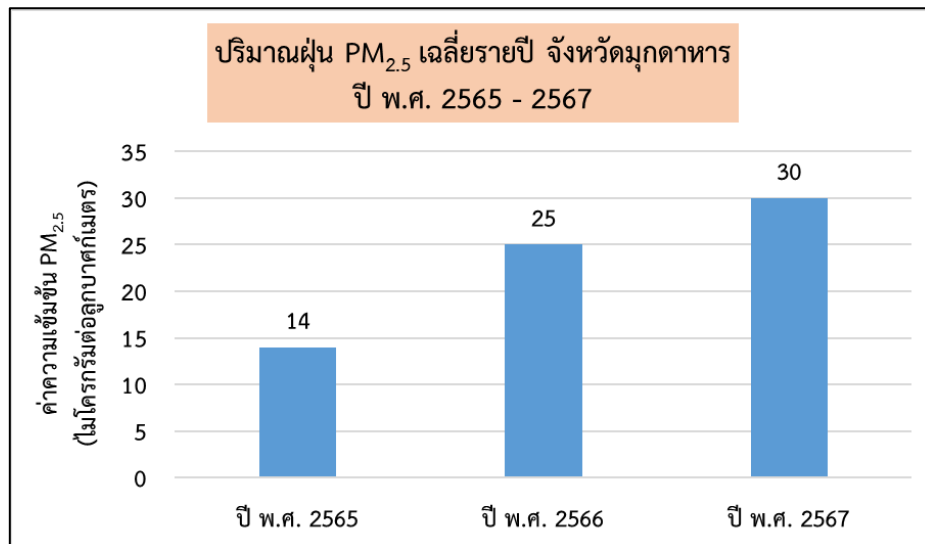

รูปที่ 2.13 ปริมาณฝุ่น $PM_{2.5}$ เฉลี่ย 24 ชั่วโมง จังหวัดมุกดาหาร ปี พ.ศ. 2567

ตารางที่ 2.32 ปริมาณฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ จังหวัดมุกดาหาร ปี พ.ศ. 2567 และจำนวนวันที่มีค่าฝุ่น $PM_{2.5}$ สูงเกินค่ามาตรฐาน

เดือน	ปริมาณฝุ่น $PM_{2.5}$ เฉลี่ย 24 ชั่วโมง (ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร)	จำนวนวันที่สูงเกินมาตรฐาน / จำนวนวันที่ตรวจวัด	ปริมาณฝุ่น $PM_{2.5}$ เฉลี่ย 1 ปี (ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร)
มกราคม	13.5 – 48.0	1 / 31	30
กุมภาพันธ์	25.7 – 83.5	22 / 29	
มีนาคม	22.8 – 87.6	26 / 31	
เมษายน	44.1 – 75.0	30 / 30	
พฤษภาคม	20.9 – 75.3	9 / 31	
มิถุนายน	12.7 – 31.3	0 / 30	
กรกฎาคม	9.2 – 19.4	0 / 31	
สิงหาคม	11.5 – 25.1	0 / 31	
กันยายน	11.4 – 20.3	0 / 30	
ตุลาคม	10.2 – 36.9	0 / 31	
พฤศจิกายน	10.4 – 41.2	1 / 30	
ธันวาคม	12.0 – 42.8	1 / 31	
มกราคม – ธันวาคม	9.2 – 87.6	90 / 366	ไม่เกิน 15
ค่ามาตรฐาน	ไม่เกิน 37.5	-	

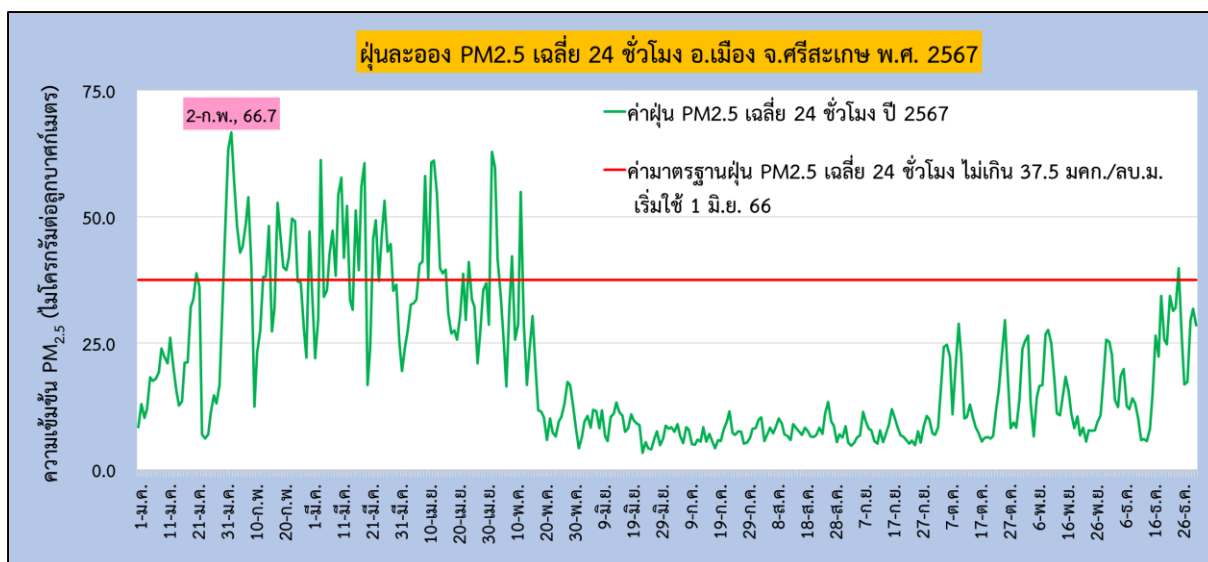
แนวโน้มค่าฝุ่น $PM_{2.5}$ จังหวัดมุกดาหาร ในช่วงเวลา 3 ปีย้อนหลัง (ปี พ.ศ. 2565 – 2567) โดยพิจารณาจากค่าฝุ่น $PM_{2.5}$ เฉลี่ย 1 ปี ของแต่ละปี พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยค่าฝุ่น $PM_{2.5}$ เฉลี่ยในเวลา 1 ปี ในช่วงปี พ.ศ. 2565 ถึง 2567 มีค่าเท่ากับ 14, 25 และ 30 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ตามลำดับ (รูปที่ 2.14)

รูปที่ 2.14 ปริมาณฝุ่น $PM_{2.5}$ เฉลี่ยรายปี จังหวัดมุกดาหาร ระหว่างปี พ.ศ. 2565-2567

จังหวัดศรีสะเกษ

สถานการณ์ฝุ่น $PM_{2.5}$ จังหวัดศรีสะเกษ ปี พ.ศ. 2567 พบว่า มีค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง อยู่ระหว่าง 3.3 – 66.7 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ซึ่งมีจำนวนวันที่มีค่าสูงเกินมาตรฐาน จำนวน 57 วัน จากการตรวจวัดทั้งหมด 366 วัน โดยเดือนกุมภาพันธ์ เป็นเดือนที่มีจำนวนวันของฝุ่น $PM_{2.5}$ เฉลี่ย 24 ชั่วโมง สูงเกินมาตรฐานมากที่สุด จำนวน 20 วัน รองลงมาคือ เดือนมีนาคม จำนวน 18 วัน และเดือนที่ไม่พบค่าฝุ่น $PM_{2.5}$ สูงเกินมาตรฐานฯ คือ เดือนมิถุนายน-ธันวาคม นอกจากนี้พบว่าค่าฝุ่น $PM_{2.5}$ เฉลี่ยในเวลา 1 ปี มีค่าเท่ากับ 20 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ซึ่งมีค่าสูงเกินมาตรฐานกำหนด (รูปที่ 2.15 และตารางที่ 2.33)

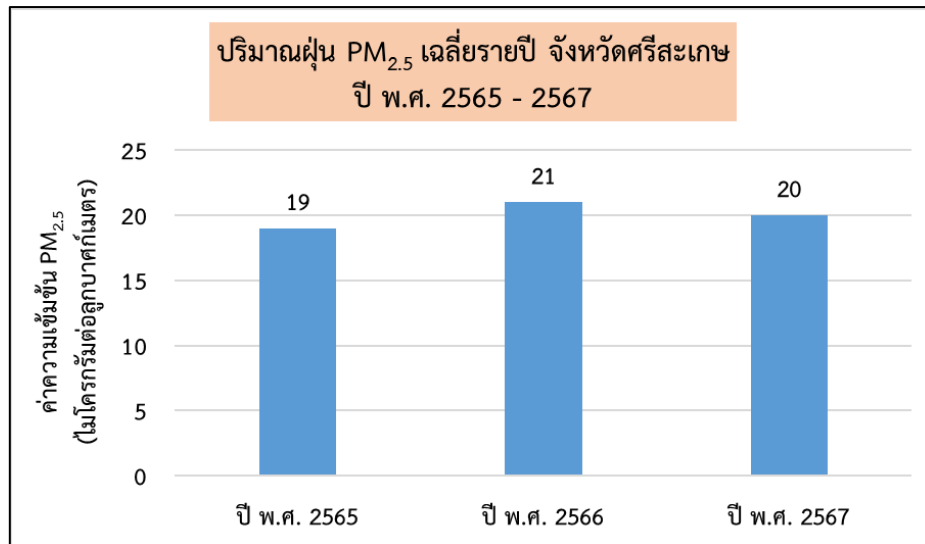

รูปที่ 2.15 ปริมาณฝุ่น PM_{2.5} เฉลี่ย 24 ชั่วโมง จังหวัดศรีสะเกษ ปี พ.ศ. 2567

ตารางที่ 2.33 ปริมาณฝุ่นละออง PM_{2.5} จังหวัดศรีสะเกษ ปี พ.ศ. 2567 และจำนวนวันที่มีค่าฝุ่น PM_{2.5} สูงเกินค่ามาตรฐาน

เดือน	ปริมาณฝุ่น PM _{2.5} เฉลี่ย 24 ชั่วโมง (ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร)	จำนวนวันที่สูงเกินมาตรฐาน / จำนวนวันที่ตรวจวัด	ปริมาณฝุ่น PM _{2.5} เฉลี่ย 1 ปี (ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร)
มกราคม	6.2 – 47.3	2 / 31	20
กุมภาพันธ์	12.5 – 66.7	20 / 29	
มีนาคม	16.8 – 61.3	18 / 31	
เมษายน	19.5 – 61.1	12 / 30	
พฤษภาคม	5.8 – 62.8	5 / 31	
มิถุนายน	3.3 – 13.3	0 / 30	
กรกฎาคม	4.2 – 11.6	0 / 31	
สิงหาคม	5.5 – 13.4	0 / 31	
กันยายน	4.8 – 12.0	0 / 30	
ตุลาคม	5.5 – 29.6	0 / 31	
พฤศจิกายน	5.5 – 27.6	0 / 30	
ธันวาคม	5.7 – 34.4	0 / 31	
มกราคม – ธันวาคม	3.3 – 66.7	57 / 366	
ค่ามาตรฐาน	ไม่เกิน 37.5	-	ไม่เกิน 15

แนวโน้มค่าฝุ่น PM_{2.5} จังหวัดศรีสะเกษ ในช่วงเวลา 3 ปีย้อนหลัง (ปี พ.ศ. 2565 – 2567) โดยพิจารณาจากค่าฝุ่น PM_{2.5} เฉลี่ย 1 ปี ของแต่ละปี พบว่าค่าเฉลี่ย PM_{2.5} มีค่าเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2565 ถึง 2566 และเริ่มมีค่าเฉลี่ยลดลงในปี พ.ศ. 2567 โดยค่าฝุ่น PM_{2.5} เฉลี่ยในเวลา 1 ปี ในช่วงปี พ.ศ. 2565 ถึง 2567 มีค่าเท่ากับ 19, 21 และ 20 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ตามลำดับ (รูปที่ 2.16)

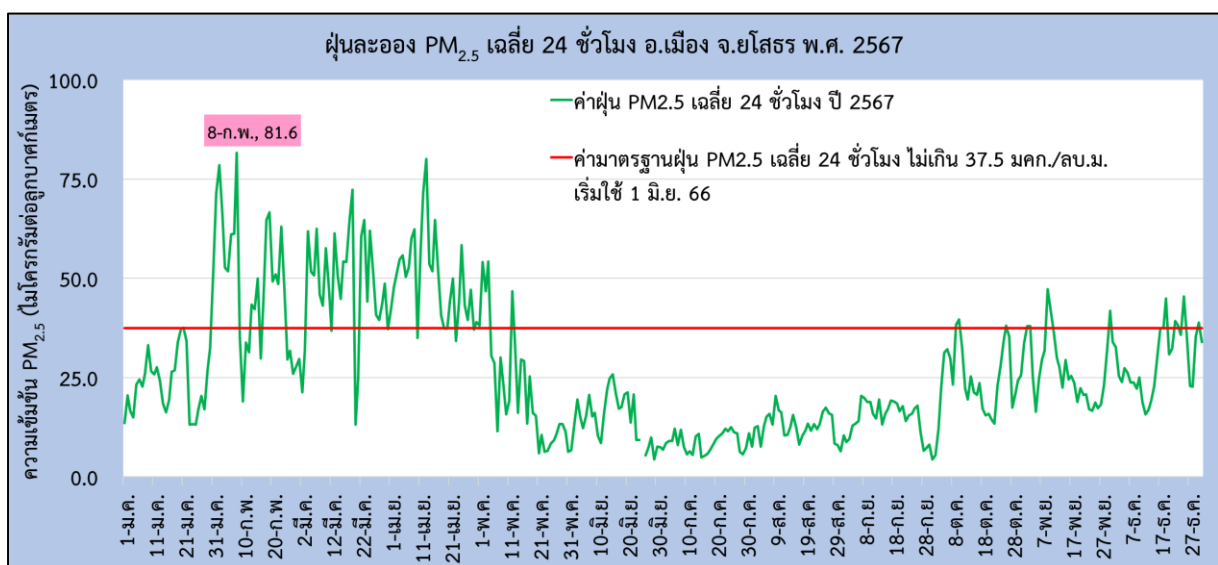

หมายเหตุ ปี พ.ศ. 2565-2566 ตรวจวัดหน่วยตรวจวัดคุณภาพอากาศ แบบเคลื่อนที่ (Mobile unit) กรมควบคุมมลพิษ และเครื่องตรวจวัดฝุ่น PM_{2.5} แบบติดตั้งชั่วคราว ณ ศาลากลางจังหวัดศรีสะเกษ และตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2566 ตรวจวัดโดยสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศ กรมควบคุมมลพิษ ติดตั้ง ณ สถานีอุตุนิยมวิทยาศรีสะเกษ

รูปที่ 2.16 ปริมาณฝุ่น PM_{2.5} เฉลี่ยรายปี จังหวัดศรีสะเกษ ระหว่างปี พ.ศ. 2565-2567

จังหวัดยโสธร

สถานการณ์ฝุ่น PM_{2.5} จังหวัดยโสธร ปี พ.ศ. 2567 พบว่า มีค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง อยู่ระหว่าง 4.4 – 81.6 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ซึ่งมีจำนวนวันที่มีค่าสูงเกินมาตรฐาน จำนวน 88 วัน จากการตรวจวัดทั้งหมด 365 วัน โดยเดือนเมษายน เป็นเดือนที่มีจำนวนวันของฝุ่น PM_{2.5} เฉลี่ย 24 ชั่วโมง สูงเกินมาตรฐานมากที่สุด จำนวน 25 วัน รองลงมาคือ เดือนมีนาคม จำนวน 24 วัน และเดือนที่ไม่พบค่าฝุ่น PM_{2.5} สูงเกินมาตรฐานฯ คือ เดือนมิถุนายน-กันยายน เนื่องจากเป็นช่วงฤดูฝน นอกจากนี้พบว่าค่าฝุ่น PM_{2.5} เฉลี่ยในเวลา 1 ปี มีค่าเท่ากับ 27 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ซึ่งมีค่าสูงเกินมาตรฐานกำหนด (รูปที่ 2.17 และตารางที่ 2.34)

รูปที่ 2.17 ปริมาณฝุ่น PM_{2.5} เฉลี่ย 24 ชั่วโมง จังหวัดยโสธร ปี พ.ศ. 2567

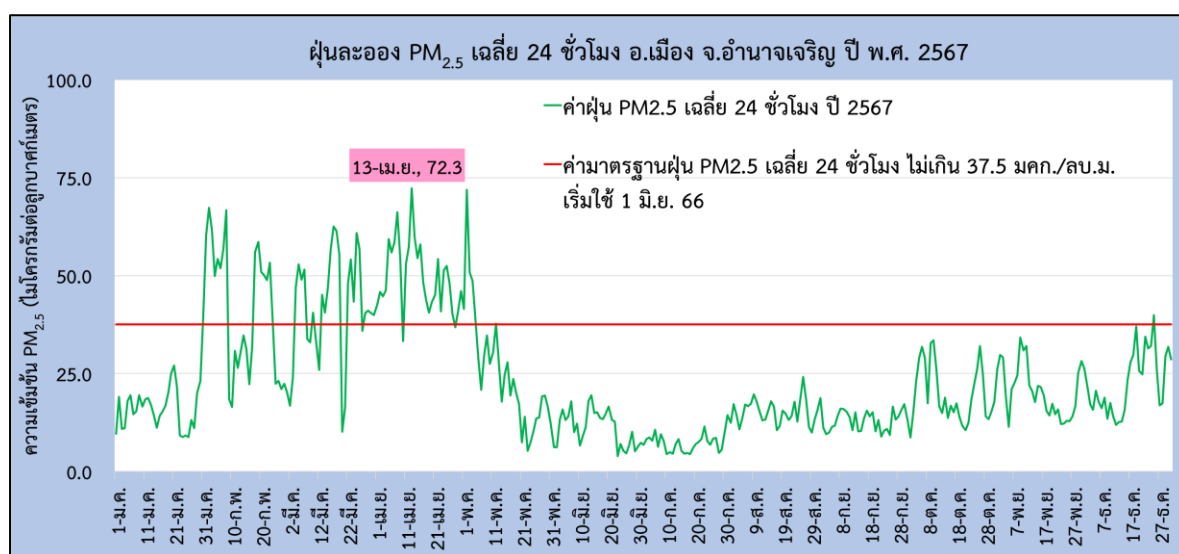
ตารางที่ 2.34 ปริมาณฝุ่นละออง PM_{2.5} จังหวัดยโสธร ปี พ.ศ. 2567 และจำนวนวันที่มีค่าฝุ่น PM_{2.5} สูงเกินค่ามาตรฐาน

เดือน	ปริมาณฝุ่น PM _{2.5} เฉลี่ย 24 ชั่วโมง (ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร)	จำนวนวันที่สูงเกินมาตรฐาน / จำนวนวันที่ตรวจวัด	ปริมาณฝุ่น PM _{2.5} เฉลี่ย 1 ปี (ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร)
มกราคม	13.2 – 51.2	1 / 31	27
กุมภาพันธ์	19.0 – 81.6	20 / 29	
มีนาคม	13.1 – 72.3	24 / 31	
เมษายน	34.2 – 80.1	25 / 30	
พฤษภาคม	5.9 – 54.2	5 / 31	
มิถุนายน	4.4 – 25.8	0 / 29	
กรกฎาคม	5.2 – 12.5	0 / 31	
สิงหาคม	6.4 – 20.4	0 / 31	
กันยายน	6.5 – 20.4	0 / 30	
ตุลาคม	4.4 – 39.7	3 / 31	
พฤศจิกายน	16.4 – 47.3	5 / 30	
ธันวาคม	15.8 – 45.5	5 / 31	
มกราคม – ธันวาคม	4.4 – 81.6	88 / 365	
ค่ามาตรฐาน	ไม่เกิน 37.5	-	ไม่เกิน 15

หมายเหตุ จังหวัดยโสธร เริ่มติดตั้งสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศในบรรยากาศทั่วไปของกรมควบคุมมลพิษ เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2566 จึงยังไม่มีข้อมูลย้อนหลังรายปี

จังหวัดอำนาจเจริญ

สถานการณ์ฝุ่น PM_{2.5} จังหวัดอำนาจเจริญ ปี พ.ศ. 2567 พบว่า มีค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง อยู่ระหว่าง 3.9 – 72.3 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ซึ่งมีจำนวนวันที่มีค่าสูงเกินมาตรฐาน จำนวน 72 วัน จากการตรวจวัดทั้งหมด 366 วัน โดยเดือนเมษายน เป็นเดือนที่มีจำนวนวันของฝุ่น PM_{2.5} เฉลี่ย 24 ชั่วโมง สูงเกินมาตรฐานมากที่สุด จำนวน 28 วัน รองลงมาคือ เดือนมีนาคม จำนวน 21 วัน และเดือนที่ไม่พบค่าฝุ่น PM_{2.5} สูงเกินมาตรฐาน คือเดือนมิถุนายน-พฤศจิกายน นอกจากนี้พบว่าค่าฝุ่น PM_{2.5} เฉลี่ยในเวลา 1 ปี มีค่าเท่ากับ 24 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ซึ่งมีค่าสูงเกินมาตรฐานกำหนด (รูปที่ 2.18 และตารางที่ 2.35)

รูปที่ 2.18 ปริมาณฝุ่น PM_{2.5} เฉลี่ย 24 ชั่วโมง จังหวัดอำนาจเจริญ ปี พ.ศ. 2567

ตารางที่ 2.35 ปริมาณฝุ่นละออง PM_{2.5} จังหวัดอำนาจเจริญ ปี พ.ศ. 2567 และจำนวนวันที่มีค่าฝุ่น PM_{2.5} สูงเกินค่ามาตรฐาน

เดือน	ปริมาณฝุ่น PM _{2.5} เฉลี่ย 24 ชั่วโมง (ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร)	จำนวนวันที่สูงเกินมาตรฐาน / จำนวนวันที่ตรวจวัด	ปริมาณฝุ่น PM _{2.5} เฉลี่ย 1 ปี (ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร)
มกราคม	8.9 – 39.8	1 / 31	24
กุมภาพันธ์	16.5 – 67.4	15 / 29	
มีนาคม	10.2 – 62.6	21 / 31	
เมษายน	33.3 – 72.3	28 / 30	
พฤษภาคม	5.3 – 71.9	6 / 31	
มิถุนายน	3.9 – 19.5	0 / 30	
กรกฎาคม	4.4 – 14.4	0 / 31	
สิงหาคม	9.9 – 24.2	0 / 31	
กันยายน	9.0 – 18.8	0 / 30	
ตุลาคม	8.8 – 33.5	0 / 31	
พฤศจิกายน	11.4 – 34.2	0 / 30	
ธันวาคม	11.9 – 39.9	1 / 31	
มกราคม – ธันวาคม	3.9 – 72.3	72 / 366	
ค่ามาตรฐาน	ไม่เกิน 37.5	-	ไม่เกิน 15

หมายเหตุ จังหวัดอำนาจเจริญ เริ่มติดตั้งสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศในบรรยากาศทั่วไปของกรมควบคุมมลพิษ เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2566 จึงยังไม่มีข้อมูลย้อนหลังรายปี

2 ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอน (PM₁₀)

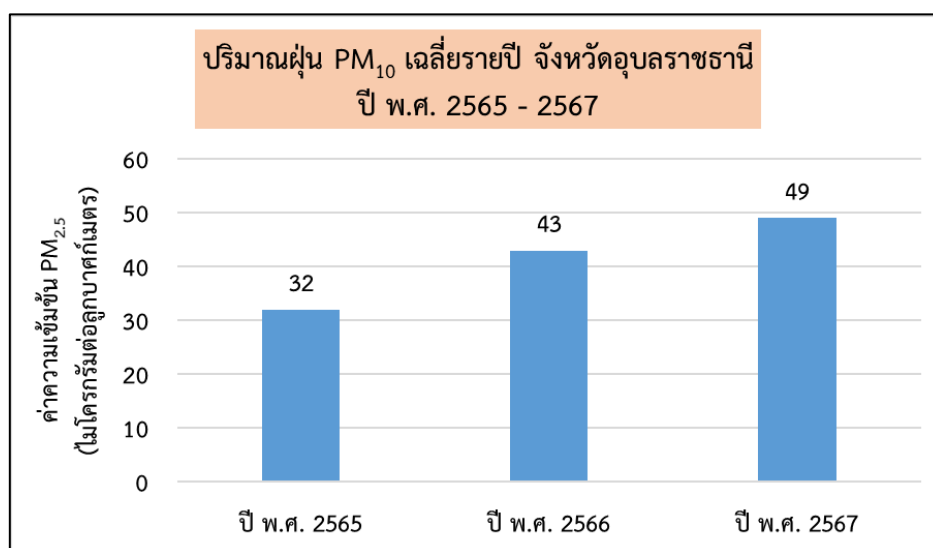
ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอน (PM₁₀) เป็นฝุ่นที่มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางไม่เกิน 10 ไมครอน เกิดจากการเผาไหม้เชื้อเพลิง การเผาในที่โล่ง กระบวนการอุตสาหกรรม การบด การม่ หรือการทำให้เป็นผงจากการก่อสร้าง ส่งผลกระทบต่อสุขภาพเนื่องจากเมื่อหายใจเข้าไปสามารถสะสมในระบบทางเดินหายใจ ทั้งนี้ สถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศในบรรยากาศทั่วไปในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ที่สามารถตรวจวัดค่าฝุ่น PM₁₀ ได้ มีจำนวน 2 สถานี คือ สถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศจังหวัดอุบลราชธานีและสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศจังหวัดมุกดาหาร รายละเอียดดังนี้

จังหวัดอุบลราชธานี

สถานการณ์ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอน ปี พ.ศ. 2567 จากสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศในบรรยากาศทั่วไป กรมควบคุมมลพิษ ณ ศูนย์แสดงและจำหน่ายสินค้าโอท็อป ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า มีค่าเฉลี่ยในเวลา 24 ชั่วโมง อยู่ระหว่าง 9 - 178 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร โดยมีจำนวนวันที่มีค่าสูงเกินมาตรฐาน (สูงเกิน 120 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) จำนวน 17 วัน จากการตรวจวัดทั้งหมด 354 วัน สำหรับปริมาณฝุ่น PM₁₀ เฉลี่ยในเวลา 1 ปี พบว่า มีค่าเท่ากับ 49 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ซึ่งมีค่าเพิ่มขึ้นจากปี 2565 และ 2566 แต่ยังคงอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่เกินค่ามาตรฐานกำหนด (มาตรฐานฝุ่น PM₁₀ ในบรรยากาศโดยทั่วไป ค่าเฉลี่ยในเวลา 1 ปี จะต้องไม่เกิน 50 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) (ตารางที่ 2.36 และรูปที่ 2.19)

ตารางที่ 2.36 ปริมาณฝุ่นละออง PM₁₀ จังหวัดอำนาจเจริญ ปี พ.ศ. 2567 และจำนวนวันที่มีค่าฝุ่น PM₁₀ สูงเกินค่ามาตรฐาน

เดือน	ปริมาณฝุ่น PM ₁₀ เฉลี่ย 24 ชั่วโมง (ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร)	จำนวนวันที่สูงเกินมาตรฐาน / จำนวนวันที่ตรวจวัด	ปริมาณฝุ่น PM ₁₀ เฉลี่ย 1 ปี (ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร)
มกราคม	35 - 134	1 / 31	49
กุมภาพันธ์	38 - 178	13 / 29	
มีนาคม	27 - 108	0 / 28	
เมษายน	45 - 146	2 / 30	
พฤษภาคม	16 - 161	1 / 25	
มิถุนายน	10 - 57	0 / 29	
กรกฎาคม	9 - 25	0 / 31	
สิงหาคม	12 - 26	0 / 29	
กันยายน	10 - 31	0 / 30	
ตุลาคม	17 - 66	0 / 31	
พฤศจิกายน	20 - 81	0 / 30	
ธันวาคม	16 - 88	0 / 31	
มกราคม - ธันวาคม	9 - 178	17 / 354	
ค่ามาตรฐาน	ไม่เกิน 120	-	ไม่เกิน 50

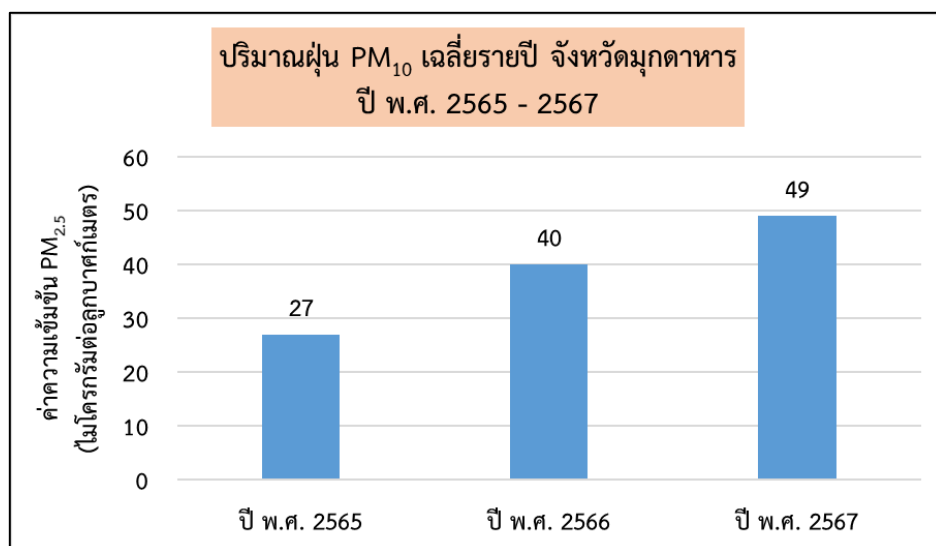
รูปที่ 2.19 ปริมาณฝุ่น PM₁₀ เฉลี่ยรายปี จังหวัดอุบลราชธานี ระหว่างปี พ.ศ. 2565-2567

จังหวัดมุกดาหาร

สถานการณ์ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 10 ไมครอน ปี พ.ศ. 2567 จากสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศในบรรยากาศทั่วไป กรมควบคุมมลพิษ ณ สนามกีฬาากลางจังหวัดมุกดาหาร ตำบลมุกดาหาร อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร พบว่า มีค่าเฉลี่ยในเวลา 24 ชั่วโมง อยู่ระหว่าง 19 - 118 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ซึ่งมีค่าไม่เกินมาตรฐานกำหนด (ไม่เกิน 120 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) สำหรับปริมาณฝุ่น PM₁₀ เฉลี่ยในเวลา 1 ปี พบว่า มีค่าเท่ากับ 49 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ซึ่งมีค่าเพิ่มขึ้นจากปี 2565 และ 2566 แต่ยังคงอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่เกินค่ามาตรฐานกำหนด (มาตรฐานฝุ่น PM₁₀ ในบรรยากาศโดยทั่วไป ค่าเฉลี่ยในเวลา 1 ปี จะต้องไม่เกิน 50 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) (ตารางที่ 2.37 และรูปที่ 2.20)

ตารางที่ 2.37 ปริมาณฝุ่นละออง PM₁₀ จังหวัดมุกดาหาร ปี พ.ศ. 2567 และจำนวนวันที่มีค่าฝุ่น PM₁₀ สูงเกินค่ามาตรฐาน

เดือน	ปริมาณฝุ่น PM ₁₀ เฉลี่ย 24 ชั่วโมง (ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร)	จำนวนวันที่สูงเกินมาตรฐาน / จำนวนวันที่ตรวจวัด	ปริมาณฝุ่น PM ₁₀ เฉลี่ย 1 ปี (ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร)
มกราคม	32 - 78	0 / 31	49
กุมภาพันธ์	40 - 107	0 / 28	
มีนาคม	37 - 118	0 / 31	
เมษายน	69 - 110	0 / 30	
พฤษภาคม	33 - 110	0 / 31	
มิถุนายน	19 - 53	0 / 30	
กรกฎาคม	20 - 34	0 / 31	
สิงหาคม	21 - 41	0 / 31	
กันยายน	20 - 36	0 / 30	
ตุลาคม	21 - 62	0 / 31	
พฤศจิกายน	22 - 68	0 / 30	
ธันวาคม	29 - 69	0 / 31	
มกราคม - ธันวาคม	19 - 118	0 / 365	
ค่ามาตรฐาน	ไม่เกิน 120	-	ไม่เกิน 50

รูปที่ 2.20 ปริมาณฝุ่น PM₁₀ เฉลี่ยรายปี จังหวัดมุกดาหาร ระหว่างปี พ.ศ. 2565-2567

ก๊าซโอโซน (O₃) เป็นก๊าซที่ไม่มีสีหรือมีสีฟ้าอ่อน มีกลิ่นฉุน ละลายน้ำได้เล็กน้อย เกิดขึ้นได้ทั้งในระดับบรรยากาศชั้นที่สูงจากผิวโลก และระดับชั้นบรรยากาศผิวโลกที่ใกล้พื้นดิน ก๊าซโอโซนที่เป็นสารมลพิษทางอากาศคือก๊าซโอโซนในชั้นบรรยากาศผิวโลก เกิดจากปฏิกิริยาระหว่างก๊าซออกไซด์ของไนโตรเจน และสารประกอบอินทรีย์ระเหยง่าย โดยมีแสงแดดเป็นตัวเร่งปฏิกิริยา มีผลกระทบต่อสุขภาพ โดยก่อให้เกิดการระคายเคืองตาและระคายเคืองต่อระบบทางเดินหายใจและเยื่อต่างๆ ความสามารถในการทำงานของปอดลดลง เหนื่อยเร็ว โดยเฉพาะในเด็ก คนชรา และคนที่เป็นโรคปอดเรื้อรัง

สถานการณ์ก๊าซโอโซนในพื้นที่รับผิดชอบ 5 จังหวัด ในปี พ.ศ. 2567 พบว่ามีปริมาณก๊าซโอโซนเฉลี่ย 1 ชั่วโมง สูงสุด อยู่ในช่วง 89 – 127 ส่วนในล้านส่วน (ppb) และค่าเฉลี่ย 8 ชั่วโมง สูงสุด อยู่ในช่วง 77 – 109 ppb (ตารางที่ 2.38) โดยส่วนใหญ่มีค่าสูงเกินมาตรฐานในช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน ทั้งนี้มาตรฐานกำหนดค่าเฉลี่ยของก๊าซโอโซน ในเวลา 1 ชั่วโมง ต้องไม่เกิน 100 ppb และค่าเฉลี่ยในเวลา 8 ชั่วโมง ต้องไม่เกิน 70 ppb

ตารางที่ 2.38 ปริมาณก๊าซโอโซนเฉลี่ย 1 ชั่วโมง และ 8 ชั่วโมง ปี พ.ศ. 2567

จังหวัด	ปริมาณก๊าซโอโซนเฉลี่ย 1 ชั่วโมง และ 8 ชั่วโมง (ค่าต่ำสุด – สูงสุด) ปี 2567	
	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)	ค่าเฉลี่ย 8 ชั่วโมง (ppb)
มุกดาหาร	1 - 127	2 - 109
ยโสธร	0 - 94	0 - 89
ศรีสะเกษ	0 - 90	2 - 77
อำนาจเจริญ	1 - 89	5 - 80
อุบลราชธานี	2 - 92	3 - 83
ค่ามาตรฐาน	ไม่เกิน 100	ไม่เกิน 70

หมายเหตุ จังหวัดยโสธร เริ่มมีการรายงานปริมาณโอโซนจากสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศ ในเดือนตุลาคม 2566

จังหวัดศรีสะเกษและจังหวัดอำนาจเจริญ เริ่มมีการรายงานปริมาณโอโซนจากสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศ ในเดือนพฤศจิกายน 2566

ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ (CO) เป็นก๊าซที่ไม่มีสี กลิ่น และรส เกิดจากการเผาไหม้ที่ไม่สมบูรณ์ของเชื้อเพลิงที่มีคาร์บอนเป็นองค์ประกอบ ก๊าซนี้สามารถสะสมอยู่ในร่างกายได้โดยจะไปรวมตัวกับฮีโมโกลบินในเม็ดเลือดแดงได้ดีกว่าออกซิเจนประมาณ 200-250 เท่า เมื่อหายใจเข้าไปทำให้ก๊าซชนิดนี้จะไปแย่งจับกับฮีโมโกลบินในเลือด เกิดเป็นคาร์บอกซีฮีโมโกลบิน (CoHb) ทำให้การลำเลียงออกซิเจนไปสู่เซลล์ต่างๆ ของร่างกายลดน้อยลง ส่งผลให้ร่างกายเกิดอาการอ่อนเพลีย และหัวใจทำงานหนักขึ้น

สถานการณ์ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ในพื้นที่รับผิดชอบโดยรวม พบว่า มีค่าเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานกำหนด โดยในปี พ.ศ. 2567 ปริมาณก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ เฉลี่ย 1 ชั่วโมง สูงสุด อยู่ในช่วง 1.62 – 2.90 ส่วนในล้านส่วน (ppm) และค่าเฉลี่ย 8 ชั่วโมง สูงสุด อยู่ในช่วง 0.72 – 1.49 ppm (ตารางที่ 2.39) ทั้งนี้ มาตรฐานกำหนดค่าเฉลี่ยของก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ ในเวลา 1 ชั่วโมง ต้องไม่เกิน 30 ppb และค่าเฉลี่ยในเวลา 8 ชั่วโมง ต้องไม่เกิน 9 ppb

ตารางที่ 2.39 ปริมาณก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ เฉลี่ย 1 ชั่วโมง และ 8 ชั่วโมง ปี พ.ศ. 2567

จังหวัด	ปริมาณก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ เฉลี่ย 1 ชั่วโมง และ 8 ชั่วโมง (ค่าต่ำสุด – สูงสุด) ปี 2567	
	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppm)	ค่าเฉลี่ย 8 ชั่วโมง (ppm)
มุกดาหาร	0.00 – 2.26	0.06 – 1.49
ยโสธร	0.05 – 2.90	0.09 – 1.10
ศรีสะเกษ	0.00 – 1.48	0.00 – 0.72
อำนาจเจริญ	0.17 – 1.62	0.20 – 1.30
ค่ามาตรฐาน	ไม่เกิน 30	ไม่เกิน 9

หมายเหตุ จังหวัดยโสธร เริ่มมีการรายงานปริมาณโอโซนจากสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศ ในเดือนตุลาคม 2566

จังหวัดศรีสะเกษและจังหวัดอำนาจเจริญ เริ่มมีการรายงานปริมาณโอโซนจากสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศ ในเดือนพฤศจิกายน 2566

จังหวัดอุบลราชธานี ไม่ได้มีการตรวจวัดก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ ในปี พ.ศ. 2567

5 ไนโตรเจนไดออกไซด์ (NO₂)

ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ (NO₂) เป็นก๊าซที่ไม่มีสีและกลิ่น ละลายน้ำได้เล็กน้อย มีอยู่ทั่วไปในธรรมชาติ หรือเกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น การเผาไหม้เชื้อเพลิงต่าง ๆ อุตสาหกรรมบางชนิด เป็นต้น ก๊าซนี้มีผลต่อระบบการมองเห็นและผู้ที่มีการหอบหืด หรือโรคเกี่ยวกับทางเดินหายใจ

สถานการณ์ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ในพื้นที่รับผิดชอบโดยรวม พบว่า มีค่าเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานกำหนด โดยในปี พ.ศ. 2567 ปริมาณก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ เฉลี่ย 1 ชั่วโมง สูงสุด มีค่าอยู่ในช่วง 44 – 61 ส่วนในล้านส่วน (ppb) (ตารางที่ 2.40) ทั้งนี้มาตรฐานกำหนดค่าเฉลี่ยของก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ ในเวลา 1 ชั่วโมง ต้องไม่เกิน 170 ppb

ตารางที่ 2.40 ปริมาณก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ เฉลี่ย 1 ชั่วโมง สูงสุด ปี พ.ศ. 2567

จังหวัด	ปริมาณก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ เฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ค่าต่ำสุด – สูงสุด) ปี 2567 (หน่วย : ppb)
มุกดาหาร	0 – 55
ยโสธร	0 – 44
ศรีสะเกษ	0 – 51
อำนาจเจริญ	0 – 52
อุบลราชธานี	0 – 61
ค่ามาตรฐาน	ไม่เกิน 170

หมายเหตุ จังหวัดยโสธร เริ่มมีการรายงานปริมาณโอโซนจากสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศ ในเดือนตุลาคม 2566

จังหวัดศรีสะเกษและจังหวัดอำนาจเจริญ เริ่มมีการรายงานปริมาณโอโซนจากสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศ ในเดือนพฤศจิกายน 2566

ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO₂) เป็นก๊าซที่ไม่มีสี หรืออาจมีสีเหลืองอ่อน ๆ มีรสและกลิ่นที่ระดับความเข้มข้นสูง เกิดจากธรรมชาติและการเผาไหม้เชื้อเพลิงที่มีกำมะถัน (ซัลเฟอร์) เป็นส่วนประกอบ สามารถละลายน้ำได้ดี สามารถรวมตัวกับสารมลพิษอื่นแล้วก่อตัวเป็นอนุภาคฝุ่นขนาดเล็กได้ ก๊าซนี้มีผลกระทบต่อสุขภาพ ทำให้เกิดการระคายเคืองต่อเยื่อปอด ผิวหนัง และระบบทางเดินหายใจ หากได้รับเป็นเวลานาน ๆ จะทำให้เป็นโรคหลอดลมอักเสบเรื้อรังได้

สถานการณ์ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ในพื้นที่รับผิดชอบโดยรวม พบว่า มีค่าเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานกำหนด โดยในปี พ.ศ. 2567 ปริมาณก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ เฉลี่ย 1 ชั่วโมง สูงสุด ของจุดตรวจวัดในพื้นที่รับผิดชอบ มีค่าอยู่ในช่วง 2 - 4 ส่วนในล้านส่วน (ppb) ทั้งนี้มาตรฐานกำหนดค่าเฉลี่ยของก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ในเวลา 1 ชั่วโมง ต้องไม่เกิน 300 ppb (ตารางที่ 2.41)

ตารางที่ 2.41 ปริมาณก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ เฉลี่ย 1 ชั่วโมง สูงสุด ปี พ.ศ. 2567

จังหวัด	ปริมาณก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ เฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ค่าต่ำสุด - สูงสุด) ปี 2567 (หน่วย ppb)
มุกดาหาร	0 - 3
ยโสธร	0 - 4
ศรีสะเกษ	0 - 2
อำนาจเจริญ	0 - 2
ค่ามาตรฐาน	ไม่เกิน 300

หมายเหตุ จังหวัดยโสธร เริ่มมีการรายงานปริมาณโอโซนจากสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศ ในเดือนตุลาคม 2566

จังหวัดศรีสะเกษและจังหวัดอำนาจเจริญ เริ่มมีการรายงานปริมาณโอโซนจากสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศ ในเดือนพฤศจิกายน 2566

จังหวัดอุบลราชธานี ไม่ได้มีการตรวจวัดก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ ในปี พ.ศ. 2567

แนวทางการแก้ไขปัญหาคุณภาพอากาศ

จากการติดตามสถานการณ์คุณภาพอากาศจากสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศในบรรยากาศทั่วไปในพื้นที่รับผิดชอบข้างต้น จะพบว่า ปัญหาคุณภาพอากาศในพื้นที่ส่วนใหญ่ คือ ปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM_{2.5}) สูงเกินค่ามาตรฐาน โดยเฉพาะในช่วงเดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม ของทุกปี เนื่องจากเป็นช่วงที่มีการเผาในพื้นที่เป็นจำนวนมากทั้งในพื้นที่เกษตรและพื้นที่ป่า ทั้งนี้ สถานการณ์ปัญหาฝุ่นละออง PM_{2.5} รัฐบาลได้ให้ความสำคัญโดยกำหนดให้การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง เป็นวาระแห่งชาติ สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ได้ดำเนินการติดตาม เฝ้าระวัง และแจ้งเตือนสถานการณ์ฝุ่นละออง รวมทั้งประสานติดตามผลการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจัดทำสื่อสารประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ประชาชนผ่านช่องทางต่างๆ เพื่อสร้างความเป็นเอกภาพด้านข้อมูลข่าวสารและเพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่สาธารณชน รวมถึงได้บูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM_{2.5} ในพื้นที่รับผิดชอบ ดังนี้

1. การเพิ่มประสิทธิภาพการติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังฝุ่นละออง PM_{2.5} โดยประสานงานกับกรมควบคุมมลพิษขับเคลื่อนให้มีการติดตั้งสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศให้ครอบคลุมพื้นที่รับผิดชอบ 5 จังหวัด เพื่อให้มีข้อมูลที่จะนำไปใช้ในการประเมินสถานการณ์ปัญหาคุณภาพอากาศในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ประสานงานร่วมกับสำนักงานขนส่งจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบขับเคลื่อนการเฝ้าระวังและควบคุมควันดำจากการจราจร และดำเนินการออกคำสั่งห้ามใช้รถยนต์ควันดำ
3. เข้าร่วมเป็นคณะทำงานศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ไฟป่า หมอกควัน และฝุ่นละออง PM_{2.5} ในระดับจังหวัด เพื่อประสานการดำเนินงานในการเฝ้าระวังและควบคุมการปล่อยมลพิษทางอากาศและเพิ่มมาตรการป้องกันปัญหาฝุ่นละออง PM_{2.5} จากโรงงานอุตสาหกรรม การเผาในที่โล่ง และพื้นที่ทางการเกษตร
4. การประสานงานร่วมกับสำนักงานเกษตรจังหวัดในการควบคุมการเผาในพื้นที่ทำการเกษตร เพื่อส่งเสริมให้มีการจัดการเศษวัสดุทางการทำเกษตร โดยการนำมาใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น การไถกลบตอซังข้าว การหมักทำปุ๋ย การใช้เป็นอาหารสัตว์ การอัดฟางเพื่อนำไปแปรรูปเป็นเชื้อเพลิงและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ
5. สร้างช่องทางการประชาสัมพันธ์ จัดทำสื่อวีดิทัศน์ และสปรอตวิทยุ เพื่อถ่ายทอดความรู้ด้านสถานการณ์ฝุ่นละออง PM_{2.5} ผ่านช่องทางต่างๆ ได้แก่ เว็บไซต์สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) สถานีโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานเชิงรุกเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเฝ้าระวัง ติดตาม และแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM_{2.5} ให้มีประสิทธิภาพ จึงมีข้อเสนอแนะในการดำเนินงานในปีต่อไป ดังนี้

มาตรการที่ 1 การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ โดยมีการทบทวน วิเคราะห์ข้อมูล และประเมินผล สถานการณ์ที่เกิดขึ้นและการดำเนินการที่ผ่านมาเพื่อถอดบทเรียนการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก

มาตรการที่ 2 การป้องกันและลดการเกิดมลพิษต้นทาง (แหล่งกำเนิด) ดังนี้

(1) ยานพาหนะ

(1.1) บังคับใช้มาตรฐานการระบายมลพิษทางอากาศจากรถยนต์

(2) การเผาในที่โล่งและพื้นที่การเกษตร

(2.1) ส่งเสริมการนำเศษวัสดุการเกษตรมาใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพทดแทนการเผา

(2.2) ส่งเสริมการไถกลบตอซังข้าว

(2.3) ควบคุมไม่ให้มีการเผาในที่โล่ง พื้นที่ป่า พื้นที่เกษตรกรรม และพื้นที่ริมทางหลวง

(2.4) พัฒนาระบบการแจ้งเตือนจุดการเผา

(3) อุตสาหกรรม โดยติดตั้งระบบบำบัดมลพิษทางอากาศที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งติดตั้งระบบ Continuous Emission Monitoring System (CEMS) เพื่อตรวจวัดมลพิษทางอากาศจากปล่องอัตโนมัติอย่างต่อเนื่อง

(4) การก่อสร้างและผังเมือง

(4.1) การควบคุมฝุ่นจากการก่อสร้าง โดยบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(4.2) เพิ่มพื้นที่สีเขียวโดยการปลูกต้นไม้ให้เพิ่มขึ้น

(4.3) ผลักดันการก่อสร้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

(5) ภาคครัวเรือน โดยใช้พลังงานสะอาดในครัวเรือน รวมทั้งพัฒนา ส่งเสริมการใช้เตาไร้ควันและถ่านปลอดมลพิษ

มาตรการที่ 3 การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการมลพิษ เป็นการพัฒนาระบบ เครื่องมือ กลไกการบริหารจัดการ การศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ ดังนี้

(1) การพัฒนาเครือข่ายการติดตามตรวจสอบคุณภาพอากาศ โดยเพิ่มประสิทธิภาพ เทคโนโลยีการตรวจวัด และขยายเครือข่ายโดยให้ท้องถิ่นสามารถติดตามตรวจสอบในพื้นที่ตนเอง

(2) ปรับปรุงกระบวนการแนวทางปฏิบัติ เช่น การประกาศห้ามเผา การจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก

(3) การถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านมลพิษทางอากาศเพื่อสร้างความตระหนักและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก

(4) การแก้ไขปัญหาหมอกพิษข้ามแดน โดยใช้กลไกระหว่างประเทศ เพื่อให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามแดนมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม

(5) การจัดทำบัญชีการระบายมลพิษทางอากาศจากแหล่งกำเนิดพื้นที่วิกฤตเป็นระยะ

(6) การส่งเสริมการวิจัย พัฒนาระบบคาดการณ์สถานการณ์มลพิษทางอากาศโดยบูรณาการความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยและสาเหตุการเกิดปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM_{2.5} ในพื้นที่

2.4 สถานการณ์น้ำเสียชุมชน

ระบบรวบรวมและระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่รับผิดชอบ สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ทั้ง 5 จังหวัด ประกอบด้วยจังหวัดมุกดาหาร ยโสธร ศรีสะเกษ อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนทั้งหมด 5 แห่ง ซึ่งในปี 2567 พื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) มีปริมาณน้ำเสียเกิดขึ้นทั้งหมด ประมาณ 683,695.95 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน (คำนวณจากจำนวนประชากร ในอัตราการเกิดน้ำเสีย 150 ลิตรต่อคนต่อวัน) แต่น้ำเสียที่เกิดขึ้นสามารถรวบรวมเข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสียได้ ประมาณ 30,966.18 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 4.53 ของปริมาณน้ำเสียที่เกิดขึ้นทั้งหมด ซึ่งมีปริมาณ น้อยมากเมื่อเทียบกับปริมาณน้ำเสียทั้งหมดที่เกิดขึ้น (ตารางที่ 2.42)

ตารางที่ 2.42 ปริมาณน้ำเสียชุมชนที่เกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบ ปี 2567

จังหวัด	จำนวนประชากร (คน)	ปริมาณน้ำเสียที่เกิดขึ้น (ลบ.ม./วัน)	ปริมาณน้ำเสียเฉลี่ยที่เข้าระบบบำบัดน้ำเสีย (ลบ.ม./วัน)	ร้อยละปริมาณน้ำเสียที่เข้าระบบฯ
มุกดาหาร	350,510	52,576.50	8,082.43	15.37
ยโสธร	525,325	78,798.75	752.33	0.95
ศรีสะเกษ	1,442,013	216,301.95	-	-
อำนาจเจริญ	372,183	55,827.45	6,534.01	11.70
อุบลราชธานี	1,867,942	280,191.30	15,597.41	5.57
รวม	4,557,973	683,695.95	30,966.18	4.53

หมายเหตุ : 1) จำนวนประชากร จากประกาศสำนักทะเบียนกลาง เรื่อง จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2567
 2) ปริมาณน้ำเสียที่เกิดขึ้น คำนวณจากจำนวนประชากรคูณด้วยอัตราการเกิดน้ำเสีย 150 ลิตรต่อคนต่อวัน (จำนวนประชากร x 0.15)
 3) จังหวัดศรีสะเกษ ยังไม่มีระบบรวบรวมและระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน
 4) จังหวัดอุบลราชธานี มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน จำนวน 2 แห่ง (ปริมาณน้ำเสียเฉลี่ยที่เข้าระบบฯ ทม.วารินชำราบ 10,416.67 ลบ.ม./วัน และ ทน.อุบลราชธานี 5,180.74 ลบ.ม./วัน)

โดยระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนทั้ง 5 แห่ง ในพื้นที่รับผิดชอบสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้
 1. ระบบเติมอากาศ (Aerated Lagoon : AL) จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ ระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนของเทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

2. ระบบบ่อปรับเสถียร (Stabilization Pond : SP) จำนวน 4 แห่ง ได้แก่

- 2.1 ระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนของเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
- 2.2 ระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนของเทศบาลเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ
- 2.3 ระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร
- 2.4 ระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนของเทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร

ในปี 2567 สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ได้ดำเนินการสำรวจและประเมินระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียชุมชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบที่มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนรวมทั้งสิ้น 5 แห่ง พบว่า เปิดดำเนินการเดินระบบได้ตามปกติ จำนวน 5 แห่ง

ทั้งนี้ สามารถสรุปรายละเอียดระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ได้ดังตารางที่ 2.43

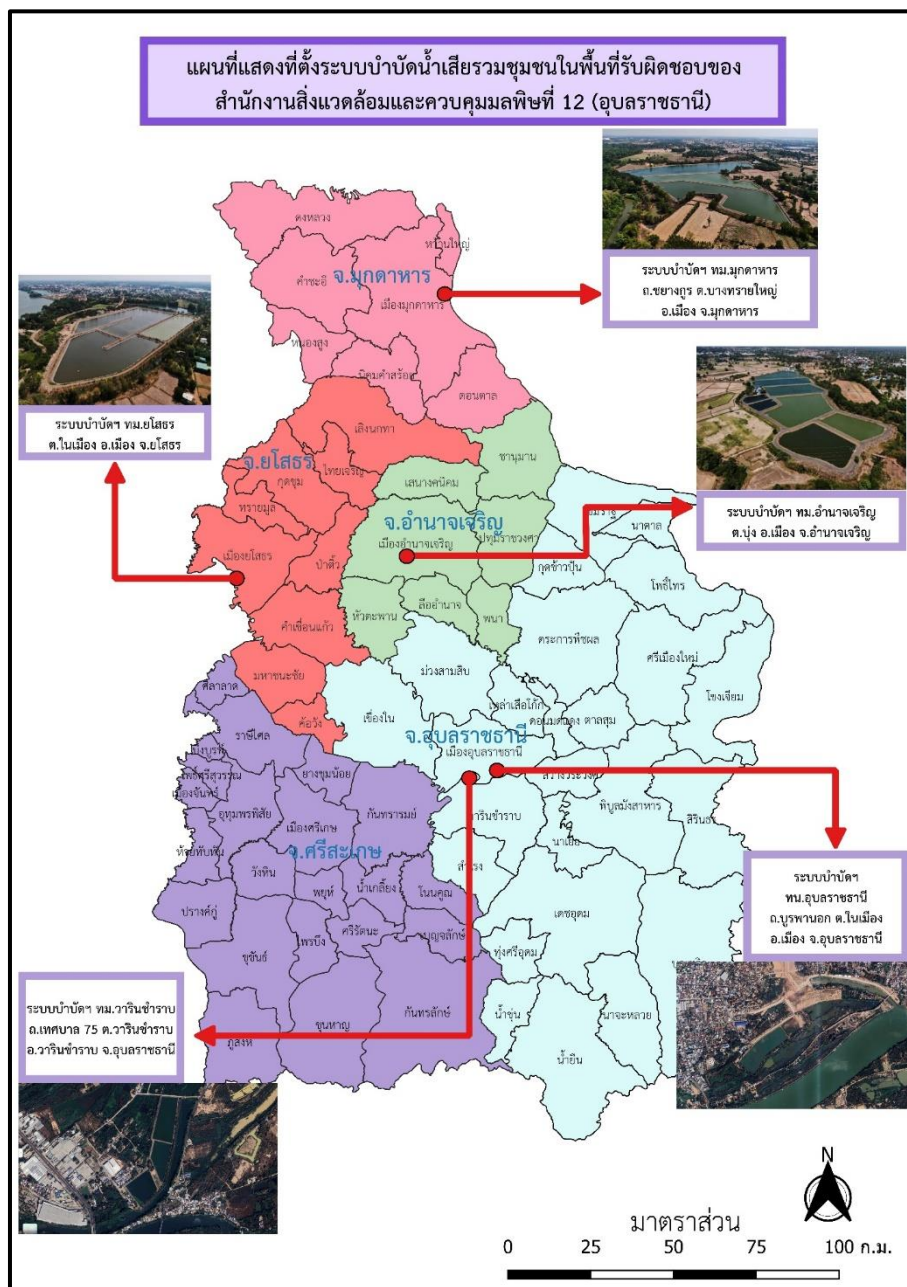
ตารางที่ 2.43 รายละเอียดระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบ

จังหวัด	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ระบบบำบัดน้ำเสีย	ความสามารถในการบำบัดน้ำเสีย (ลบ.ม./วัน)	ปริมาณน้ำเสียเข้าระบบ (ลบ.ม./วัน)
มุกดาหาร	เทศบาลเมืองมุกดาหาร	บ่อปรับเสถียร/เปิดดำเนินการ	8,500.00	8,082.43
อำนาจเจริญ	เทศบาลเมืองอำนาจเจริญ	บ่อปรับเสถียร/เปิดดำเนินการ	12,800.00	6,534.01
ยโสธร	เทศบาลเมืองยโสธร	บ่อปรับเสถียร/เปิดดำเนินการ	7,246.00	752.33
อุบลราชธานี	เทศบาลเมืองวารินชำราบ	บ่อปรับเสถียร/เปิดดำเนินการ	18,000.00	10,416.67
	เทศบาลนครอุบลราชธานี	บ่อเติมอากาศ/เปิดดำเนินการ	22,000.00	5,180.74

สำหรับจังหวัดศรีสะเกษ ยังไม่มีระบบรวบรวมและระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนในพื้นที่ โดยในปี 2567 สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ร่วมกับกองจัดการคุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษ และสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดศรีสะเกษ ทาหรือแนวทางการขับเคลื่อนผลักดันให้มีการก่อสร้างระบบรวบรวมและระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนเทศบาลเมืองศรีสะเกษ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพให้ท้องถิ่นมีการจัดการน้ำเสียอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเตรียมดำเนินการออกเทศบัญญัติให้บ้านเรือนและแหล่งกำเนิดน้ำเสียต่อเชื่อมท่อน้ำเสียเข้าสู่ระบบรวบรวมน้ำเสีย กำหนดค่าบริการบำบัดน้ำเสีย และจัดเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสีย เมื่อดำเนินการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนแล้วเสร็จ ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 สำนักงานเทศบาลเมืองศรีสะเกษ ได้กำหนดแผนดำเนินการจ้างที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบรายละเอียดระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย (Feasibility Study Detail Design : FS/DD) ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและการขยายตัวของพื้นที่ในปัจจุบัน รวมถึงศึกษาความเป็นไปได้ในการรวบรวมน้ำเสียมายังพื้นที่ 30 ไร่ บริเวณด้านข้างสำนักงานเกษตรจังหวัดศรีสะเกษ ที่จะขอใช้ประโยชน์จากกรมธนารักษ์ ในการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย เพื่อประกอบการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการน้ำเสียชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ทั้งนี้ จากการติดตามประเมินประสิทธิภาพการเดินระบบบำบัดน้ำเสียของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด และเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ในปี 2567 พบว่า ระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 4 แห่ง มีคุณภาพน้ำทิ้งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 127 ตอนพิเศษ 69 ง วันที่ 2 มิถุนายน 2553 สำหรับระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนเทศบาลเมืองอำนาจเจริญ มีค่า pH ไม่เป็นไปตามมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน (รูปที่ 2.21 และตารางที่ 2.44)

รูปที่ 2.21 แผนที่แสดงที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12

ตารางที่ 2.44 ผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำทิ้งหลังจากจากระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน

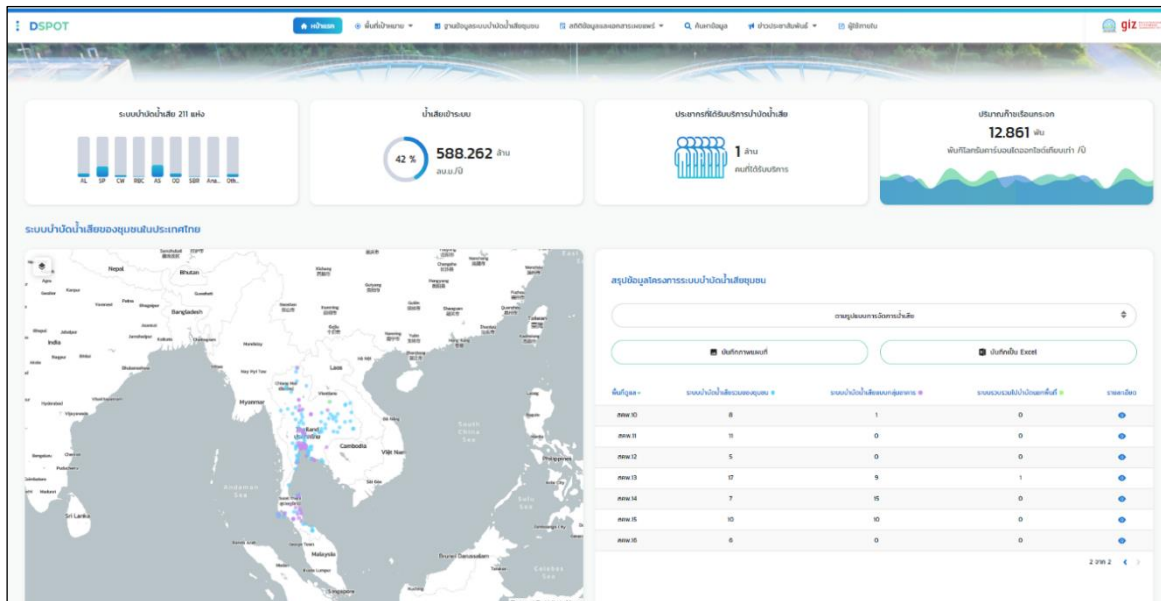
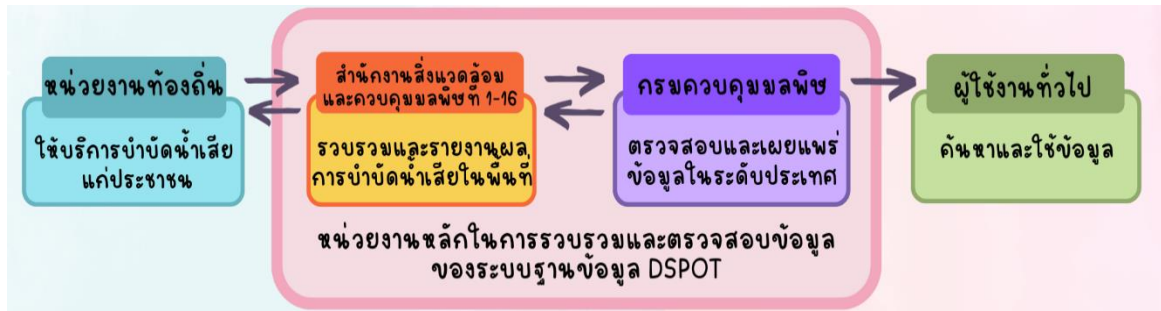
ระบบบำบัดน้ำเสีย	พารามิเตอร์					
	ค่าความเป็นกรดและด่าง (pH)	ค่าบีโอดี (BOD) มิลลิกรัมต่อลิตร	ค่าสารแขวนลอย** (SS) มิลลิกรัมต่อลิตร	ฟอสฟอรัสทั้งหมด มิลลิกรัมฟอสฟอรัสต่อลิตร	น้ำมันและไขมัน (Grease & Oil) มิลลิกรัมต่อลิตร	ค่าทีเคเอ็น (TKN) มิลลิกรัมต่อลิตร
1. ระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน เทศบาลเมืองมุกดาหาร	7.8	4.8	16.2	1.36	0.04	9.57
2. ระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน เทศบาลเมืองอำนาจเจริญ จุดที่ 1	9.3	5.0	25	1.47	0.29	4.20
3. ระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน เทศบาลเมืองอำนาจเจริญ จุดที่ 2	10.9	6.0	19.6	1.44	4.82	1.56
4. ระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน เทศบาลเมืองยโสธร	8.7	10.5	48.7	0.05	0.72	13.1
5. ระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน เทศบาลเมืองวารินชำราบ	9.0	5.0	22.5	1.47	0.19	2.12
6. ระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน เทศบาลนครอุบลราชธานี	7.5	7.4	25.0	0.53	0.67	3.13
ค่ามาตรฐาน* (ไม่เกิน)	5.5-9.0	20	50	2	5	-

หมายเหตุ * ค่ามาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน ประกาศ ณ วันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2553

** ค่าของแข็งแขวนลอย (SS) กรณีหน่วยบำบัดสุดท้ายเป็นบ่อปรับเสถียร (Stabilization Pond) หรือ บ่อฝัง (Oxidation Pond) ไม่เกิน 50 มิลลิกรัมต่อลิตร

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ดำเนินการบันทึกข้อมูลรายละเอียดสถานภาพและผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำทิ้งของระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบลงใน “ระบบฐานข้อมูลและติดตามการดำเนินงานระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนและระบบบำบัดน้ำเสียแบบกลุ่มอาคาร” (DSPOT : Database System for Publicly Owned Treatment Works) ผ่านเว็บไซต์ <https://dspot.pcd.go.th/> ของกรมควบคุมมลพิษ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลสถานการณ์ของระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนและการจัดการน้ำเสียในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) และในภาพรวมของประเทศไทย โดยระบบฐานข้อมูล DSPOT จะครอบคลุมเฉพาะระบบบำบัดน้ำเสียรวมที่หน่วยงานรัฐเป็นผู้บริหารจัดการ สำหรับผู้ใช้งานบุคคลทั่วไปสามารถค้นหาหรือนำข้อมูลเปิดไปใช้ได้ (Open Data) อาทิ รายละเอียดระบบบำบัดน้ำเสียรวมของประเทศ ปริมาณน้ำเสียที่เข้าระบบ และสถิติการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน ซึ่งการแสดงผลข้อมูลรายละเอียดต่างๆ สามารถบันทึกในรูปแบบแผนที่และตารางเอกสาร โดยเป็นข้อมูลที่เข้าใจได้ง่ายและนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันที (รูปที่ 2.22)

รายการข้อมูลโครงการระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน

พื้นที่: กทม.12

ลำดับ	ระบบบำบัด	จังหวัด	ประเภทระบบบำบัด	สถานะปัจจุบัน	ผู้ดูแลระบบ	GHG Emission	ครอบคลุมพื้นที่	ดำเนินการ
1	เทศบาลนคร กรุงเทพมหานคร	กรุงเทพมหานคร	AL	ไม่พร้อม	เทศบาล	-	14.52	●
2	เทศบาลเมือง วานิชย์ราษฎร์	กรุงเทพมหานคร	SP	พร้อม	เทศบาล	-	7.7	●
3	เทศบาลเมืองคลองเตย	กรุงเทพมหานคร	SP	พร้อม	เทศบาล	-	6.5	●
4	เทศบาลเมือง อำเภอบางพลี	กรุงเทพมหานคร	SP	พร้อม	เทศบาล	-	15.36	●
5	เทศบาลเมือง บางพลี	กรุงเทพมหานคร	SP	พร้อม	เทศบาล	-	8.4	●

หมายเหตุ: AL : ระบบบำบัดน้ำเสีย (Assisted Lagoon: AL) SP : ระบบบำบัดน้ำเสีย (Stabilization Pond: SP) CW : ระบบบำบัดน้ำเสีย (Constructed Wetland: CW) RBC : ระบบบำบัดน้ำเสีย (Rotating Biological Contactor: RBC) AS : ระบบบำบัดน้ำเสีย (Activated Sludge: AS) OD : ระบบบำบัดน้ำเสีย (Oxidation Ditch: OD) SBR : ระบบบำบัดน้ำเสีย (Sequencing Batch Reactor: SBR) MSBR : Membrane sequencing batch reactor (MSBR) GHG Emission : การปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากระบบบำบัดน้ำเสีย (การปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากระบบบำบัดน้ำเสีย)

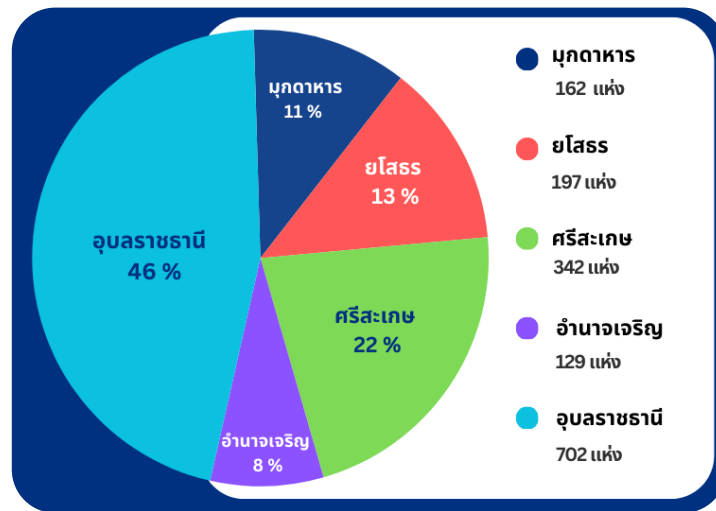
รูปที่ 2.22 แสดงเว็บไซต์ระบบฐานข้อมูลและติดตามการดำเนินงานระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน และระบบบำบัดน้ำเสียแบบกลุ่มอาคาร” (DSPOT) <https://dspot.pcd.go.th/>

2.5 สถานการณ์แหล่งกำเนิดมลพิษ

พื้นที่รับผิดชอบสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) จำนวน 5 จังหวัด มีแหล่งกำเนิดมลพิษตามกฎหมายกระทรวงกำหนดตามหลักเกณฑ์ วิธีการและแบบการจัดเก็บสถิติและข้อมูล การจัดทำบันทึกรายละเอียดและรายงานสรุปผลการดำเนินงานของระบบบำบัดน้ำเสีย พ.ศ. 2555 ทั้งหมด 7 ประเภท มีจำนวนทั้งสิ้น 1,532 แห่ง โดยจังหวัดอุบลราชธานี มีแหล่งกำเนิดมลพิษมากที่สุด จำนวน 702 แห่ง รองลงมา ได้แก่ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 342 แห่ง จังหวัดยโสธร จำนวน 197 แห่ง จังหวัดมุกดาหาร 162 แห่ง และจังหวัดอำนาจเจริญ จำนวน 129 แห่ง ตามลำดับ (ตารางที่ 2.45 และ รูปที่ 2.23)

ตารางที่ 2.45 สรุปจำนวนแหล่งกำเนิดมลพิษ ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12

ประเภทของแหล่งกำเนิดมลพิษ	แหล่งกำเนิดมลพิษทั้งหมด (มีระบบบำบัดน้ำเสีย)					รวมทั้งหมด (มีระบบบำบัดน้ำเสีย)
	มุกดาหาร	ยโสธร	ศรีสะเกษ	อำนาจเจริญ	อุบลราชธานี	
1. โรงงานอุตสาหกรรม	35	41	100	49	291	516
2. อาคารบางประเภทและบางขนาด						
- อาคารชุด	-	-	-	-	2	2
- โรงแรม	14	2	7	1	23	47
- โรงพยาบาล	8	11	24	7	37	87
- หอพัก	-	-	-	-	3	3
- สถานบริการ	-	-	-	-	-	-
- โรงเรียน สถาบันอุดมศึกษา	7	11	17	26	40	101
- อาคารที่ทำการของรัฐ	6	1	4	4	8	23
- ศูนย์การค้าหรือห้างสรรพสินค้า	10	5	7	1	21	44
- ตลาด	1	-	1	-	5	7
- ภัตตาคารหรือร้านอาหาร	-	-	-	-	2	2
3. การเลี้ยงสุกร	31	41	33	12	104	221
4. สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง	48	83	147	27	161	466
5. บ่อเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด	1	1	1	1	3	7
6. ระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน	1	1	-	1	2	5
7. ที่ดินจัดสรร	-	-	1	-	-	1
รวม	162	197	342	129	702	1,532
จำนวนท้องถิ่นทั้งหมดที่มี แหล่งกำเนิดมลพิษ (แห่ง)	23	49	217	31	320	640

รูปที่ 2.23 แสดงร้อยละของจำนวนแหล่งกำเนิดมลพิษในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12

ในปี 2567 ดำเนินการติดตามตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษตามบทบัญญัติในมาตรา 80 และ 82 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดศรีสะเกษ อำนาจเจริญ ยโสธร มุกดาหาร และอุบลราชธานี จำนวนทั้งสิ้น 25 แห่ง (รูปที่ 2.24)

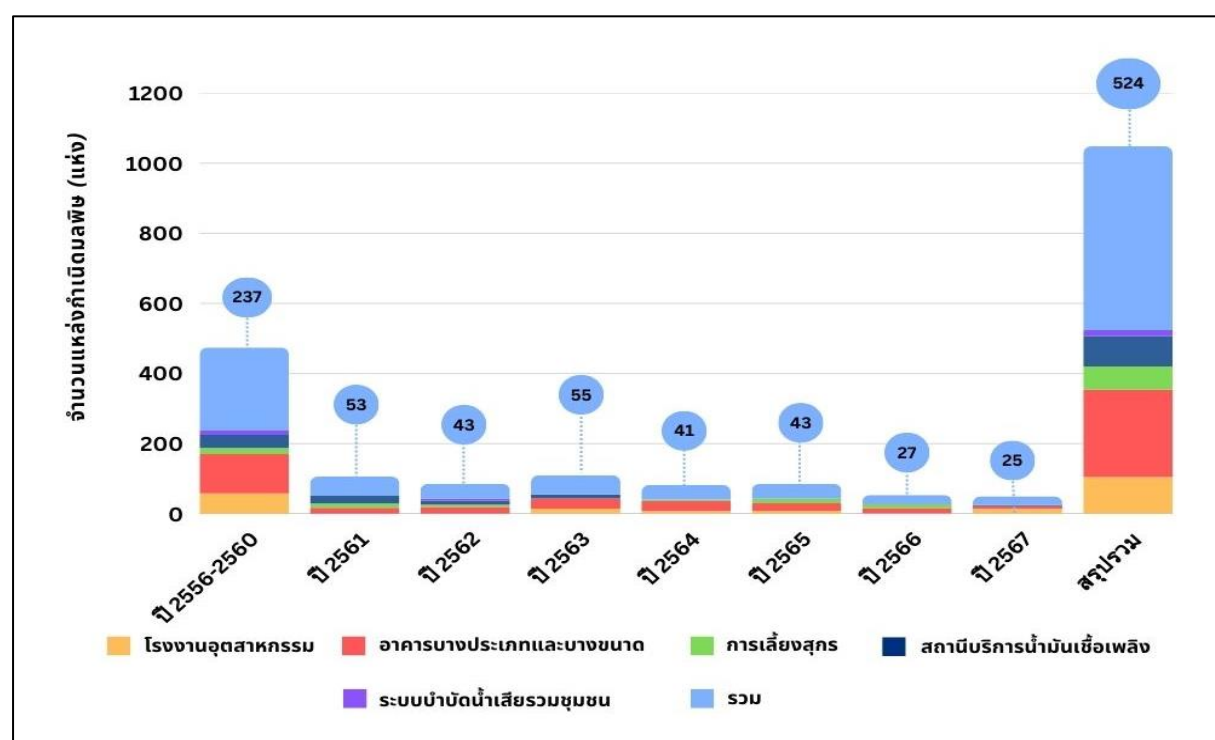
รูปที่ 2.24 การดำเนินงานติดตามตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษ ตามมาตรา 80 และ 82 ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ปี 2567

การดำเนินการติดตามตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษในพื้นที่รับผิดชอบ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2556-2567 จำนวน 524 แห่ง แบ่งเป็น โรงงานอุตสาหกรรม จำนวน 105 แห่ง อาคารบางประเภทและบางขนาด จำนวน 249 แห่ง การเลี้ยงสุกร จำนวน 66 แห่ง สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง จำนวน 87 แห่ง ระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน จำนวน 17 แห่ง สามารถสรุปผลการดำเนินงานได้ดังตารางที่ 2.46 และ รูปที่ 2.25

ตารางที่ 2.46 การดำเนินการติดตามตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษตั้งแต่ ปี 2556-2567

ที่	ประเภทของแหล่งกำเนิด	จำนวนแหล่งกำเนิดมลพิษ (แห่ง)								สรุปรวม
		ปี 2556-ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566	ปี 2567	
1	โรงงานอุตสาหกรรม	58	-	-	15	8	9	1	14	105
2	อาคารบางประเภทและบางขนาด	112	17	19	29	28	21	15	8	249
3	การเลี้ยงสุกร	18	12	7	-	5	13	11	-	66
4	สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง	37	24	12	11	-	-	-	3	87
5	ระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน	12	-	5	-	-	-	-	-	17
รวม		237	53	43	55	41	43	27	25	524

หมายเหตุ ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนทั้งหมด 5 แห่ง

รูปที่ 2.25 แผนภูมิแสดงผลการดำเนินการติดตามตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษตั้งแต่ ปี 2556-2567

จากการดำเนินการตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษทั้ง 25 แห่ง พบว่า มีการระบายน้ำทิ้งออกสู่สิ่งแวดล้อมภายนอกหรือแหล่งน้ำสาธารณะ จำนวน 9 แห่ง ทำการเก็บตัวอย่างน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิดมลพิษ จำนวน 9 แห่ง และแหล่งกำเนิดมลพิษที่ไม่มีการระบายน้ำทิ้งออกสู่สิ่งแวดล้อมภายนอก จำนวน 14 แห่ง ได้ทำการเก็บตัวอย่างน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิดมลพิษ จำนวน 14 แห่ง เพื่อเป็นการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำทิ้ง ส่วนแหล่งกำเนิดมลพิษ จำนวน 2 แห่ง ไม่ได้ทำการเก็บตัวอย่างน้ำทิ้ง เนื่องจากมีน้ำเสียจากระบวนการผลิตค่อนข้างน้อย จึงไม่มีการเก็บตัวอย่างน้ำ เพื่อนำตัวอย่างมาวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการวิเคราะห์คุณภาพสิ่งแวดล้อม สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) พบว่า มีค่าเป็นไปตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด จำนวน 25 แห่ง รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 2.47

ตารางที่ 2.47 ผลการดำเนินงานติดตามตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ประเภท แหล่งกำเนิดมลพิษ	เข้า ตรวจสอบ	ระบาย น้ำทิ้ง	ไม่ระบาย น้ำทิ้ง	เก็บตัวอย่าง น้ำทิ้ง	คุณภาพน้ำทิ้ง เป็นไปตามมาตรฐาน	เก็บตัวอย่าง น้ำทิ้งไม่ได้
1) โรงพยาบาล	5	3	2	5	5	-
2) โรงงานอุตสาหกรรม	14	2	10	12	3	2
3) ห้างสรรพสินค้า	3	2	1	3	3	-
4) สถานีบริการน้ำมัน เชื้อเพลิง	3	2	1	3	3	-
รวม	25	9	14	23	14	2

โดยแหล่งกำเนิดมลพิษที่คุณภาพน้ำทิ้งมีค่าไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ได้มีหนังสือแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษจัดการแก้ไข เปลี่ยนแปลง ปรับปรุงหรือซ่อมแซมระบบบำบัดน้ำเสียให้มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะบำบัดน้ำเสียทั้งหมดให้มีลักษณะเป็นไปตามมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งที่กฎหมายกำหนด

ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานติดตามตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษตามมาตรา 80 และมาตรา 82 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

1. ควรจัดทำแผนการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากแหล่งกำเนิดมลพิษ รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปรับปรุง แก้ไข ระบบบำบัดน้ำเสียให้มีประสิทธิภาพในการบำบัดน้ำทิ้ง ให้มีค่าเป็นไปตามมาตรฐานกฎหมายกำหนด

2. ควรจัดทำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) ของแหล่งกำเนิดมลพิษที่มีการปฏิบัติตาม มาตรา 80 และ 82 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

3. ควรจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อชี้แจงและเผยแพร่ให้ความรู้ในการดำเนินงานตาม มาตรา 80 และ 82 และการใช้งานระบบการรายงานสรุปผลการดำเนินงานของระบบบำบัดน้ำเสียตามแบบ ทส.2 ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ แก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นและเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปในแนวทางเดียวกัน รวมถึงความรู้ด้านกฎหมายสิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีความตระหนักถึงความสำคัญในการปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมและบทลงโทษ หากไม่มีการปฏิบัติตามกฎหมาย

4. กรมควบคุมมลพิษ ควรมีการจัดฝึกอบรมหลักสูตรผู้ควบคุมดูแลระบบบำบัดน้ำเสียระดับภาค เพื่อให้ผู้ควบคุมดูแลระบบบำบัดน้ำเสียของแหล่งกำเนิดมลพิษมีความรู้ ความสามารถในการเดินระบบฯ ให้ถูกต้องตามหลักวิชาการและตระหนักถึงการดูแลบำรุงรักษาเครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์ต่างๆ ให้ใช้งานได้ตามปกติ

5. เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษควรจ้างบุคลากรที่จบการศึกษาหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการระบบบำบัดน้ำเสีย/ด้านสิ่งแวดล้อมโดยตรงมาควบคุม ดูแลระบบบำบัดน้ำเสีย

6. กรมควบคุมมลพิษ ควรดำเนินการรวบรวมทำเนียบรายชื่อผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ประกอบการที่มีความสามารถในการจัดการแก้ไข ปรับปรุง และซ่อมแซมระบบบำบัดน้ำเสีย ให้มีคุณภาพน้ำทิ้งเป็นไปตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด เพื่อเป็นทางเลือกให้แหล่งกำเนิดมลพิษที่ได้รับคำสั่งทางปกครองให้จัดการแก้ไข หรือปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียได้พิจารณาเลือกผู้เชี่ยวชาญหรือบริษัทที่ปรึกษาได้ตรงกับความต้องการอย่างแท้จริง

7. ขับเคลื่อนความร่วมมือทุกภาคส่วนในการพัฒนานวัตกรรม เทคโนโลยีต้นแบบหรือแนวทางการบำบัดมลพิษด้านสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพให้กับแหล่งกำเนิดมลพิษแต่ละประเภท และแนวทางการบำบัดมลพิษสิ่งแวดล้อมให้ครอบคลุมแหล่งกำเนิดมลพิษในพื้นที่รับผิดชอบ

2.6 สถานการณ์การร้องเรียนปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

ในปี 2567 สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาเหตุร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อมตามที่ได้มีการประสานหรือร้องขอจากหน่วยงานราชการ เอกชน และประชาชนทั่วไปในพื้นที่รับผิดชอบ ประกอบด้วย 4 จังหวัด ได้แก่ อุบลราชธานี อำนาจเจริญ ยโสธร และศรีสะเกษ พบว่า มีสถานประกอบการที่ถูกร้องเรียน ทั้งสิ้นจำนวน 30 แห่ง โดยจังหวัดที่มีการร้องเรียนมากที่สุด คือ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 18 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมาได้แก่ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 5 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 16.67 และจังหวัดยโสธร จำนวน 4 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 13.33 จังหวัดอำนาจเจริญ จำนวน 3 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 10.00 ตามลำดับ

จำนวนเรื่องร้องเรียนทั้ง 30 แห่ง ข้างต้น สามารถแบ่งแยกกลุ่มประเภทปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมได้ทั้งสิ้น จำนวน 56 เรื่อง ได้แก่ ปัญหาด้านกลิ่นเหม็น จำนวน 22 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 39.29 ปัญหาด้านเขม่าหรือฝุ่นละออง จำนวน 18 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 32.14 ปัญหาด้านน้ำเสีย จำนวน 14 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 25.00 และปัญหาด้านเสียงดัง จำนวน 2 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.57

สามารถสรุปผลการดำเนินการให้คำปรึกษา สนับสนุนและร่วมติดตาม ตรวจสอบแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนแยกรายจังหวัด ประจำปี 2567 ดังรูปที่ 2.26

รูปที่ 2.26 สรุปสถานการณ์การร้องเรียนปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ปี 2567

2.6.1 ปัญหา/อุปสรรคในการแก้ไขปัญหาร้องเรียน

1) การแก้ไขปัญหาร้องเรียนในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) อาศัยอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ในการเข้าตรวจสอบ สั่งปรับปรุง แก้ไข และบังคับใช้กฎหมายกรณีเหตุร้องเรียนด้านมลพิษที่เข้าข่ายเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษจำนวน 10 ประเภท ตามกฎกระทรวงซึ่งออกตามความในมาตรา 80 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 โดยมีข้อจำกัดบางประการในการบังคับใช้กฎหมาย การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพและสามารถยุติเรื่องร้องเรียนโดยเร็วได้

2) การจัดการแก้ไขปัญหาร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อมที่ต้องดำเนินการเกี่ยวข้องร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ มักจะเกิดความล่าช้าขึ้นในการปฏิบัติงานหรือต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานตามขั้นตอนที่กำหนด ส่งผลให้เกิดความล่าช้าต่อการแก้ไขปัญหา ซึ่งปัญหามลพิษบางประเภทที่เกิดขึ้นหากไม่เร่งดำเนินการแก้ไขอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อมเป็นวงกว้าง

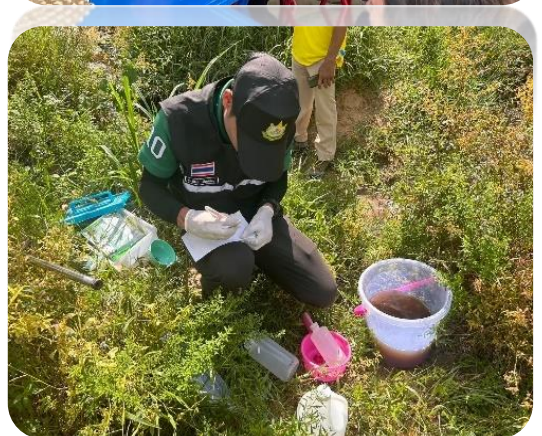
3) บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการแก้ไขปัญหาด้านมลพิษหรือระเบียบกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมหรือกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการใช้คำสั่งทางปกครอง ทำให้การแก้ไขปัญหามักต้องตามขั้นตอน มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือที่กฎหมายกำหนด

2.6.2 ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาร้องเรียน

1) ดำเนินการแก้ไขปัญหาร้องเรียนให้เป็นไปตามขั้นตอนที่ถูกต้องภายใต้อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 กำหนด หากเป็นปัญหามลพิษด้านสิ่งแวดล้อมภายใต้ระเบียบกฎหมายอื่น จะต้องแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดูแลรับผิดชอบในพื้นที่ ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ ในการสั่งการระงับเหตุ แก้ไข ปรับปรุงหรือหยุดกิจการของสถานประกอบการ เพื่อให้เหตุร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นได้รับการแก้ไขโดยทันที และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาไม่ส่งผลกระทบต่อด้านสิ่งแวดล้อม

2) ควรจัดการประชุมหารือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการจัดการปัญหาร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีแนวทางหรือขั้นตอนการดำเนินการที่ถูกต้องตรงกัน ลดความล่าช้า และให้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้รับการแก้ไขจัดการโดยเร็ว ลดผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ และสิ่งแวดล้อมโดยรวม

3) เสริมสร้างขีดความสามารถองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาร้องเรียนด้านมลพิษ เพื่อให้สามารถบริหารจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด ตลอดจนการพัฒนาเครือข่ายในรูปแบบหน่วยพิทักษ์สิ่งแวดล้อม (EPU) ในพื้นที่ให้มีศักยภาพความพร้อมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาร้องเรียนด้านมลพิษที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของตนเองได้อย่างทันท่วงที

รูปที่ 2.27 ภาพแสดงการลงพื้นที่แก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อม ปี 2567

บทที่ 3

ประเด็นปัญหา

สิ่งแวดล้อมที่สำคัญในพื้นที่

บทที่ 3

ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญในพื้นที่

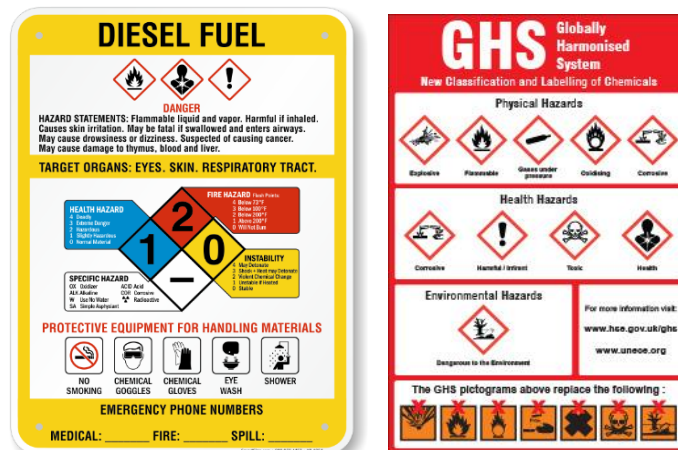
การติดตามตรวจสอบเหตุฉุกเฉินจากอุบัติเหตุรถบรรทุกน้ำมันเชื้อเพลิงพลิกคว่ำ บริเวณจุดทางโค้งถนนวารีราชเดช ตำบลกุดชุม อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ร่วมกับหน่วยงานราชการในพื้นที่จังหวัดยโสธร ติดตามตรวจสอบเหตุฉุกเฉินจากอุบัติเหตุรถบรรทุกน้ำมันเชื้อเพลิงพลิกคว่ำบริเวณจุดทางโค้งถนนวารีราชเดช ตำบลกุดชุม อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร โดยเหตุเกิดเมื่อวันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2567 เวลาประมาณ 11.00 น. บนถนนวารีราชเดช บริเวณทางโค้งหักศอกก่อนถึงโรงพยาบาลกุดชุม อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร เกิดอุบัติเหตุรถบรรทุกน้ำมันพลิกตะแคงอยู่กลางถนนจนทำให้น้ำมันดีเซลที่บรรทุกมากกว่า 43,000 ลิตร รั่วไหลออกมา ส่งผลทำให้พื้นถนนเต็มไปด้วยคราบน้ำมัน และมีน้ำมันบางส่วนไหลตามทางระบายน้ำ เกิดการท่วมขังบนผิวถนนริมทาง ตลอดจนไหลลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติใกล้เคียง คือ คลองสองคอน

ทั้งนี้ สารเคมีที่รั่วไหล คือ เชื้อเพลิงดีเซล หมายเลข CAS No 68476-34-6-#2 จำแนกตาม Globally Harmonized System of Classification and Labelling of Chemicals(GHS) เป็นวัตถุไวไฟที่มีจุดวาบไฟต่ำกว่า 93 องศาเซลเซียส เมื่ออุณหภูมิมากกว่า 52 องศาเซลเซียส เป็นอันตรายต่อสุขภาพ โดยไอระเหยเป็นอันตรายต่อหลอดลม ระคายเคืองดวงตาและผิวหนัง สามารถจำแนกอันตรายของเชื้อเพลิงดีเซล ซึ่งต้องระมัดระวังอันตรายจากสารเคมีดังกล่าว ใน 2 ด้าน ดังนี้

1) ป้องกันการวาบติดไฟของเชื้อเพลิงดีเซลที่รั่วไหลด้วยวิธีที่ถูกต้อง โดยฉีดหล่อเลี้ยงด้วยโฟม AFFF (Aqueous Film Forming Foam) ซึ่งโฟมจะทำหน้าที่เป็นแผ่นฟิล์มเหนือเชื้อเพลิงของเหลว ทำให้เชื้อเพลิงไม่สัมผัสอากาศ ซึ่งเป็นการทำลายปฏิกิริยาลูกโซ่ของการเกิดไฟ

2) เนื่องจากไอของเชื้อเพลิงดีเซลเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ทำให้เกิดการระคายเคืองต่อทางเดินหายใจ ดวงตา และผิวหนัง จึงต้องสร้างแนวป้องกันประชาชนให้ออกห่างจากจุดเกิดเหตุ ไม่ให้สัมผัสสารเคมีทั้งโดยตรงและไอระเหย

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ได้ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงและผลกระทบที่เกิดขึ้น ร่วมกับผู้ว่าราชการจังหวัดยโสธร และคณะเจ้าหน้าที่สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดยโสธร สำนักงานพลังงานจังหวัดยโสธร สำนักงานทางหลวงแผ่นดินยโสธร อำเภอเกษตรวิสัย สำนักงานเทศบาลตำบลเกษตรวิสัยพัฒนา และสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดยโสธร พบข้อเท็จจริงดังนี้

- 1) รถบรรทุกน้ำมันเชื้อเพลิง (ดีเซล) กิ่งฟวง หมายเลขทะเบียน 72-4422 สระบุรี
- 2) มีใบอนุญาตประกอบกิจการขนส่ง เลขที่ สป0120140 ออกให้ ณ วันที่ 21 ธันวาคม 2566 ออกให้โดยกรมธุรกิจพลังงาน
- 3) บริษัท ช่างจัน ทรานสปอร์ต จำกัด เป็นเจ้าของกิจการ
- 4) ทำการขนส่งน้ำมันดีเซลจำนวนประมาณ 43,000 ลิตร จากจังหวัดสระบุรีไปยังจังหวัดนครพนม
- 5) จุดเกิดเหตุ เป็นทางโค้งหักศอก รถบรรทุกประสบอุบัติเหตุพลิกคว่ำ
- 6) มีน้ำมันรั่วไหลลงผิวการจราจร ท่วมขังผิวถนนและลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ คือ คลองสองคอน

สำหรับการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมจากเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นการตรวจสอบในภาคสนามเพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์คุณภาพน้ำในคลองสองคอน และเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยในเบื้องต้น พบว่า น้ำในคลองสองคอนมีกลิ่นน้ำมันเชื้อเพลิง มีคราบน้ำมันลอยอยู่เหนือผิวน้ำ และมีผักตบชวาปกคลุมผิวน้ำเป็นจำนวนมาก บริเวณโดยรอบอยู่ใกล้พื้นที่การเกษตรและกระชังเลี้ยงปลา จำนวน 2 แห่ง ทั้งนี้ ยังไม่พบว่ามีสัตว์น้ำตาย โดยสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ได้ติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำในคลองสองคอนอย่างต่อเนื่อง ดำเนินการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำในคลองสองคอน จำนวน 2 ครั้ง คือวันที่ 20 สิงหาคม 2567 และวันที่ 3 กันยายน 2567 ซึ่งทำการวิเคราะห์ผลคุณภาพน้ำ โดยเปรียบเทียบกับมาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 พบว่า จุดตรวจวัด ทั้ง 2 ครั้ง มีคุณภาพน้ำไม่เป็นไปตามมาตรฐานฯ คือ ค่าออกซิเจนละลายน้ำ (DO) และค่าความสกปรกในรูปของสารอินทรีย์ (BOD) นอกจากนี้ ยังพบว่า การตรวจวัดคุณภาพน้ำครั้งที่ 1 มีค่าปริมาณไขมันและน้ำมัน (Grease & Oil) บริเวณใกล้จุดเกิดเหตุและจุดกลางน้ำของคลองสองคอนที่สูงกว่าจุดอื่น และได้รายงานผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำในคลองสองคอน เสนอไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดยโสธร และนายกเทศมนตรีตำบลเกษตรวิสัยพัฒนา เพื่อทราบและพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ ซึ่งนำไปสู่การจัดกิจกรรมชุมชนร่วมใจ รักษาความสะอาดคลองสองคอน ในวันที่ 16 กันยายน 2567 เพื่อนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำคลองสองคอน

การฟื้นฟูสภาพแวดล้อมจากการรั่วไหลของเชื้อเพลิงดีเซลจำนวนกว่า 43,000 ลิตร เจ้าหน้าที่ในที่เกิดเหตุได้ดำเนินการควบคุมการรั่วไหลให้หยุดลงในทันที โดยการปิดวาล์วจุดที่รั่วไหล และดำเนินการเก็บรวบรวมสารเคมีที่รั่วไหลไปแล้วนั้น เพื่อนำไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ สามารถสรุปผลการดำเนินงานดังนี้

1. การเก็บกู้ดินและน้ำที่ปนเปื้อนน้ำมันไปกำจัด

บริษัท ออโต้ชีวิตี้ เทคโนโลยี จำกัด โดยรับจ้างจากบริษัทรับประกันวินาศภัยของผู้ประกอบการเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการเก็บกู้ดินและน้ำที่ปนเปื้อนน้ำมันไปกำจัด โดยมีบริษัท เอ็น-เทคโนโลยี คอนสตรัคชั่น จำกัด เป็นบริษัทรับเหมาช่วง ดำเนินการเก็บกู้ตะกอนดินและน้ำที่ปนเปื้อนน้ำมันบริเวณจุดเกิดเหตุ ได้กำหนดแผนงานทำการฟื้นฟูสภาพแวดล้อม ในระหว่างวันที่ 24-30 สิงหาคม 2567 รวมระยะเวลาดำเนินการ 7 วัน ประกอบด้วย 3 ภารกิจหลัก ดังนี้

1) การกำจัดคราบน้ำมันบริเวณพื้นที่ถนน การทำความสะอาดร่องระบายน้ำ ตักทรายและหน้าดินที่มีการปนเปื้อนน้ำมันออกไปกำจัด

2) การกำจัดผักตบชวา วัชพืชริมน้ำที่ดูดซับน้ำมัน โดยใช้แรงคนลากมารวมกันบริเวณใต้สะพานและใช้รถตักหน้า-ขุดหลัง (Backhoe Loader) ตักขึ้นมาใส่ลงในรถบรรทุกกึ่งพ่วง 14 ล้อ ขนไปกำจัด โดยจะใช้เวลาประมาณ 4 วัน

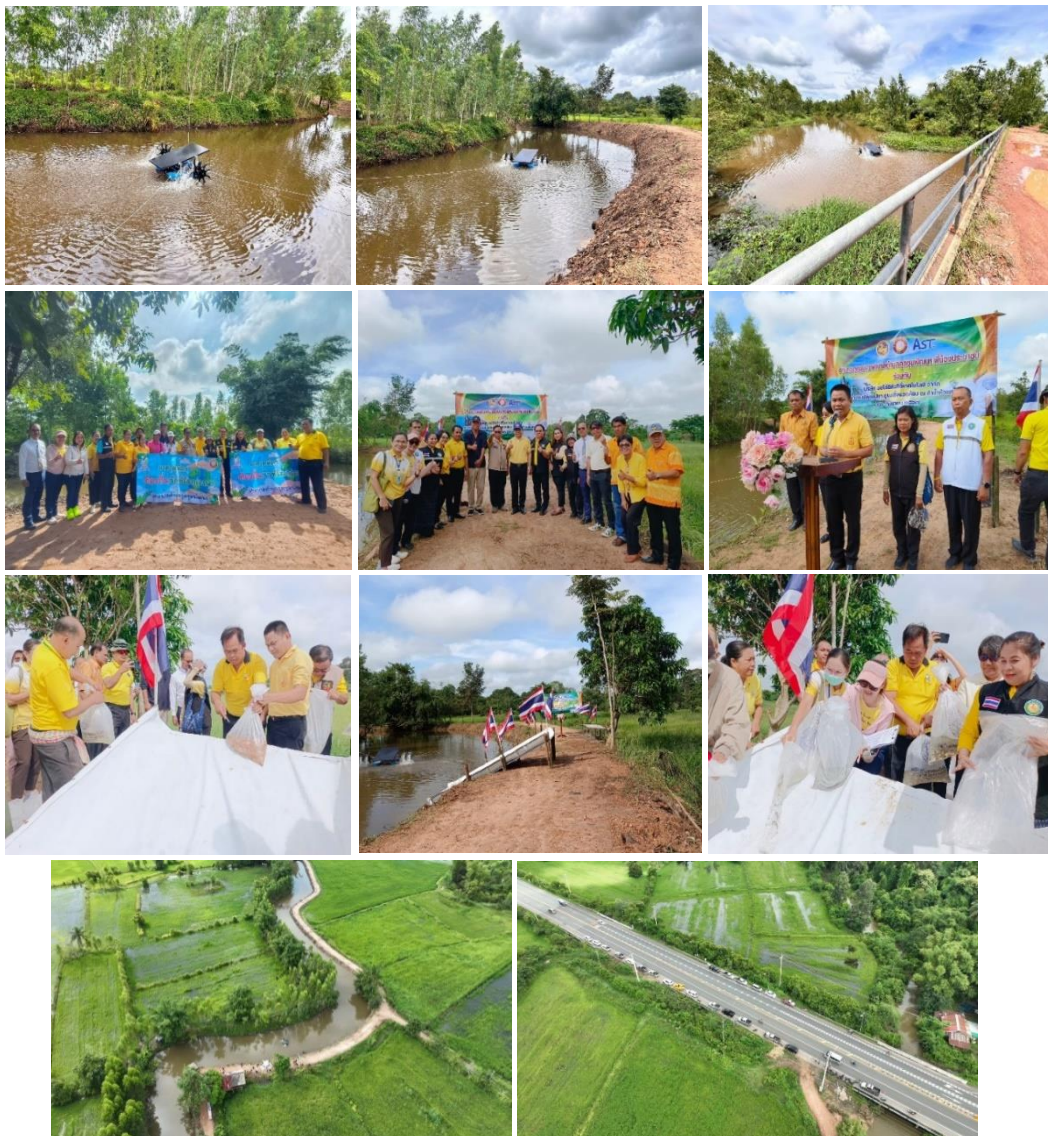
3) การสูบน้ำมันที่ลอยบริเวณผิวน้ำในระยะใกล้เคียงสะพาน ซึ่งจะใช้เรือดูดโดยตรง ระยะทางประมาณ 30 เมตร แต่ในบริเวณที่ไกลออกไปจะใช้รถดูดสิ่งปฏิกูลลำเลียงออกมาแล้วสูบน้ำของทางบริษัทฯ เพื่อนำไปกำจัดต่อไป

ทั้งนี้ เก็บกู้ดินและน้ำที่ปนเปื้อนน้ำมันไปกำจัด ถูกควบคุมภายใต้วิธีการกำจัดหรือจัดการของเสียอันตรายอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการและเป็นไปตามแนวทางที่กฎหมายกำหนด

2. การดำเนินกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำคลองสองคอน

สืบเนื่องจากการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำของคลองสองคอน โดยดำเนินการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำในคลองสองคอน จำนวน 2 ครั้ง คือ วันที่ 20 สิงหาคม 2567 และวันที่ 3 กันยายน 2567 ซึ่งทำการวิเคราะห์ผลคุณภาพน้ำโดยเปรียบเทียบกับมาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 พบว่าจุดตรวจวัดทั้ง 2 ครั้ง มีคุณภาพน้ำบางจุด ไม่เป็นไปตามมาตรฐานฯ คือ ค่าออกซิเจนละลายน้ำ (DO) และค่าความสกปรกในรูปของสารอินทรีย์ (BOD) แสดงให้เห็นว่าคุณภาพน้ำของคลองสองคอน เสื่อมโทรมเกินกว่าที่จะจัดอยู่ในคุณภาพแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 ซึ่งนำมาใช้ประโยชน์เพื่ออุปโภคบริโภค และเกษตรกรรม จึงได้จัดกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำคลองสองคอน เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2567 โดย อำเภอกุดชุมร่วมกับ สำนักงานเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนา สำนักงานประมงอำเภอกุดชุม บริษัทรับประกันวินาศภัย บริษัทอโต้ซิควิตี้ เทคโนโลยี จำกัด ผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อาสาสมัครท้องถิ่นรักโลก และประชาชนในพื้นที่ จำนวน 70 คน ร่วมจัดกิจกรรมดูแลสิ่งแวดล้อมและปล่อยปลา บริเวณคลองสองคอน ภายหลังดำเนินการเก็บกู้ดิน น้ำ และผักตบชวาที่ปนเปื้อนน้ำมันไปกำจัดแล้วเสร็จ

รายงานสถานการณ์สิ่งแวดล้อมระดับพื้นที่ ประจำปี 2567

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี)

บทที่ 4

การบริหารจัดการ สิ่งแวดล้อม

บทที่ 4

การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม

4.1 ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม Environmental Management System (ISO 14001 : 2015)

ISO 14001 คือ ระบบมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ช่วยให้หน่วยงานมีการดำเนินงานหรือมีกิจกรรมที่สามารถลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม โดยมีกรอบการปฏิบัติงานภายใต้ข้อกำหนดทางกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม และมีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ต่อเนื่อง ทั้งในเรื่องการพัฒนา เสริมสร้าง ปรับปรุงและแก้ไขให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงการแสดงเจตนารมณ์ร่วมกันภายในหน่วยงานในการมุ่งมั่นที่จะลดการใช้และลดของเสีย โดยให้มีการนำกลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด ประหยัดค่าใช้จ่าย และเพื่อให้หน่วยงานมีสิ่งแวดล้อมที่ดี มีระบบมาตรฐานน่าอยู่ น่าทำงาน

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ได้จัดทำโครงการจัดการสิ่งแวดล้อมตามมาตรฐานสากล ISO 14001 ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 จนถึงปัจจุบัน เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการกับความรับผิดชอบต่อด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรอย่างเป็นระบบ โดยเป็นการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมไปพร้อมกับการพัฒนาองค์กร และเน้นเรื่องของการป้องกันมลพิษและรักษาสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก เพื่อช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และใช้ข้อกำหนดที่ได้ระบุไว้ในมาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อตอบสนองต่อความคาดหวังของระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วย การเพิ่มสมรรถนะด้านสิ่งแวดล้อม การดำเนินการให้สอดคล้องตามกฎหมายและพันธสัญญาที่เกี่ยวข้อง และความสามารถในการบรรลุวัตถุประสงค์ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรเอง เพื่อทำให้เกิดคุณค่าต่อองค์กร ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กร รวมถึงเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมอีกด้วย โดยมีการประกาศนโยบายสิ่งแวดล้อม เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2562 เพื่อแสดงถึงความมุ่งมั่นในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมภายใน ดังนี้

1) ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ มาตรฐาน และข้อกำหนดด้านสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งมีความมุ่งมั่นที่จะบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายทางด้านสิ่งแวดล้อมที่วางไว้

2) ป้องกัน ควบคุม และแก้ไขปัญหามลพิษและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการปฏิบัติงาน

3) ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

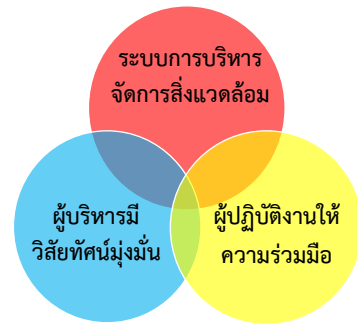
4) ส่งเสริมการสร้างสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสมและเอื้อกับการทำงาน

5) เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมให้กับบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้อง

6) ทบทวน ปรับปรุง และพัฒนาการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

คำขวัญสิ่งแวดล้อม

“ปฏิบัติตามข้อกำหนด ลดมลพิษ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า พัฒนาอย่างยั่งยืน”

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ได้รับการประเมินรับรองระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001:2015 เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2563 และได้เข้ารับการตรวจประเมินระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001:2015 รอบ 1st Surveillance เพื่อรักษาสภาพการรับรอง เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2563 และในปี 2564 ได้รับการตรวจประเมินเพื่อรักษาสภาพ เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2565 และได้รับการรับรองระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001:2015 โดยมีระยะเวลาจนถึงวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2566

ในปี 2567 สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ได้รับการตรวจประเมินใหม่ (Re-Assessment) จากบริษัท ไทย-อินเตอร์เนชั่นแนล เซอร์ติฟิเคชั่น จำกัด เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2567 และได้รับการรับรองระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001:2015 ตั้งแต่วันที่ 30 ตุลาคม 2567 ถึง วันที่ 30 กันยายน 2570 โดยดำเนินการตรวจประเมินครอบคลุมกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

1. การกำหนดนโยบายสิ่งแวดล้อม จากผู้บริหารสูงสุดขององค์กร เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กร มีการกำหนดนโยบายสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับสภาพ ขนาดและประเภทธุรกิจขององค์กร แสดงความมุ่งมั่นต่อการป้องกันมลพิษหรือลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากกิจกรรมต่างๆ
2. การวางแผน มีการวางแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบายสิ่งแวดล้อมที่องค์กรตั้งขึ้น โดยกำหนดระเบียบปฏิบัติงานระบุลักษณะปัญหาสิ่งแวดล้อม กำหนดระเบียบปฏิบัติงานพิจารณาข้อกำหนดในกฎหมายและระเบียบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับนโยบาย รวมทั้งความมุ่งมั่นที่จะป้องกันและลดมลพิษจากการระบุลักษณะปัญหาสิ่งแวดล้อม และจัดทำแผนงานสิ่งแวดล้อม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย โดยแสดงระยะเวลาของแผนฯ ผู้รับผิดชอบและดัชนีวัดประสิทธิภาพอย่างชัดเจน
3. การนำไปปฏิบัติและการดำเนินงาน มีการกำหนดโครงสร้าง และบุคคลที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้ชัดเจน เช่น ผู้รับผิดชอบด้านกฎหมาย ผู้รับผิดชอบภาวะฉุกเฉิน ตลอดจนผู้แทนฝ่ายบริหารด้านสิ่งแวดล้อม ฯลฯ เพื่อที่จะให้แผนงานสิ่งแวดล้อมสามารถดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประเมินความต้องการการฝึกอบรม แผนการฝึกอบรม การประเมินผล การฝึกอบรม ฯลฯ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่บุคลากรในสำนักงานฯ เพื่อที่จะควบคุมการปฏิบัติงานให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างน้อยที่สุด

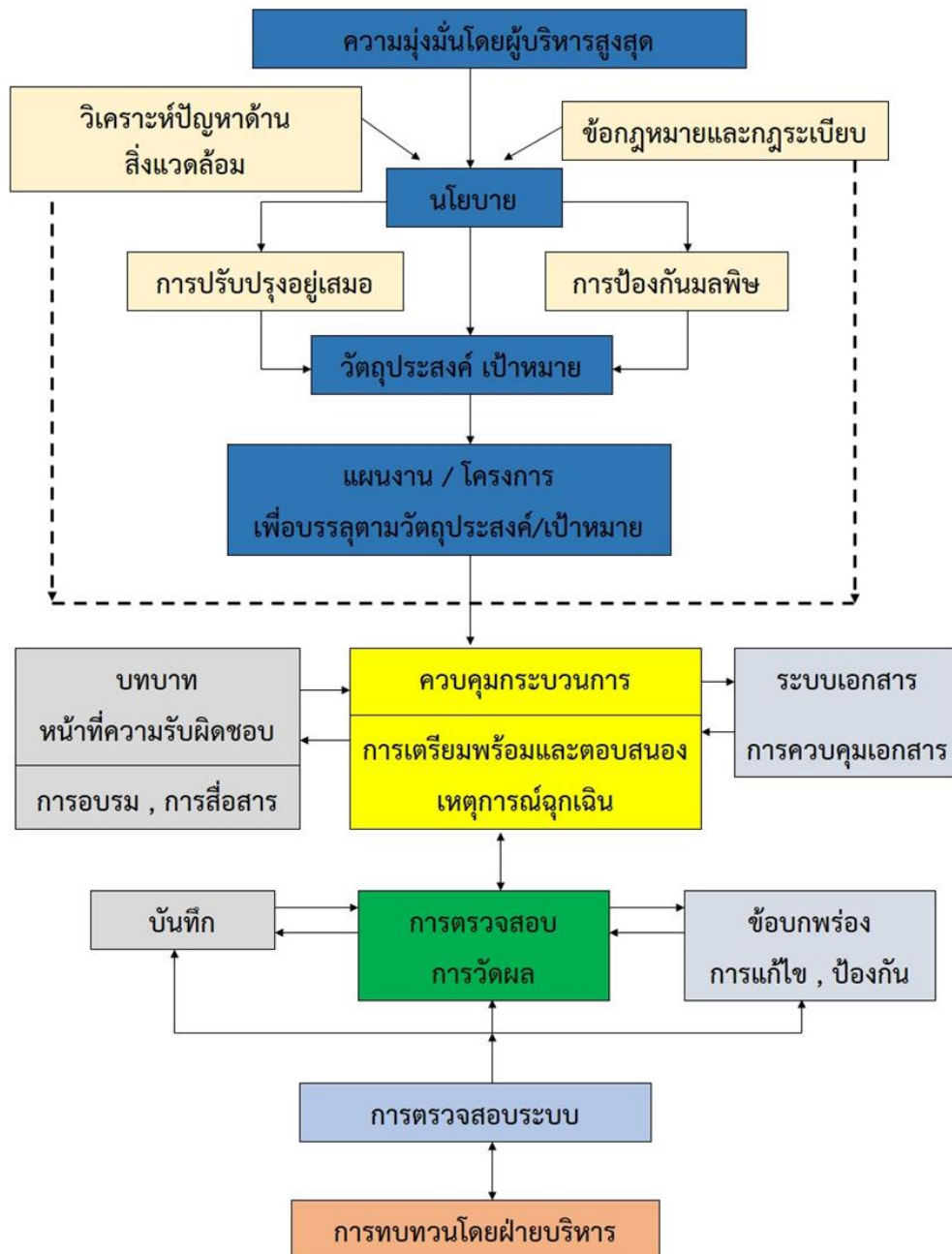
4. การตรวจสอบและการปฏิบัติการแก้ไข สำนักงานมีการติดตามและวัดผลการดำเนินงาน โดยเปรียบเทียบกับแผนที่วางเอาไว้ ชี้แจงสิ่งต่างๆ ที่ไม่เป็นไปตามแผน และทำการตรวจประเมินการจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นระยะ เพื่อยืนยันความถูกต้องสมบูรณ์ของระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมที่กำหนดไว้

5. การทบทวนและการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารและคณะทำงานทำการทบทวนระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมตามระยะเวลาที่เหมาะสม เพื่อให้มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

โดยมีแนวทางการดำเนินการให้ประสบผลสำเร็จ คือ การพัฒนาระบบ การนำไปประยุกต์ใช้ คงรักษาไว้และมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องของระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงกระบวนการที่จำเป็นและส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อกำหนดของมาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001:2015 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการสิ่งแวดล้อม การพิจารณาองค์ความรู้ของบริบทของสำนักงานฯ ในการพัฒนาและคงรักษาไว้ซึ่งระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยจะต้องพิจารณาข้อมูลที่ได้จากข้อกำหนดในบริบทขององค์กร และ ความเข้าใจถึงความต้องการและความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสร้างและรักษาระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนการดำเนินการจัดระบบ ISO 14001

รูปที่ 4.1 แนวทางสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในแนวทางของ ISO 14001: 2015

4.2 สำนักงานสีเขียว (Green Office)

การดำเนินงานสำนักงานสีเขียว (Green Office) มีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561 – 2580 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในเรื่องของการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม วิธีคิดและวิถีชีวิต การลดขยะเป็นศูนย์ สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและยุทธศาสตร์ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการลดก๊าซเรือนกระจกและขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งเป็นเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals; SDGs)

สำหรับการดำเนินงานสำนักงานสีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Office) สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2560 ได้รับการประเมินในระดับดีเยี่ยม (ทอง) และในปี 2564 ได้ขอรับการตรวจประเมินและรับรองสำนักงานสีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อรักษาภาพ เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2564 โดยผลการประเมินในปี 2564 อยู่ในระดับดีเยี่ยม (ทอง) ระยะเวลาการรับรอง ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2565 ถึงวันที่ 31 พฤษภาคม 2568

ในปี 2567 สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ได้รับการตรวจประเมินมาตรฐานสำนักงานสีเขียวเพื่อรักษาภาพจากสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 8 (ราชบุรี) เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2567 และผลการประเมินอยู่ในระดับดีเยี่ยม (ทอง) ซึ่งหลักสำคัญของสำนักงานสีเขียว คือ การเปลี่ยนพฤติกรรมในสำนักงานเพื่อลดการใช้พลังงาน และริเริ่มกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น ลดปริมาณขยะโดยการลดการใช้ การใช้ซ้ำ การนำกลับมาใช้ใหม่ การลดและเลิกใช้สารเคมีอันตราย เป็นต้น รวมทั้งการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ลดการเกิดของเสียลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Green House Gases : GHG) ออกสู่บรรยากาศและดำเนินกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์ของการดำเนินโครงการ เพื่อส่งเสริมศักยภาพการจัดการทรัพยากร พลังงานและสิ่งแวดล้อมในสำนักงาน รองรับการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานภาครัฐ (Green Procurement) เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากร พลังงานอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี และเพื่อยกระดับมาตรฐานสำนักงานให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น อันจะทำให้เกิดลดปริมาณ การปล่อยก๊าซเรือนกระจก ลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และเตรียมความพร้อมสู่มาตรฐานสิ่งแวดล้อมในระดับสากลต่อไป

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ดำเนินการขับเคลื่อนการจัดการพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืน (Green Area) ตั้งแต่ปี 2566 จนถึงปัจจุบัน โดยพื้นที่สีเขียวมีส่วนช่วยในการรักษาสมดุลของระบบนิเวศและช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อม สามารถเชื่อมโยงให้เกิดการเรียนรู้ความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) เล็งเห็นถึงความสำคัญและการใช้ประโยชน์ของพื้นที่สีเขียว เพื่อให้เป็นแหล่งนันทนาการและพักผ่อนหย่อนใจ ดำเนินการจัดพื้นที่บางส่วนของหน่วยงานในการปลูกพืชผักสวนครัว เพื่อใช้เป็นแหล่งอาหาร และสมุนไพร ปลูกต้นไม้บริเวณรอบรั้วเพื่อป้องกันฝุ่นละออง เป็นแนวป้องกันมลพิษทางเสียง มลพิษจากรถยนต์ รวมถึงการดำเนินงานดูแลพื้นที่สีเขียวให้มีความสอดคล้องกับระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมตามมาตรฐาน ISO 14001 และสำนักงานสีเขียว (Green Office) อาทิ การจัดกิจกรรม 5ส การจัดการสภาพแวดล้อมของหน่วยงานให้มีความน่าอยู่ น่าทำงาน และสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ได้รับการตรวจประเมินการจัดการพื้นที่สีเขียว จากกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2566 โดยผ่านเกณฑ์การประเมินการจัดการพื้นที่สีเขียว **ในระดับดีเยี่ยม** ซึ่งหน่วยงานมีความมุ่งมั่นในการบริหารจัดการพื้นที่สีเขียวที่มีพืชพรรณความหลากหลายทั้งชนิดและปริมาณ โดยมีไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ เป็นองค์ประกอบหลักและได้รับการดูแลบำรุงรักษาให้คงอยู่ อย่างยั่งยืน เพื่อสมดุลทางระบบนิเวศ เกิดสภาพแวดล้อมที่ดีสวยงาม ร่มเย็น น่าอยู่ น่าทำงาน พร้อมทั้งได้ประกาศนโยบายส่งเสริม อนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์พื้นที่สีเขียว เพื่อสร้างจิตสำนึก ความรู้ ความเข้าใจและส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมพัฒนาพื้นที่สีเขียว และประเมินการจัดการพื้นที่สีเขียว รวมถึงการเพิ่มจำนวนพื้นที่สีเขียว การดูแลรักษา และบริหารจัดการพื้นที่สีเขียวอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับคำขวัญสิ่งแวดล้อม สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) “ปฏิบัติตามข้อกำหนด ลดมลพิษ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า พัฒนาอย่างยั่งยืน”

4.3 การดำเนินงานระบบการบริหารงานห้องปฏิบัติการตามมาตรฐานสากล ISO/IEC 17025 : 2017

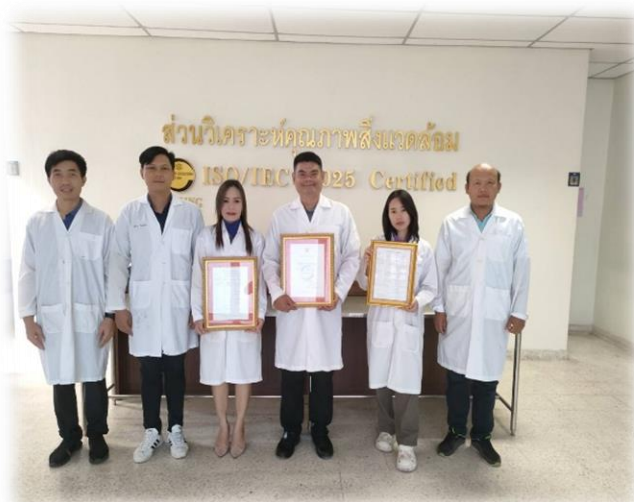
ISO/IEC 17025 : 2017 คือ มาตรฐานสากลของห้องปฏิบัติการ เป็นสิ่งยืนยันความสามารถของห้องปฏิบัติการในการดำเนินทดสอบหรือสอบเทียบ ด้วยเหตุนี้จึงมีการดำเนินงานภายใต้ระบบมาตรฐานดังกล่าว โดยห้องปฏิบัติการ ได้จัดทำระบบการบริหารงานคุณภาพขึ้น เพื่อให้ห้องปฏิบัติการมีการดำเนินการด้านระบบคุณภาพ ด้านความสามารถทางวิชาการ และผลการทดสอบที่ออกโดยห้องปฏิบัติการเป็นที่เชื่อถือได้ว่าถูกต้องตามหลักวิชาการ และเป็นที่ยอมรับตามมาตรฐานสากล ISO/IEC 17025 : 2017

ห้องปฏิบัติการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อม สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) เป็นห้องปฏิบัติการที่ได้มาตรฐาน ISO/IEC 17025:2017 เน้นการตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ น้ำแหล่งน้ำผิวดิน, น้ำเสีย/น้ำทิ้ง, น้ำอุปโภค/บริโภค, น้ำตัวอย่างจากกิจกรรมทดสอบความชำนาญห้องปฏิบัติการ, และอากาศ มีศักยภาพในการตรวจวิเคราะห์ ถึง 1,000 ตัวอย่างต่อปี ในปี 2567 ส่วนห้องปฏิบัติการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินการตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างทางด้านสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่เขตรับผิดชอบ 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดยโสธร จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดอุบลราชธานี รวมทั้งสิ้นจำนวน 438 ตัวอย่าง 7,887 ข้อมูล

ห้องปฏิบัติการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อม สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ได้ควบคุมคุณภาพกระบวนการงานตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างทางด้านสิ่งแวดล้อม โดยทำการทดสอบตัวอย่างควบคุมคุณภาพควบคู่ไปกับทุกชุดตัวอย่างทดสอบ ดังนี้

1. การควบคุมคุณภาพภายใน การดำเนินงานใน ปี 2567 ห้องปฏิบัติการได้ดำเนินการตรวจติดตามคุณภาพภายใน ในช่วงเดือนกันยายน 2567 ครอบคลุมกิจกรรมการดำเนินงานทุกเรื่อง และครอบคลุมการวิเคราะห์ทดสอบ 4 รายการ คือ ความกระด้างทั้งหมด (Total Hardness) สารแขวนลอยทั้งหมด (Total Suspended Solids, TSS) โลหะหนัก (Heavy Metal) และบีโอดี (BOD) และการตรวจติดตามคุณภาพภายในแนวดิ่ง จำนวน 1 เรื่อง โดยผลตรวจติดตามคุณภาพภายในครอบคลุมทุกเรื่อง ไม่พบข้อบกพร่อง

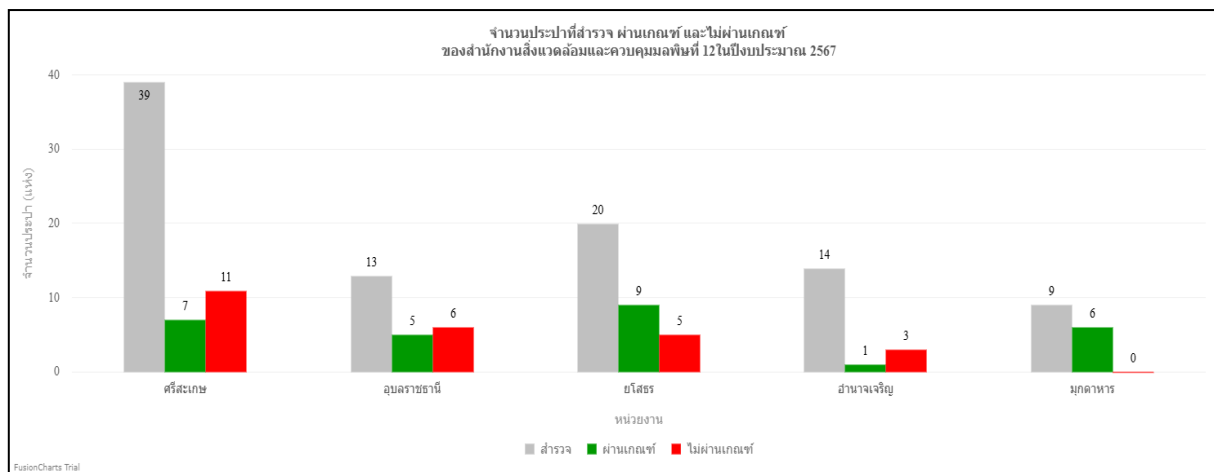
2. การควบคุมคุณภาพภายนอก สรุปผลการเปรียบเทียบผลระหว่างห้องปฏิบัติการหรือการทดสอบความชำนาญ (PT) ปี 2567 ผลการทดสอบที่ได้จากการทดสอบภายในห้องปฏิบัติการมีค่า Z-Score คือ $|Z| \leq 2$ โดยผลเป็นที่น่าพอใจ จำนวนทั้งสิ้น 12 พารามิเตอร์

4.4 การดำเนินงานโครงการพัฒนาคุณภาพแหล่งน้ำดิบเพื่อคุณภาพชีวิตของประชาชน

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ได้ดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพแหล่งน้ำดิบเพื่อคุณภาพชีวิตของประชาชน ปี 2567 ซึ่งเป็นโครงการบูรณาการงบประมาณการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ปี 2561-2566 ตามยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำปี 2558-2569 เพื่อให้ประชาชนได้น้ำอุปโภค บริโภคที่ได้ตามมาตรฐาน มีคุณภาพชีวิตที่ดี

ในปี 2567 สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ได้ดำเนินการสำรวจแหล่งน้ำดิบและระบบประปาหมู่บ้าน จำนวน 95 แห่ง คัดเลือกระบบประปาหมู่บ้านเพื่อเข้าร่วมโครงการฯ พร้อมเก็บตัวอย่าง จำนวน 53 แห่ง เพื่อตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำยังห้องปฏิบัติการที่ได้มาตรฐาน ISO/IEC 17025:2017 ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำจากระบบประปาหมู่บ้าน พบว่า ระบบประปาหมู่บ้านที่คุณภาพน้ำประปาผ่านเกณฑ์มาตรฐาน มีจำนวน 28 แห่ง ระบบประปาหมู่บ้านที่คุณภาพน้ำประปาไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน มีจำนวน 25 แห่ง (รูปที่ 4.2)

รูปที่ 4.2 แผนภูมิแสดงภาพรวมจำนวนตัวอย่างจากระบบน้ำประปาที่สำรวจแยกเป็นเกณฑ์

ทั้งนี้ สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ได้จัดอบรมหลักสูตร “การบริหารกิจการและควบคุมการผลิตระบบประปาหมู่บ้านเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน” ภายใต้โครงการพัฒนาคุณภาพแหล่งน้ำดิบเพื่อคุณภาพชีวิตของประชาชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2567 ณ ห้องประชุมทัตติมสยาม 4 โรงแรมสุนีย์แกรนด์ แอนด์ คอนเวนชั่น เซ็นเตอร์ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

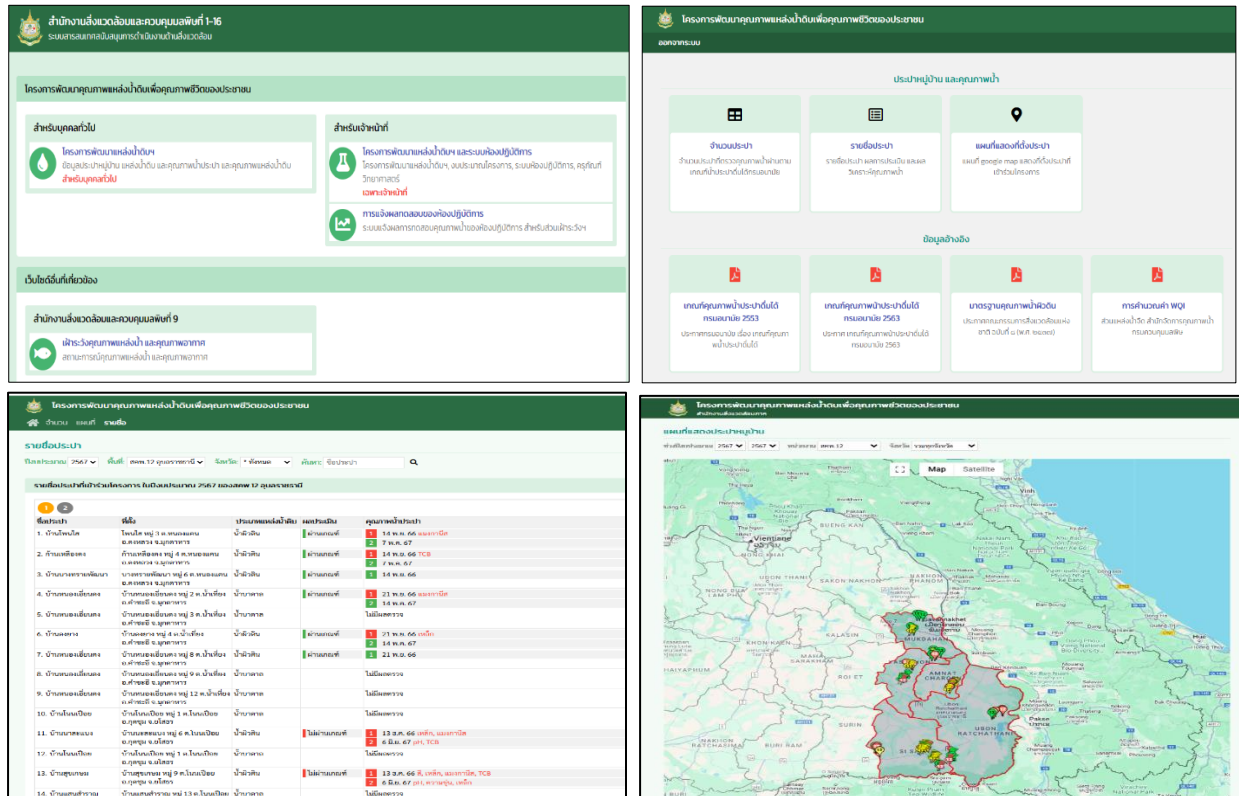
โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ดูแลระบบประปาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายด้านการจัดการคุณภาพน้ำประปาหมู่บ้าน รวมถึงเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารระบบการผลิตน้ำประปาให้เหมาะสมสำหรับการอุปโภคบริโภค ตามเกณฑ์คุณภาพน้ำประปาดื่มได้ของกรมอนามัย พ.ศ. 2563 กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย ผู้ดูแลระบบประปาหมู่บ้าน คณะกรรมการบริหารกิจการประปาหมู่บ้าน ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยได้รับเกียรติจากวิทยากรผู้เชี่ยวชาญจากการประปาส่วนภูมิภาค สาขาจังหวัดอุบลราชธานี สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 11 และสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) มีผู้เข้าร่วมการอบรมทั้งหมด 90 คน

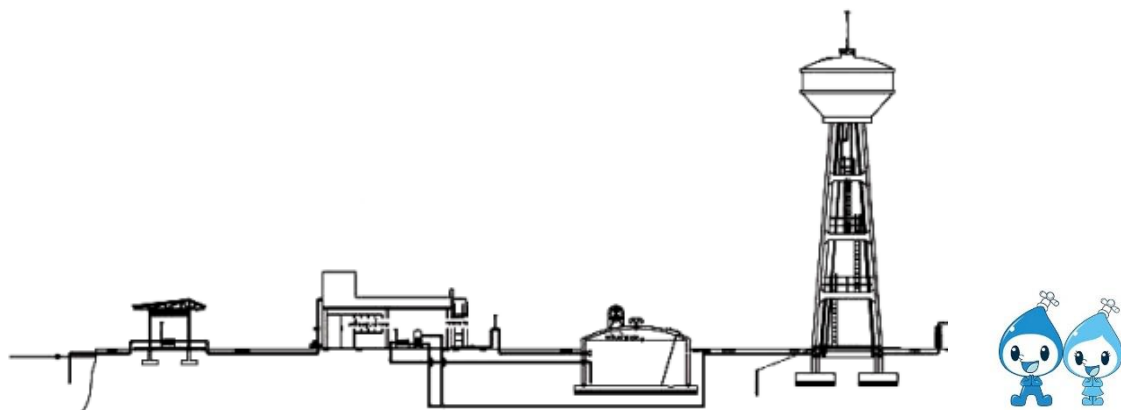
โดยภายหลังจากการอบรมหลักสูตร “การบริหารกิจการและควบคุมการผลิตระบบประปาหมู่บ้านเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน” สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ได้ดำเนินการลงพื้นที่เพื่อติดตามผลการดำเนินงาน พร้อมมอบชุดทดสอบคุณภาพน้ำภาคสนาม สาธิตวิธีการใช้งาน และมอบใบประกาศนียบัตรแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้าร่วมการอบรมดังกล่าว เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการระบบประปาหมู่บ้านอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี) ได้บันทึกข้อมูลระบบประปาหมู่บ้านในพื้นที่รับผิดชอบทั้ง 5 จังหวัด ลงในฐานข้อมูลระบบสารสนเทศสนับสนุนการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม โครงการพัฒนาคุณภาพแหล่งน้ำดิบเพื่อคุณภาพชีวิตของประชาชน ของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 1-16 โดยฐานข้อมูลดังกล่าวจะประกอบด้วยข้อมูลลักษณะทั่วไปของระบบประปาหมู่บ้าน ตำแหน่งที่ตั้ง รูปแบบของระบบประปา รวมถึงข้อมูลคุณภาพน้ำระบบประปาหมู่บ้านก่อนและหลังการปรับปรุงคุณภาพน้ำ สำหรับบุคคลทั่วไปสามารถเข้าดูข้อมูลได้ที่ <http://209.15.98.119/>

รูปที่ 4.3 แสดงเว็บไซต์ฐานข้อมูล ระบบประปาหมู่บ้าน <http://209.15.98.119/>

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง. (2567). *ข้อมูลการปกครองส่วนภูมิภาค*. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2568, จาก <https://multi.dopa.go.th/pab/news/cate9/view46>

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2567). *สรุปข้อมูล อบต. ทั่วประเทศ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2568, จาก <http://www.dla.go.th/work/abt/>

สำนักทะเบียนกลาง. (2568, 8 มกราคม). *ประกาศสำนักทะเบียนกลาง เรื่อง จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร ตามหลักฐานทะเบียนราษฎร ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2567*.

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายประเดิม ภาคแก้ว

ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12

เรียบเรียงและจัดทำรายงาน

ส่วนการจัดการคุณภาพน้ำ อากาศและเสียง

นายมนต์ชัย จันทศิริ

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ

นางชนัญญา ภิราญคำ

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ

นายอุดมศักดิ์ ตันสิงห์

นักวิชาการสิ่งแวดล้อม

นายเชาวนนท์ สรรพศรี

นักวิชาการสิ่งแวดล้อม

สนับสนุนข้อมูล

ส่วนการจัดการกากของเสียและสารอันตราย

นางรุ่งนภา สีลวานิช

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ

นางสาวสุภาพร กุคำใส

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ

นางพจนิษฐ์ จันทศิริ

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ

ส่วนตรวจและบังคับใช้กฎหมาย

นางสาววรรณภา ทองสีแก้ว

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ

นายธนวัฒน์ พิมพ์หงษ์

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ

ส่วนแผนสิ่งแวดล้อม

นางวิลาสินี นนท์ตุลา

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ

นางปาริชาติ ปัญญาสาย

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ

ส่วนห้องปฏิบัติการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อม

นายวุฒิไกร วามสิงห์

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ

นางสาวชวีศา ชวิตบวรวงศ์

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ

นายอุดม ดุจดา

นักวิชาการสิ่งแวดล้อม

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี)

เลขที่ 430 หมู่ 11 ถนนคลังอาวุธ ตำบลขามใหญ่
อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 34000

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (อุบลราชธานี)

epo12@pcd.go.th

<https://epo12.pcd.go.th>

0 4521 0371

0 4521 0372